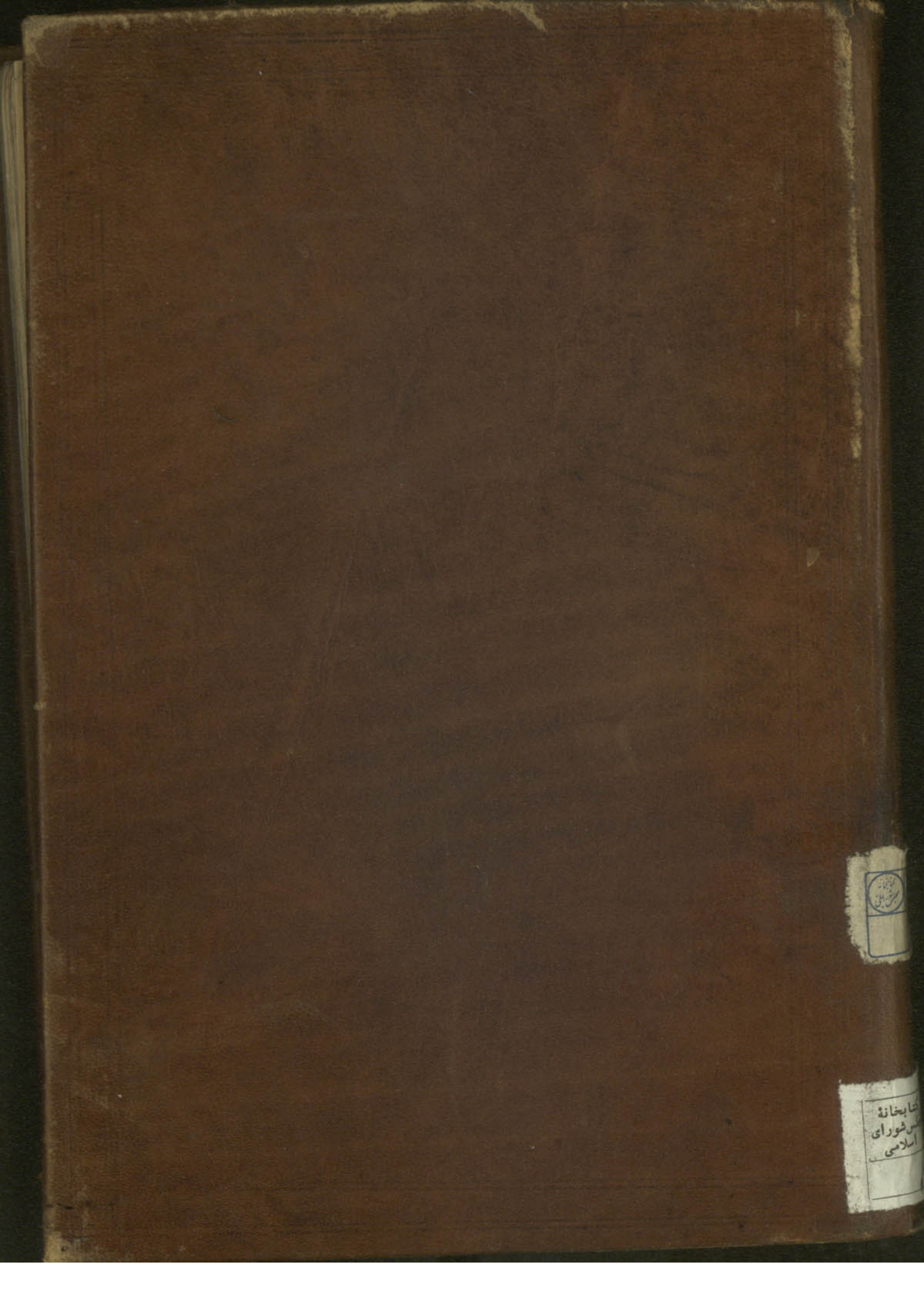
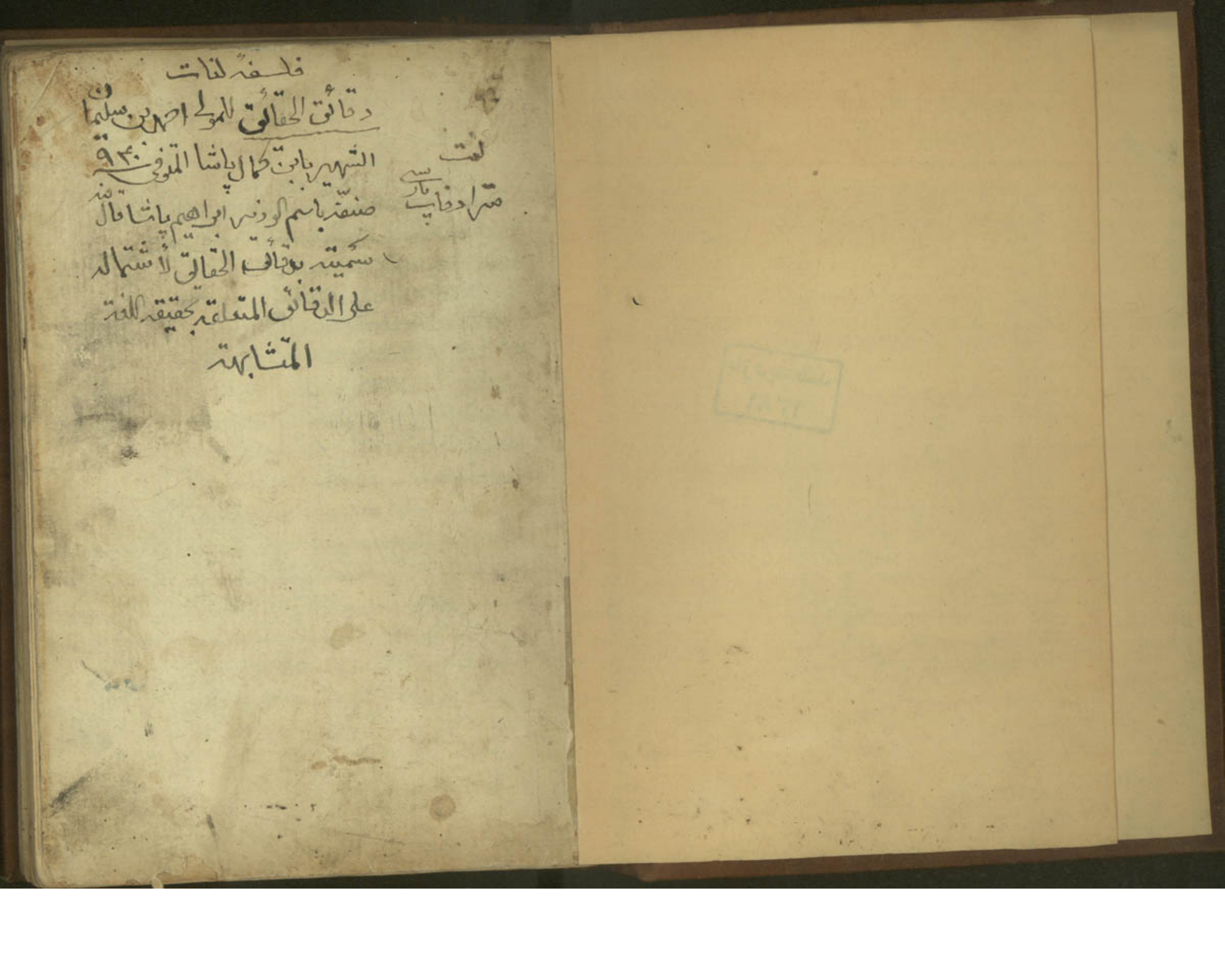

کتابخانه
شورای
اسلامی



بازدید شد
۱۳۸۱



فلسفه لغات

دقائق الحقائق للمولى احمد بن سليمان

الشهير بابن كمال پاشا المتوفى ٩٤٠

صنفه باسم الوزير ابراهيم پاشا قال

سميته بدقائق الحقائق لاشتماله

على الدقائق المتعلقة بحقيقة اللغة

المتشابهة

لغت

مترادفات پارسی



كتاب حقايق الدقايق   دقايق الحقايق

[illegible]

قال رسول الله ع م من قبل ظفرى ابهاميه عند سماع اشهد ان محمدا رسول الله في الاذان انا اخذه ومدخله في صفوف   وفي حل الحديث ان النبي ع م دخل المسجد في عشر المحرم فجلس عند الاسطوانة حذاء ابي بكر رض فقام بلال فاذن فلما قال اشهد ان محمدا رسول الله قبل ابو بكر رض ظفرى ابهاميه ووضع على عينيه وقال قرة عيني بك يا رسول الله فلما فرغ بلال عن الاذان توجه النبي ع م الى ابي بكر فقال من فعل مثل ما فعلت يا ابا بكر غفر الله ذنوبه جديده وقديمه عمدا وخطاء وفي قصص الانبياء عليهم السلام ان آدم ع م اشتاق الى لقاء محمد حين كان في الجنة فاوحى الله تعالى اليه هو من صلبك ويظهر في آخر الزمان فسأل الله لقاءه فاظهر وجه محمد ع م في صفاء ظفر آدم مثل المرآة فقبل ظفرى ابهاميه ومسح على عينيه فصار اصلا لذريته فلما اخبر جبرائيل ع م النبي هذه القصة فقال صلى الله عليه وسلم من سمع اسمي في الاذان فقبل ظفرى ابهاميه ومسح على عينيه لم يعم ابدا   نقل من فردوس الاخبار

شرح دیباچهٔ بهارستان کمال پاشا زاده

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بی قیاس خدای بی همتایه که کلزار بدیع الآثار بیانندن ازهار رنکین معانی اظهار ایلدی • شاخسار وجود پر سود انسانه اوزرنده کلستان بزم هزار دستان خوش الحان زبانی شیرین کفتار ایلدی • دریای بی کران مهابندن استیفای معانیدن ظروف حروف و فم قلدی • آسیای کرداب کبی متحرک اولان اشیاده تسکین امرینه حرف کاف کافی قلدی بر نقطه صد هزار نکتهٔ لطیفه مندرج اولدی • دیرمدد بی حد و شمار دقیقهٔ انیقه مندمج اولدی درود درود بی حد و عد ناصب لوای کرامت احتوای مقام محمود که دار السلام روضه سنه صبح و شام واصل اولسون که شمشیر بران زبانه بلاغت نشانه عالم فصاحت جهانکیری و زمانه بیانه صاحب قران اولمشدر • صلوات صلات کران اول واله عالیشان حواله بلا غنذ میتوالی علی تعاقب الایام واللیالی متواصل اولسونکه تیغ زبان بیان معجز نشانه قاطع فصحای دوران و بلغای زمانه اولمشدر قیقه محمدکم غرض اولدر جهانده وجودن جوهر و عالم عرضدر بو موجوداتدن مقصود باری • اودر بالذات باقی بالعرضدر • چون یار بارینی بیچونله زبانه دری ده که • ریب عیب دن بری در چنان اهلک اختیار اتدکلری صحیح و فصیح لسانلرکی بریدر بورساله رنکین کلاله و شیرین مقاله ترتیب قلدم اشجار اشعار ده اولن ازهار اسراری اظهار له اوله لسانه روشن بیانک کلشن پر صفاسنک تماشاسنه ابنای زمانه ترغیب قلدم منشابه لغتلرکه حقیقتلرینه متعلق دقیقه لر مشتمل اولدغندن او تروآه نده دقایق الحقایق اوردم مجلس صفا افزای آصف آرای صف آرای حضرت ابراهیم پاشایه که صاحب دیوان سلیمان زماندر تحفه اتکه لایق کوردم • پای ملخی پیش سلیمان برده • عیب است ولیکن هنر است ازموری

سخن گفتار

سخن حرف سینک فتحه سیله

وحرف خانک ضمه سیله مستعمل درننکه بو بیتده واقع اولوبدر بیت فاتحهٔ فکرت و ختم سخن حمد خدا بست بر و ختم کن • حرف سینک ضمه سی وحرف خانک فتحه سیله دخی مستعمل درننکه بو بیتده واقع اولوبدر بیت بسا جا بها کفته اند این سخن • بکن نیکوئی و بدر با فکن معناسی سوزدر عربیده اوکه کلامدرلر لفظی و نفسی یه کلام یجه شامل ایسه که بو بیت اوکه دلالت ایدر • ان الکلام لفی الفواد وانما • جعل اللسان علی الفواد دلیلا • سخن دخی و سوز دخی ایلدی شامل در هر برینه اطلاق اولنور کلام ملفوظه سخن دیدکلری بو بیتدن ظاهردر بیت سخن آخر بدهن می کذرد موذی را • سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن کلام نفسی نک منبعی فواد اولدغنه که لسانه ترکیبی اوکه کوکل درلر بوبیت لرده اشارت واردر • کوهر کان کن فکان سوزدر • بو کلامی اشت فلان سوزیدر • نخود ذات در آدمی اونده • صدف اولمشدرر کوکل سوزه در • سوزکه هنوز دخی تلفظ اولنمدن سخن اطلاق اولندغی خواجه حافظک بو بیتندن ظاهردر بیت زبان کلک تو حافظ چه شکر آن کوید که کفته سخنت میبرند دست بدست • کفتهٔ سخنک معناسی سوز کلک سویلنشی دیمکدر دلالت ایدر سوزک هنوز سویلنمامشی نه ده سوزا طلاق اولونورمش سویلندکدن صکره سوزه سخن کفته دخی درلر دخی سویلنمدن سخن ناکفته درلر ننکه بو بیتندن ظاهردر بیت کفته اند این مثل درجهان • سخن کفته سیم است و ناکفته زر • بیت اول بودر بکفتار بسیار کم کن شتاب • که خاموش بودن به از در درسر • کفته و ناکفته سوزک صفتی در اما سخن کفته و سخن ناکفته متکلم صفتی درننکه شیخ سعدینک بو بیتندن ظاهردر نامرد سخن نکفته باشد • عیب و هنرش نهفته باشد • نکفته نک اصلی ناکفته درنادن الف حذف اولنمشدر تخفیفا الفک حذفی لسان فارسیده شایع درننکه مواضع متعدده ده

زاده
مراد ما چارسی کاراپاشا

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بی قیاس خدای بی همتایه که • گلزار بدیع الآثار بیانندن ازهار رنگین معانی
اظهار ایلدی • شاخسار وجود پر سوءانسانه اورنک گلشن ناز هزار دستان خوش الحان زبانی
شیرین گفتار ایلدی • دریای بی کران معانیدن استیفای معانیده ظروف حروفه وضع
قلدی • آسیای گرداننده متحرک اولان اشیاده تسکین امرنی حرف کاف و قلدی بر نقطه
صد هزار نکته لطیفه مندرج اولدی • بر مدد دمه بی حد و شمار دقیقه ء انیقه مندرج اولدی
و درود درود بی حد عد ناصب لوای کرامت احتوای مقام محمودی که دارالسلام روضه سنه صبح
و شام واصل اولسون که شمشیر بران زبانه بلاغت نشانله عالم فصاحتی جهانگیر و زمان بیانه
صاحب قران اولمشدر • صلوات صلات بی کران اول وال عالیشان حوالی بلاغت پیوند اولی
علی تعاقب الایام واللیالی متواصل اولسون که تیغ زبان بیان معجز نشانه قاطع فصحای دوران
و بلغای زمانه اولمشدر • فقیر محمد کم غرض اولدر جهانده وجودی جوهر و عالم عرضدر •
بو موجوداتدن مقصود باریدر • او در بالذات باقی بالعرضدر • چون یار بارنی بیچون بلا زبانه
دری دمه که • ریب عیب دن بری درجان اهلک اختیارانده کلری صحیح و فصیح لسانلرکه بری در
بو رساله رنکین کلاله و شیرین مقاله یه ترتیب قلدم اشجار اشعارده اولان ازهار اسراری
اظهار له اولسانه روشن بیانک گلشن بر صفاسنک تماشاسنه ابنای زمانه ترغیب قلدم
مشابه لغتلرکه حقیقتلرینه متعلق دقیقه لری مشتمل اولدغندن او ترواره ده دقایق الحقایق
اوره م مجلس صفا افزای آصف آرای صف آرای حضرت ابراهیم پاشایه که صاحب دیوان
سلیمان زمانه در تحفه اتکه لایق کوردم • پای ملخی پیش سلیمان بردن • عیبست و لیکن
هنرست از موری

سخن گفتار

سخن حرف سینک فتحه سیله

وحرف خانک ضمه سیله مستعمل درنته که بو بیتده واقع اولوبدر ~ فاتحه ء فکرت و ختم سخن
حمد خدایست بر و ختم کن • حرف سینک ضمه سی و حرف خانک فتحه سیله دخی مستعمل درنته که
بو بیتده واقع اولوبدر ~ بسا جایها گفته اند این سخن • بکن نیکویی و بدر یا فکن •
معناسی سوز در عربیده اوکه کلام درلر لفظیه و نفسیه کلام بجه شامل ایسه که بو بیت اوکه
دلالت ایدر • ان الکلام لفی الفواد وانما • جعل اللسان علی الفواد دلیلا • سخن دخی
و سوز دخی ایکی شامل در هر بریسنه اطلاق اولنور کلام ملفوظه سخن دیدکلری بو
بیتدن ظاهردر ~ سخن آخر بدهن می گذرد موزی را • سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین
کن کلام نفسیه نک منبعی فواد اولدغنه که لسانه ترکیبده اوکه کوکل درلر بو بیت لرده اشارت
واردر • کوهر کان کن فکان سوزدر • بو کلامی اشت قلان سوزدر • نخود رت در
آدمی اونی • صدف اولمشدر کوکل سوز در • سوزکه هنوز دخی تلفظ اولندین سخن
اطلاق اولندغی خواجه حافظک بو بیتدن ظاهردر ~ زبان کلک تو حافظ چه شکر آن کوید
که گفته سخنت می برند دست بدست • گفته ء سخنک معناسی سوزکلک سویلنمش دمکدر
دلالت ایدر سوزک هنوز سویلنممشی نده • سوز اطلاق اولونور مش سویلند کدنصکره
سوزه سخن گفته دخی درلر دخی سویلندن سخن ناگفته درلر نته که بو بیتدن ظاهردر ~
بی گفته اند این مثل در جهان • سخن گفته سیم است و ناگفته زر • بیت اول بودر ~
بگفتار بسیار کم کن شتاب • که خاموش بودن به از دردسر • گفته و ناگفته سوزک
صفتیدر اما سخن گفته و سخن ناگفته متکلم صفتیدر نته که شیخ سعدینک بو بیتدن ظاهردر ~
نام و سخن نگفته باشد • عیب و هنرش نهفته باشد • نگفته نک اصلی ناگفته در نادن الف
حذف اولنمشدر تخفیفا الفک حذفی لسان فارسیده شایعدر نته که مواضع متعدده ده

مثال لری کلسه کرکدر باذن الله تعالی گفتار که معناسی سوزی دمکدر ایجی ده زرکی
عرب اوکه نظم کلام درنته که بو بیتده فردوسینک ظاهردر ~ بعبری زبان تیز بکشاد به
بگفتار داد سخن داد به • گفتار کاف عجمی نوک ضمه سیله در کاف عربینک فتحه سیله اولنجی
معناسی سرتلن در گفتار رفتار و دیدار کبی ترکیبی خفی اولان الفاظ مرکبه دندر مذکور
لفظلرکه بو رجزلری آردر که معناسی کتورنجی در اسم فاعل درا آوردندن اصلی آرنده در
ترخیم اولنمشدر ترخیم که آخر کلمه دن بعض حروفک حذفیدر لسان فارسیده شایعدر
مواضع کثیره ده امثله سنه اطلاع حاصل اولسه کرکدر ان شاء الله تعالی گفتار که معناسی
سوز کتورنجی در نظم کلامه سوزی کتورمکه باعث اولدغندن او تروکفتار دیدیلر
باعث فعله فاعل اسمی استعمال ایدرلر هر دلده واقع شایعدر ترتیب ترکیب مقتضاسی
عبارت اریکه مضاف در گفت اوزرنه که مضاف الیه در تقدیمدی مذکور لفظ
معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمیه نقل اولنجی قاعده ء ترتیب تغیر اولوب
مضاف تاخیر اولندی بو تغیر مذکور نقلک جمله ء علامتندندر بر درلو دخی علامتی
واردر بری کلدکده تنبیه اولونه کرکدر باذن الله تعالی مذبوره لسان فارسیده
اولان اسامی مرکبه ده شایعدر مثلا شاهانشاه مردانشاه ایرانشاه شروانشاه
درلر اصللری شاه شاهان شاه مردان شاه ایران شاه شاه شروان در
علم اولملریله تقدیم تاخیر اولوب مقتضای معنای ترکیبی تغیر اولونمشدر کلام
منظومه ده که لسان ترکیده اوکه کلیجه درلر مجازا گفتار اطلاق اولونور نته که فر
دوسینک بو بیتده واقع اولوبدر ~ بگفتار پیغامبرت راه جوی • دل از تیرگیها بدین آب شوی

گفت گوی

گفت کاف عجمی ایله

بو بیتده گفتار اول معنایه
عصمت مکن اندیشه زگفتار رقیبان
سکان کم نکند رزق گدا ایلدی

دلکلن سوزدر هنوز سویلنمدین سوزه سخن درلر گفت دخی لو نته که سابقا اشارت
اولنمشدر گفت اسم در گفتن دن ماخوذ در گفتن مصدردر معناسی تلفظ در
گفت معنای مذکوره اطلاق اولوندغی بو بیتدن ظاهردر ~ بکر کوی آن گفت دانایان نه
برجاست • که دل را دله بود آیینه ء راست • لسان ترکیده دخی دمه معناسنده استعمال
اولنور گفت مثلا دمه اشتمه دیجک برده عجم گفت و شنود درنته که بو بیتده واقع اولوبدر
بظاهر با همه گفت و شنود داشت • ولی دل جای دیگر در گرو داشت • گفت فعل ماضی
معناسنه دکلور صیغه ء مشترکه در سویلدی دیجک برده عجم گفت درنته که بو بیتده
ظاهردر ~ چه خوش گفت آن که سنک از همتش بود • که همت سست مقاطیس مقصود
گوی کاف عجمی ایله گوییدن دن ماخوذ اسمدر گوییدن مصدردر معناسی اتمکدر
هرچه تقطیع صوت دراغزله تلفظ حروف کرک بولنسون کرک بولنمسون یعنی
که یرلدکده وقتی تلفظ حروف اتمک لازم دکلدر کوینده درلر بلبلی آنوکله توصیف
ادرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ~ اول ارد بهشت ماه جلالی • بلبل گوینده
بر منابر قضبان • فعل مذکوردن گوینده اسم فاعلدر کویک معناسنده لسان
ترکیده ساده بیکله تعبیر ادرلر سوز و ساوه بجک برده عجم گفت و گوی درنته که بو
ظاهردر ~ بعشق آن که او زگفت و گوی ترسد • چو مخوری بود کز بوی ترسد
تقطیع صوت تکلم ده بولندغی اعتبارله تکلم ایدنجی تکسه به سخن گوی درنته که بو بیتده
واقع اولبدر ~ سخن گوی و بربط زن و خوش سرود • چو آب روان دست
ایشان بزود • گوی اسم فاعلدر گوینده دن ترخیم اولنمشدر گوی صیغه ء مشترکه در
امر معناسنه ده کلور سویله دیجک برده بگوی درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر

صبا بلطف بکو آن غزال رعنارا که سر بکوه بیابان تو داده ٔ مارا بکونک اصلی
بکوی در اخرنده یا حذف اولنمشدر الف کبی یانک دخی حذفی خصوصا آخر
کلمه دن لسان فارسیده شایع در مثلا رو چه فزا سمنا دیرلر آصلی روی افزای
سمنای در بدخو ترش رو دیرلر اصلی بدخوی ترش روی در کفتن دن
نه فاعل مشتق اولور نه امر ایکیسی کوییدن دن مشتق اولور اول اعتبارله
که سابقا بیان اولندی جست وجوی کشت وشوی ده کفت وکوی کبی در
جستن دن شستن دن نه فاعل کلور نه امر ایکیسی ده جوییدن دن وشوییدن
دن کلور بوده بر نوع توسع در که لسان فارسیه مخصوص دلسان عربیده بوقدر
جسته جو بیدنک معنالری بری برینه قریب در بری نک معناسی استمک برینک
معناسی ارمکور اولسبیدن اوندن اخذ اولنان بوندن اخذ ایدرلر شستن
ایله شوییدن نکده معنالری بری برینه قریب در برینک معناسی یومقدر برینک
معناسی آرتمقدر اولسببدن مذکور توسع بونده ده ایدرلر اول وقتن که لفظ
کوی مشتقاتدن اوله معنالری اولدرکه بیان اولندی نول وقتن که اسم جامد اوله
معناسی طوب در نته که بو بیتده ظاهر در بیت فسحت میدان ارادت بیار
تا بزند مرد سخن کوی کوی اسم جامد شول لفظ درلر که مناسبة معنویه حسبیله
لفظ آخردن ماخوذ اولیه ذکر اولنان معنالر کاف عجمی ایله کویکدر نته که سابقا
تنبیه اولنمشدر کاف عربیله اولن کویک معناسی شقاق در نته که بو بیتده ظاهر در
بکویش سلسبیل آب سبیل است بر وی شحر چه یک نقطه زنبیل است ایکی
صف اولن لشکره اراسنه بیعر که کاه تشبیها کوی درلر استعاره طریقیله اطلاق

اولنور نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت نباید چون سپر بودن درین کوی
که بیش از زخم بر چین کرد دش روی
کفتا کفت
بو عبارتلرک برسی مقام سؤالده برسی ده مقام جوابده استعمال اولنور
معنالری همان سابقا بیان اولنان معنی در برینده الفک زیاده سی جوابه
سؤالدن فرق ایچوندر اما غالب بودر که سؤاله کرم جوابه کیررنته که حافظک
بو غزلنده ظاهر در کفتم که خطا کردی و تدبیر نه این بود کفتا چه توان
کرد چو تقدیر چنین بود بو غزلنده ده اویله در کفتم کیم دهانت ولبت
کامران کنند کفتا بچشم هرچه تو کویی چنان کنند بو غزلنده ده اویله در
کفتم غم تو دارم کفتا غمت سر آید کفتم که ماه من شو کفتا اکر بر آید اکر
قولای کلورسه دیجک یرده عجم اکر بر آید دیر حضرت شیخ سعدینک بو بیتلرنده
مذکور الف جوابه کیرمشدر بدو کفتم که مشکی یا عبیری که از بوی دلاویز
تو مستم بکفتا من کلی ناچیز بودم ولیکن مدتی با کل نشستم کاه اولور
اول الف سؤاله داخل اولور نته که خسروک بو بیتنده ظاهر در بکفتا بر
تو انداز دکهی نور بکفت آری ولیکن چون مه از دور
کویا
کویا مرکبدر بو یا کبی برجزی کوی درکه سابقا معناسی بیان
اولوندی برجزی الف مبالغه در بو یانکده برجزی بوی در قوقو معناسنه
برجزی الف مبالغه معناسی سویلجی درنته که بینانک معناسی کورجی در
شنوانک معناسی اشدیجی در بو صیغه لسان فارسیده مبالغه صیغه سیدر
بو یاده جو یاده رویاده و بونلرک امثالنده معناسی وارد رآخر کلمه ده الف

اول صیغه نک علامتیدر زیاده وشکیباده و روادره اولن الف ده اول الف در
مفهوملرنده معنای مبالغه معتبر در کاه اولور الفدن صکره نون زیاده ایدرلر
روانده که خندان دکه کریان ده که باران دکه زیران ده که خیزان دکه افغان ده کبی
کبی بونلرکده معنالرنده مبالغه وار در کویای تاء نک معلومی شول معنادر که
لسان ترکیده اوندن دبیدک عبارتیله تعبیر ایدرلر کویانک ایکی معناسی بلله بو بیتده
ظاهر در غنچه وکل که آچلور خندود نانکدرسنک بلبل کویا که کویا زبانکدر
سنک معنای ثانیچون اولن کویا ده کاه اولور بریا زیاده ایدرلر کویا درلر
نته که خسروک بو بیتنده واقع اولمشدر بیت با تن بیش نشسته اندر کل آمیخت خواهش
کویا مهر وفرو ریخت کاه اولور کویانک الفنی یا به تبدیل ایدرلر کوی بر نه کویی
درلر نته که خسروک بو بیتنده واقع اولمشدر خاری نرکس در فتنه جوید میان
خواب بیداریت کوییه بو تبدیل لسان فارسیه ده شایع در مثلا بساده درلر
بس ده درلر نته که بو بیتلرده واقع اولمشدر ای بسا اسب تیزرو که بماند
بس خرلنک جان بمنزل برد بدانچه می کذرد دل منه که دجله بسی بس از خلیفه بخواهد
کذشت از بغداد
پیام پاسخ
پیام بای عجمیله
شول خبر درکه برکسه دن آخره نقل اولنور نته که بو بیتده ظاهر در بیت ای باد اکر
بکلشن احباب بکذری زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما زنهار بوراده تاکید
ایچون کلمشدر اصل معناسی صاقن درنته که بو بیتده ظاهر در زنهار از قرین بد
زنهار وقنا ربنا عذاب النار اما وصیت وسفارش محلنده تاکید ایچون استعمال
اولنور پیامبر ایکیسنک اراسنده واسطه اولوب خبر النی کده انبیایه علیهم السلام

پیامبر دو دکلری امت لره خبر الله کلری اعتبارله درحق تعالی حضرتندن یا بالذات
یا جبرئیل واسطه سیله نته که بو بیتده ظاهر در بیت پیامبر زجبر بد چون بشنوید
بیارید بیجاده بر شنبلید پیام بر الفاظ مرکبه دن در که برجزی پیام درکه معناسی
بیان اولندی برجزیده برد رایجی معناسنه اسم فاعل در بردن دن آصلی برنده در
ترجم اولنمشدر بردننده با مضموم در قیاس مقتضاسی اولدر که برده ده با مضموم اولا
فتحه یه تبدیلک وجهی دفع اشتباه در بریدندن مشتق اولن بر که کسجی معناسنه در
بانک فتحه سیله در بردندن مشتق اولن برده ده با مضموم اولیدی اللرنده اشتباه اولوردی
بر لغت مشترکه در بجه معناسی دخی وار در برنده بیان اولنه جقدر باذن الله تعالی
پیامبرک اصلی پیغام بر در غینی حذف اولنمشدر خبرجی یه پیغامبر درلر کاه الفنی حذف
ایدرلر پیمبر ده پیغامبر ده بیک معنایه درنته که بو بیتده ظاهر در بیت بداشت که آن روز
پیغامبر است که بهر پیمبر بدان اندر است پاسخ بای عجمیله جواب در عجم جواب ایشتدیجک
یرده پاسخ شنود درنته که بو بیتده ظاهر در بیت پیامت شنیدم تو پاسخ شنو یکایک
بکو و بزودی برو جوابه ویره دیجک یرده پاسخ ده درلر نته که بو بیتدن اکلنور بیت
سخن پرست کر تو پاسخ دهی شوم شاد اکر راه فرخ نهی سخن دن بو بیتده
مراد پرستش قرینه سیله خبر در خصوص خبرک سخن لفظندن ارادسی بطریق المجاز
اولور
پارسی دری پهلوی
پارسینک معناسی پارسه منسوب در آخرنده یا یای نسبتدر دومی دکی کبی پارس
بر دیارک آدیدر که شیراز دیدکلری شهرانک دارالملکی درنته که شیخ سعدی
شیرازینک بو بیتندن اکلنور اقلیم پارسا راغم از آسیب دهر نیست تا بر سرش بود

چو تواى سايه ء خدا • مذكور شيخك ملك سليماندن كه كلستانده واقع اولوبدر
وارث ملك سليمان ديو پادشاه شيرازى مدح ايدوب برده • مراد اقليم پارسدر
ننه كه خاقانينوك بو بيتلرنده اكلنور • شكر كه خوارزمشاه تخت صفاهان كرفت
ملك عراقين را بجو خراسان كرفت • ماهچه ء توغ او قلعه ء كردون كشود
مورچه ء تيغ او ملك سليمان كرفت • فارس پارسك معربيدر عجمى نك فارسه تبديلى
علامت تعريبدر تعريبك معناسى عجمى عربيه دوندرمكدر معناسنده نقل ايدن اول
اقليمه نسبت اولنن دله عجم زبان پارسى دير عرب لسان فارسى دير اول دلك فصيحنه
درى درلر ننه كه خير البشردن منقول اولن خبر مقبولدن اكلنور حافظ الدين نسفى
كافى آدلو كتابنده ابو سعيد بردعىدن نقل ايدوكى اوزره اول حديثك عبارتى
بودر لسان اهل الجنة العربية والفارسية الدرية فارسينك درىسى تازينك كه
عربينك فصيحيدر مقابله سنده ذكر اولنور ننه كه شرف الدين يزدينك بو بيتنده كه
بوسه معاسنده دشدر واقع اولوبدر • ز لعل يار خواهم قند شرقه • بتازى ودرى
وقلب وتصحيف تازى عربك بدويسى در بدوى آته اسب تازى دلر ننه كه بو بيتده
واقع اولوبدر اسب تازى اكر ضعيف بود • همچنان از طويله ء خربه • در اقليم
پارسده بر ناحيه ء مخصوصه نك آديدر كيك درىسى درلر ولسان درى اوكه نسبت
اولنور درينك جانبنده براصل خبيدخى وارد رشول رساله ده كه لسان درى
نك مزيتى بياننده لسان عربينك غيرلسنه نكى اوزره تفصيلنك تفصيلنده
وترتيب اولنشدر مقصد ذكر اولونبدر بهلوى نك معناسى بهلو منسوبدر
بونكده آخرنده غى ياياى نسبتدر بهلو شهردر ننه كه بو بيتلردن ظاهردر

شكر كه خوارزمشاه
خراسانى وعراقينى
وپارسى اندرد عل
وقشم ودكشمرنا بردا
نيم

مرتبه سى پايننده

تا نيكه
مى بود نا يكى زمان شهريار • ز بهلو برون شد ز بهر شكار • بدان كوه سر خويش كنجم
است كه يك موى او بهتر از بهلوست كوه سر كه اصلى كوهسار در الفى حذف
اولنمشدر كوه سر قالمشدر يايك الفى حذف اولنوب ئى قالدغى كبى ننه كه بو رباعى
ظاهردر شدم با مور خطش كرم وكفتم • چرا بر بره وخورمى نهادى
سليمان نيست مورا يوسف است او چرا بر خاتم او سر نهادى بهلوى دخى فارسى
ودرى كبى بردرلو دلدر ننه كه بو بيتدن ظاهردر بيا موخته كنزى جادوى
بدانسته چينى وهم بهلوى • فردوسى بو بيتده بهلوى جادوى قافيه لامنى
بهلوى نك مضموم اعتبار اتمشدر بيت سابقده كيخرو قافيه اتمشدر ولامنى
مفتوح اعتبار اتمشدر ايكيسى جايزدر نوكى كه شوده قافيه اولور مفتوح
اعتبار اولنور ننه كه عمر خيامك بو رباعى سنده ظاهردر رباعى يكجرعه مى كهنه زعمر نوبه
هرجا كه نمى طرح بيرك شو به تك تا كه به از نخت فريدون وقباد • خشت سر خم
تاريخ كيخروبه • اوبه ده قافيه اولور مضموم اعتبار اولنور ننه كه عمر خيامك بو رباعى
سنده ظاهردر رباعى نه جامه ء عمر كهنه نوخواهد شد • نه كار كسى بكام او خواهد
شد • منزل بكنار آب كير ولب جوى • كين كوزه چو بشكست سبو خواهد شد
مذكور شاعر مشهوركه بو شعرندن اكلنن اولدركه مذهب باطل تناسخه قابل اولن
نا اهللردن اوله زبان بهلوى ايله توصيف شاعر مذكورك بو رباعى سنده واقع
اولدر رباعى روزيست خوش وهوا نه كرم است ونه سرد • ابر از رخ كلزار همى
شويد كرد • بلبل بزبان بهلوى با كل زرد • فرياد همى زند كه مى بايد خورد
لسان بهلوى ده فصاحت بو غدوغنه بو رباعيده اشارت واقع بهلو بنك نسبتنده

مبالغه قصد ايدنجك الف نون زياده ايدرلر بهلوانه درلر ننه كه فردوسينك بو بيتلرنده
ظاهردر كشاده زبان وجوانت هست • سخن كفتن بهلوانيت هست
اكر بهلوانى ندانى زبان • بتازى تو اروندرا دجله خوان • بو الف ونون لحاق ده كه زياده كى
الف نوندر مبالغه ايچون زياده سى لسان عربده اعتبار اولنشدر ننه كه جوهرى
صحاحده بيان اتمشدر لسان فارسى ده مستعملدر مثلا كه نسبتده كيانى
درلر خسروه نسبتده خسروانه درلر لسان فارسى نك درىسى فصيح ننه كه سابقا
بيان اولندى بهلوى فصيح كلدر ننه كه لسان عربيده حالى اويله در شهرى لسانك ودى فصيح
دكلدر باديه نشينلرنك دلى فصيح در بهلوانه نك بر معناسى دخى وارد ربهلوان
مفرد له بهلوان مركبك فرقى بيان اولندغى يرده تقرير اولنسه كركدر باذن الله تعالى
زبانك معناى حقيقيسى آلت تكلم اولن عضودركه عرب اوكه لسان وترك دل در
ننه كه بو بيتدن ظاهردر زبان در دهان اى خردمند چيست • كليد در
كنج صاحب هنر • لغت معناسنده ده استعمال اولنور استعاره طريقيله اول آلت تكلم اولدغندن
اوتر وكلستانده شيخ سعدينك بو كلامنده بيچاره دران حالت نوميدى بزبانى كه
داشت ملكرا دشنام دادن كرفت واقع اولن زباندن مراد لغت معناسيدر
كلام مذكورك شرحنده اى بلسانه الذى فيه دين كسه جبط فاحش اتمشدر اول
تقديرجه عبارت بزبانى كه داشت لغو اولدغنى بلمامشدر عبارت لسان ده
استعاره كون شايع در ننه كه سابقا روايت اولنن حديث نبويده واقع در
لسان اهل الجنة دن مراد جنت اهلنك استعمال ايدكلرى لغتدر دلى لفظنده
اول استعاره وارد رمثلا عجمى اولن كسه دلى بلمز درلر ٭ ٭ ٭ ٭

اسب ستور

اسب خصوصيله اتك اسمى در ننه كه بو بيتده
ظاهردر پياده ازان تم فرسادطوس • اكه تا اسب بستانم از اشكبوس • ستور مطلقا
بنكدر آت اولسون قاتر اولسون اشك اولسون دوه اولسون شيخ سعدينك بو نظمنده
آن شنيدستى كه وقتى تاجرى • در بيابانى بيفتاد از ستور • كفت چشم تنك دنيادار را
يا قناعت بر كند يا خاك كور • واقع اطلاقى اوزره در خصوصيله آت يا قاتر اولدغى ظاهر
دكلدر تمام كلامك اولى تعيينه توقف بو قدر ستور لفظنك دوه يه اطلاقنده بر قيد معتبردر
حافظ الدين كردرى فتاوى سنده بيان اتمشدر بو عبارتله لفظ ستور لا يتناول الابل
الا اذا كان فى موضع يركب الابل ايضا عجم ستور لفظن آكه ء بيننده اونك حكمن بيان
صددنده ايراد اولنمشدر كلام مذبور مذكور لفظك عربيه اولماسن اقتضا اتمز بلكه
چارپايه ستور اطلاق اولنمز بحر الغرايب صاحبى كه ستور طوار در اسم عامدر جميع درت
ايقلويه اطلاق اولنور دمشدر اتمامشدر ايكى انلوكه كه بو كه كبى برنه بنه برين بدكه
ايچ دوابه درلر اسم مركب در آخرنده غى نا معناى عام تركيبيدن معناى خاص
عليه نقليچون درچارچوبه دكه كبى هر درت اياغه چارچوب اطلاق اولنور
اما چارچوب مخصوص در لسان تركيده چرچوه دكلدر غيرنسنه اطلاق اولنمز دو
اسبه ده اويله در هر ايكى آته دواب دنور اما دوابسه دنمز اول وقتدن دوابه
دنور كه ايكيسى بركشنك اوله اول كسه اونلرى وضع مذكور اوزره استعمال ايليه ديار
عجمده اولا قلرده عادت اولماغين دوابسه اولاقده اعلام غالبه دن اولمشدر
مذكور بو رساله ده مكررا ذكر اولنوب امثله ء متعدده سى بيان اولنسا كركدر
باذن الله تعالى اول قاعده اوزره اولنجه دوابسه معناى مذكورده وضع اصلى

حبیله اولمز مجاز مرسل طریقیله استعمال اولنمش اولور اما آخرندغی ها اختصاص ایچون
اولجق دسته دکه پایه دکه هاکبی لفظ مذکور معنای حقیقیسنده مستعمل اولمش اولور حرف
هانک آخر کلمه ده بو معنایه کلدوکی ده بو رساله ده اعاده اولنوب بحثه مثاللر ایراد
اولونسه کرکدر باذن الله تعالی عبارت اسب اکرچه که بای عربیله تلفظ اولنور اما اصلده
بای عجمیله درلنه که اسپهبد کاصلی بیان دن ظاهر اولور اسپه اصلده اسپ در مرکب در اسپهبد
هاسی اختصاصدن معناسی انلود رقال حمزة بن الحسن الاصفهانی اسم مشتق من الجندیة
وذلک ان لفظ اصفهان اذا رد الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان وهی جمع اسپاه
واسپاه اسم للجند وقال یاقوت الحموی ان الاسب بلغة الفرس هو الفرس وهان کانه
دلیل الجمع فمعناه الفرسان والاصبهی الفارس معنای اصب نعیین ده اصابت ایدی
اماهان جمله دلیل جمع صندی انده غلط ایدی اداة جمع الفله نود رها امات نسبت
اختصاص درلنه که سابقا بیان اولندی تفصیل مذکوردن بو تحصیل اولدی که اسپاهک
اصلی اسپه اوله الفک زیاده سی تاکید نسبة ایچون اوله اول مصلحتیچون الفله نون
زیاده ایدرلرلنه که بو رساله ده بیان کلسه کرکدر باذن الله تعالی یا الکز الفک زیاده
فانیحوح تکلف معام تاکیده ده زیاده حروف لسان فارسیده شایع درلنه که
مواقع متعدده ده بیانی کلسه کرکدر باذن الله تعالی اسبک اسامیسی والقابی چوقدر
مثلا شبدیز و بور و باره و نوند و سمند و خنک و چرمه و دیزه و ابرش و شبدیز
درلر اما آنه شبدیز اطلاقی فردوسینک بو بیتندن ظاهردر بیت نشست
ازبر شبدیز راه جوی • بنزد یک کودرز بنهاد روی • شبدیزک اصلی
شبدیز درکه معناسی کنش دیزکه بو بیتدن ظاهردر بیت بدو کفت زان سوکه تابنده

شبدیز

شبدیز • بر آید یکی پرده بینم سفید • آخرندغی هاء اختصاصدن مراد مناسبت
مشابهت در اول معنالچون مذکور هاء استعاره لسان فارسیده وارد نه که
بو رساله مثال آخرده بیانی کلسه کرکدر باذن الله تعالی شبدیزک معنای ترکیبیسی
کنشه بکزر آت در اما آنه بور اطلاقی فردوسینک بو بیتندن ظاهردر بیت
کرازان کرازان نه آکاه از ین • که بیژن نهاده است بر بور زین • بور لغة مشترکدر
اوغول معناسنده کلور نه که بو بیتدن ظاهردر یعنی مذکورده اما آنه باره
دیدکلری فردوسینک بو بیتندن ظاهردر بیت نشست ازبر باره تند باز ••
همی رفت باوی بسی رزم ساز • باره که ده دیرلر نه که بو بیتدن ظاهردر بیت
فرود آمد یکسو باره که بست • دران اندیشه بر نظاره که بست • اما آنه نوند
دیدکلری بو بیتدن ظاهردر بیت زنعل نوندان پولاد میخ • زمین را زجنبش
برافتاد بیخ • آنه نوندک اطلاقی حرکت ده سرعتی اعتباریله در حقیقت وصافده
درلنه که بو بیت فردوسیدن ظاهردر بیت سمند نوندش بسی راند نرم • برو بر بسی
آفرین خواند کرم • اما آنه سمند اطلاقی بیت مذکوردن ظاهر اولدی اونک اطلاقی
ده آنه باعتبار الوصف درلنه که بو بیتدن ظاهردر بیت نشست ازبر باره
اسب سمند • همی تاخت نزریم کزند • کل رنکنده اولن آنه سمند درلر مقدمة الادب
صاحب اویله تفسیر ایتمشدر عبارتی بودر سمند آنکه رنک اوداردلسان عربیده
کله رماد درلر عجم خاکستر درر اما آنه خنک اطلاقی بو بیتدن ظاهردر بیت نبارک
زپولاد سنرش کلاه • فرس خنک و برکستوانش سیاه • بونک آته اطلاقی رنک اعتباریله در
نه که بیت مذکوردن اکلنور معناسی آق در آنک غیر آقده خنک اطلاق اولنور

نه که بو بیتده واقع اولمشدر بیت قوس قوزخ کشت کمان وار کوز • از دو طرف
خنک نیلی و سرخ توز • اما آنه چرمه اطلاقی بو بیتدن ظاهردر بیت نشست
ازبر چرمه سنک رنک • بپوسید سهراب خفتان خنک •• بونک اطلاقی ده
آنه رنک اعتباریله درلنه که بیت مذکوردن اطلاقی ده اکلنور بحر الغرایب
صاحبی چرمه بوز آت دیمش و بو بیتله استشهاد ایتمشدر •• برانکیخت برچرمه
کرم خیز • درافکند در هندوان رستخیز • بو بیت ده اول دیدوکی معنایه
دلالت بو قدر تعیین رنکه دلالت بیت سابقده وارددر اما آنه دیزه اطلاقی
بو بیتدن ظاهردر بیت بفرمود تا برنهادند زین • بران دیزه پیل تن روز
کین • قانزه ده اطلاق اولنور نه که بو بیتدن ظاهردر بیت قطار استر دیزه
صد و سی • که بارش طشت و طشتان بود و نیسی • بونک دخی آنه و غیری
حیوانه اطلاقی رنک اعتباریله در لسان فارسیده دیزه شول رنکدن عبارتدرکه
ترکیده اوندن یاغز عبارتیله تعبیر ایدرلر عجم اسب حبزه دیر ترک یاغز آت
درر آخرندغی هاء نسبة اختصاصیه ایچون در بنفشه دکه زرده ده که سپیده
ده که هاکبی لسان فارسیده آخر کلمه ده که اولان هانک فایده معناسی وارددر
نه که یری کلدکچه بو رساله ده بیان اولنسه کرکدر باذن الله تعالی اول معنادنده مراد
مذکور معنادر دیزک معناسی یاغز اولدیغی اعتباریله قاره یاغز آنه شبدیز
دیرلر قویه قار اوبیجی شبرنک درلر شبدیزده آنه باعتبار الوصف اطلاق
اولن اسامیدندر نه که بو بیتدن ظاهردر بیت من و رستم و اسب شبدیز
و تیغ • نیارد بروسایه کستر دمیغ • بحر الغرایب صاحبنک حلہ غرایبندن بری

بوکه

وضعنده ٤

بوکه دیزه تفسیر ینده ایتمشدر اول رنکدر که اندن غیرت اوله یعنی بوز رق اوله
توز رنکلو اکثر آت رنکنده استعمال اولنور هم عارضه اطلاق اولنور هم
معروضه جمیع رنکه دلالت ایدنلرک حال بودر کلامنک اولنده خطا ایتمشدر
نه که بیان سابقدن ظاهر اولدی آخرنده ده خطا ایتمشدر دیزله دیزه فرق ایتمامشدر
لونک اسمی دیزدر ملونک اسمی دیزه در آخر کلمه ده که هانک زیاده سی نه افاده ایدر
اکلامشدر اما آنه ابرش اطلاقی بو بیتدن ظاهردر بیت چو برابرش تند کشتی سوار •
بلرزید از هیبتش کوهسار • ابرش اول معنیدن عبارتدر که لسان عربیده ده
ابرش درلر اما ترک ابرشک الفی مده ایله تلفظ ایدر اصلده ممدود دکلدر بونکده
بونکده آنه اطلاقی باعتبار الوصفدر نک پوی ترک تاز ••
کلستان دلستان کلستان اسم مرکب در ستانله کل
دن لسان فارسیده ستان زمانله مکان اوپاسنده مشترک اولان ظرفک اسمیدر
زمان مراد اولن برده استعمال اولنور مثلا پانه تابستان درلر معنای ترکیبیسی
حرارت زمانه درلر تابکی لسان فارسیده صو قلغه زم درلر قشه ایام منده صوق مکاندر
کروب او تراجق زیر زمینه ذملک درلر طبراغه طبیعة بارد اولدیغیچون زمین دکلدر
آصلازی در معنای ترکیبیسی نه منسوب در لسان فارسیده آخر کلمه یه ملحق اولن
حرف یانک معنالری چوقدر جمله سندن بریسی معنای نسبت در مثلا ترک نسبت
اتسه لر ترکی درلر عجمه نسبت اتسه لر عجمی درلر اول نسبتی تاکید قصد اتسه لر حرف
یادن صکره نون زیاده ایدرلر مثلا رنکین دیرلر و بالین درلر پصدوغه بالین
دیدکلری باله نسبت دن اوترودر بال اومز باشی درلنه که یا الله یا لک فرقی بیان

تابک لسان فارسیده
برنجی معناسی واردر
لغت مشترکه در بو معنا
لوکه بریسی اسیدر
بونا ده او معنی
مراد در قیشه زمستان
دیرلر معناسی ترکیبیسی
برودت زمانیدر
لسان تیج

اولندغی برده تفصیل اولونه جقدر زمین اصطلاوزرنده استعمال اولنورنته که بو
بیت لرده واقع اولوبدر ب زا بوان ما یان کهادی رفت ٭ همه برآسمان نه برزمی رفت
خرامش برسبزه ءآن زمی ٭ خیالی بنابه بجز خرمی ٭ زمین کبی اسمان ده مرکب در
مانده آسدن مان مانستن دن بلدنجی درآس دکرمن در صود کرمنه آسیا درلر
آسمانک معنای ترکیبیسی دکرمنه بکزر در ٭ دکرمن کبی درصواوزره عالم ٭٭
اجنده دانه ءکندمدر آدم ٭ دکرمن کبی درصواوزره کردون ٭ دونه دونه ایدر
اجنده کن اون ٭ فانور دوندر دکه دکرمنه خراس درلر نته که بو بیتده واقع
اولوبدر ب بیش شهر عقل نجلی ابن حواس ٭ چون خران چشم بسته درخراس ٭
ستان مکان مراد اولن برده ده استعمال اولنور مثلا شهر برنه شهرستان
بزازلق یرنه بزازستان طاشلو یره سنکستان طاغلو یره کوهستان قوخولو
یره بوستان درلر بوستانک اصلی بویستان در بویک آخرندن حرف یا حذف
اولونمشدر کاه اولو حرف واوی ده حذف ایدرلر بستان درلر نته که بو بیت
لرده واقع اولوبدر ب بستان اجنده کورمش اشکبارنی رقیب ٭ اول خر
دمش که باکه ده برخوش مکان کرک ٭ بسا چون کرک ددی لر اشکبارنی
کم دیدکم اشکبارنه بوستان کرک ٭ بهارستان نا بستان قبیلندن دکلدر بهارستان
قبیلندندر اوندغی ستان ظرف مکاندر ظرف زمان دکل در معنای ترکیبی
بهارستانک بهار یری در لسان فارسیده بهار بابرغه اطلاق اولنور چکه
ایسکندن اعم معنانک اسمیدر نته که بو کله بهارک فرقی بیان اولندغی برده تفصیل
اولونه جقدر قاعده ءمذکور مقتضاسنجه کلستانک معنای ترکیبی کل یری در

دلستان

جانستان ده صورت ترکیب ظاهر در ملتفظ ده دکلدر لامن ستانک سیننه اوقنیدر
مزلر دلستان درلر دلستان دمزلر اما کلستان ده وصلده جایزدر فصلده
دلستان کبی در کلستان درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ب ابن آباد است
دل ای دوستان ٭ چشمها و کل ستان در کلستان ٭ ستان مشتق در ستاندن
دن اسم فاعلدر معنای آلجی در دلستانک معنای ترکیبیسی کوکل آلجی در
ستانک اصلی ستاننده در ترخیم اولونمشدر لسان فارسیده بو صیغه ده ترخیم که
آخر کلمه دن بعض حروفی قطع دن عبارتدر شایع در مثلا تا قدران درلر اصلنده
ماننده داننده در سخندان جزدان بو ایکی اسم
مرکب لفظ دانده مشترکلردر اما معناسنده اشتراکلری یوقدر سخندانده کی
دان مشتق در دانستن دن اسم فاعلدر معنای ترکیبی اسم مذکورک سوز بیلجی در
جزداندکی دان مشتق دکلدر اسم جامد در ظرف مکان معناسنه لخصوصدر
سابقا بیان اولن ستانله بونک اراسنده ایکی جهتدن فرق وار در بری
بوکه ستانک عمومی وار در ظرف زمان معناسنده ده استعمالی اولنور نته کی
مقدما تفصیل اولندی دانک ظرف مکان معناسنه اختصاص وار در ظرف
زمان معناسنده استعمالی اولنمز ایکنجی بوکه ستان ظرف نحوی در یعنی نحوجیلر
اصطلاحی اوزرنه ظرف در مظروفی احاطه اتمک اوکه نوع اختصاصی اولمق بو
معنایه اولن ظرفه لازم دکلدر دان ظرف لغوی در مظروفی احاطه اتمک اوکه
نوع اختصاص اولمق اهل لغة یاننده غی ظرف ده معتبر در مثلا خامه دان شول
ظرفه درلر که اجنده قلم طورر جامه دان شول ظرفه درلر که اجنده کیسو طورر بو ظرف

کچی

بوظرفلرک اول مظروفلره اختصاصی وار در شول اعتبارله که اونلرک ایچون دو
زلتش در خانه دان اوک دایره سنه اولان حولیه درلر که لسان عربده اوکه
حرم دنور عربلر خاتونلردن حرمله کنایت ایدکلری کبی عجملر خانه دانله کنایت
ایدرلر نته که بو بیتده واقع اولمشدر ~ بابدان یار گشت همسر لوط ؛ خاندان
نبوتش کم شد ؛ همسر لوطدن شیخ سعدینک مرادی لوطک حرم خاتونیدر کلسان
فارسیده منکوحه یه همسر درلر ترکی دلنده باش برابری خاتون در ده نور خاندان
ده مراد اولدر اصل کلام همسر لوط بابدان یار گشت وکم شد در طریقه اطنابه
سلوکدن و تفنن اختیار ایدب بر معنیدن ایکی عبارتله تعبیردن غرض یارملرله
مصاحبت ایدب بدکارلرله یار اولمانک طبیعت انسانیه ده قوت تأثیرن
بیان در شیخ دمک استر که مذکوره خاتون حضرت لوطک همسری لکن حرم
نبوت اولمشکن یعنی منبع هدایت اولان نبوته اضافتله شرف بولمش خاندان
عظیم الشأنکن ضلالت اهلنه قوشولمغله ضال اولدی اونک اول حاله مصاحبتک
کمال تأثیری نه ذل اولدی ؛ چون اکری قاشلر یله اولدی دمساز ؛ کوزاوغرسی
اولدی لابد غمزه غماز ؛ بینه کلکله اولدی تیغ کوهردار کورکه نه غایت ایدر
کشی یه حسن جوار مرغزار مرغزار وارهر بر کوکنده
بر مرغزار ؛ کویا بر بکزر بر مرغزار ؛ بو ایکی لفظ مرکب دخی مشترکلردر
کلمه یه زارده اما معناسنده اشتراکلری یوقدر مرغزاردن جزء اولان زار اسم
جامددر یعنی لفظ آخردن اشتقاقی یوقدر لسان فارسیده لتول معنادن عبارت
درکه اوندن ترکی دلنده ذکا ، آخر کلمه یه لک الحاقیله تعبیر ایدرلر مثلا ترک

اکن لک در عجم کشت زار در سبزه زارک بنفشه زارک لاله زارک کلزارک
معنالری سبزه لک سمن لک بنفشه لک لاله لک کل لک درکلزارله کلستانک
فرقی بورادن ظاهر اولدی معنای مذکوردن کا ، اولور آخر کلمه یه لق الحاق
ایدرلر مثلا ترک طوزلق در عجم نمکزار در شوره زار چورقلق در پنبه زار
پانبق لق در پسته زار بوغلق در گلزار باغچه لق درلسان فارسیده کاف
عجمی ایله کل باغچه در نته که بو بیتدن ظاهردر ~ صبحدم عزم چمن کن که هوا
معتدلست ؛ ورنمیم نیم شبی راه نه کرد و نه کلاست ؛ ترکی دلنده کاف عربی ایله کل
دد کلری نه در عجم کل در بر نوع باغچه اولدغندن او ترنه آن که خصوصیله اونکچون
وضع آخرله موضوع اوله نته که شیخ سعدینک بو قطعه سندن ظاهر در ~
کلی خوش بوی در حمام روزی ؛ رسید از دست محبوبی بدستم ؛ بدو کفتم که مشکی
یا عبیری ؛ که از بوی دلاویز تو مستم ؛ بکفتا من کلی ناچیز بودم ؛ ولیکن مدتی
با کل نشستم ؛ جمال همنشین در من اثر کرد ؛ وکرنه من همان خاکم که هستم ؛
کل اولدن مراد کل درکل نابندن مراد باغچه در ظرف مخصوصه کلدان دیدکلری
ایچون کل طوره غندن اونر ودر قاعده مذکوره مقتضاسنجه مرغزار شول
یره درلر که اوراده قوش چوغ اوله مرغزارده که ترکیب توصیفی ایله مرکب در
معتبر زار مشتق در زاریدن دن اسم فاعل در معناسی زاری لق ایدیجی در مذکور
مرکب ده مرغ موصوف در زار اونک صفتی در جمله بر اسم خاص اولمشدر کل در
اما مرغزار وضع آخرله اسم خاص اولمشدر وضع ترکیبی اوزرنه قالمش
دکل در اول سبدن بونده زار مرغه متصل یازلور اونده منفصل

یازلور قاعده یه املا رعایت اولنیجق تلخبار شکربار
بو ایکی لفظ مرکب دخی مشترکلردر کلمه یه بارده اما معناسنده اشتراکلری
یوقدر تلخبارده که باربش معناسنه در نته که فردوسینک بو کلامندن ظاهردر
درختی که تلخست اورا سرشت ؛ کرش در نشانی بباغ بهشت ؛ ور از جوی خلدش
بهنکام آب ؛ بیخ انکبین ریزی و مشک ناب ؛ سرانجام کوهر بکار آورد ؛ همان
میوه تلخ بار آورد ؛ میوه ایله بارک فرقی وار در میوه آدم ییجک یمش در خصوصیله
بار مطلقا اغاج ده بتن یمش درکرکسه اونی آدم یاسون یلو دکیه کرکسه
یسون نتاه یلو دکیه که تکه ده ، اوکه کسدانه درلر اول برنه یلیدرلر بارکه
بر ایله ده فرقی واردر نته که وجه تفصیلی اوزره بیان اولونه کرکدر شکربارده
بار مشتق در باریدن دن اسم فاعل در اصلی بارانتی در ترخیم اولنمشدر
معناسی یاغدریجی در بار لغة مشترکه درکه معنالری واردر برنده بیان
اولونیدر داگیر دار چوق زمان کورد
بکوردی چرخ پیر ؛ کورمدی بر بو بجلابن دارکیر ؛ کیر و دار دخی درلر مذکور
لفظلرک ایکیسی ده مشتق در کیرا مردر کرفتن دن مشتق در معناسی طوت
در دار ده امر در داشتن دن مشتق در معناسی صاقله در خاطر ده محفوظ
اولن نسنه یه یاد داشت درلر امر کیر داره محل اولدغی اعتبارله جنکه کیر و
دار درلر دار و کیر ده درلر نته که بو بیتده واقع اولودر ~ تا جهان
رسم کیر و دار نهاد ؛ دارکیری چنان ندارد یاد ؛ دار لغة مشترکه درکه مکلوب
طورن اغاجه دخی داردرلر نته که بو بیتلردن ظاهردر کشین زهر سور سنهلی دار
بیت

کلاه آن

زبالا بزیر از بین و بار مکو دار که آن بود چارم سپهر نه از مه رسن
باز کیهان بود مهر دار بوراده جان بازانه اطلاق اولونمش دکل در
بحر الغرائب صاحبی جلبی او یله صانمش غلط اتمشدر شول قوشه که ترکی ده
اغاچ دلن درلر عجم دار سنب در معنای ترکیبی اغاچ دلیجی در سنبیدن دن
سنب اسم فاعل دارکی درخته فرقی وار در نته که بیان اولونه کرکدر
باذن الله تعالی جهاندار جهانبان جهاندارک
معناسی جهان صاقلیجی در اصل جهانه حمایت و رعایت ایدکلری اعتبارله پادشاه
جهاندار درلر ؛ نه یاری اولورسه جهاندارنک ؛ اولور ارقه سنده
جهاندارنک ؛ جهان دارده دار داشتن دن اسم فاعل در دار اولی عربیه در
معناسی اوتور بان اسم جامد در معناسی کوزه دجی در باغ کورب کوزندکندن
اوتر و باغچه به باغبان درلر کی کورب کوزندکندن اوترو بکچی یه کشتی
بان درلر صحرا ده اولن مزارعی کورب کوزه ده نه دشتیبان درلر صنعتاجه صنعسور و
کوزادب کوزندکندن اوترو کله بان درلر یلکنه بادبان دیدکلری استعاره طریقیله
بل کوزه در شخصه تشبیه اولونمشدر کوزجی یه دیدبان دمک ده نوع توسع وار در
اول که کوز کوزه دجی دکل در کوز خدمتینک آلتی در او یکله کوزه درنکا
بان دخی او یله در برنسنه یه کوزتمکدن مراد اونک امرینه و انتظامنه اهتمام در
بکلک امرینه قیام و اهتمام اولدغندن اوترو کجیله شهر بکلیه نه پاسبان درلر
پاسک معناسی حمایت و رعایت در نته که بو بیتدن ظاهر اولور ؛ برنت
پاس خاطر بیچاره کان شکر ؛ بر ما و بر خدای جهان آفرین جزا ؛ قاعده یه مذکوره

مقتضاسنجه جهان بانک معناسی جهان بکچیی درکوربه کوزنمکدن مراد بوراده
حفظ وحمایت در ٭ کر بدیم رفت جهان بان منم ٭ وارث الکلیل سلیمان منم

شان ایشان

شان لسان فارسیده جمع
غایب ضمیریدر نته که بوبیتدن ظاهردر ـ دران کوشش ماجنک مازافکنی
وکرچند داغ کشان بکنی ٭ بوجعک مفردی یالکوز حرف شین درکه آخر
کلمه یه لاحق اولور نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ بازآمد آن مهی که ندیدش
فلک بخواب ٭ آورد آتشی که نمیرد بهیچ آب ٭ مذکور حرف فعله لاحق اولدغلین
اسمه لاحق اولور نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ کنار حوض را
هر سرو نازیی ٭ زنخل قامتش داد طرازی فعل واسمه لاحق اولدغلینی
حرفه ده لاحق اولور مثلا کش درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ
یکی چهره داری چو تابنده مهر ٭ خوشا مهرکش سر فرو باشد سپهر ٭ کشک یوجزی
که درشینله اتصالی اولیجق آخرنده که های غیر ملفوظ که حرف اصلی دکلدر ساقط
اولور ایشان ده که ضمیر جمع غایب در نته که بوبیتدن ظاهردر ـ ایشان
دارند دل من ایشان دارند ٭ ایشان که سر زلف پریشان دارند ٭ بونک
مفردی او در بو کلمه شانک فرقی اودر که بوضمیر منفصلک جمعیدر اول
ضمیر متصلک جمعی در لسان فارسیده مخاطبک ده متکلمک ده ضمیر متصللری
نک جمعی الف ونوندر اولور مخاطبجون اولان ضمیر متصل مفرد حرف تادر که
آخر کلمه یه لاحق اولور نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ ترک دنیا
کن برای آخرت ٭ ازبدن برکش لباس فاخرت آخرتک آخرنده کی تای

تانیث درقافیه ک آخرنده کی تای خطاب در مذکور تای خطابه الف
ونون الحاق ایدجک ضمیر جمع اولور نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ
ازازار من تان بوده دل تهی ٭ مراد ربذیریت مجنون رهی ٭ حرف که تای خطابه
ده متصل اولور کبی درلر متکلم ایچون اولان ضمیر متصل مفرد حرف میم درکه آخر
کلمه یه لاحق اولور نته که بوبیتده واقع اولور ـ ولیکن نشنید بشم ازخشم شاه ٭
دلاور بود درسخن بی کناه ٭ مذکور میم متکلمه الف ونون لاحق اولیجق
ضمیر جمع اولور نته که بوبیتده واقع اولوبدر چو آکهی تو که ما شهر بند تقدیریم
در هدایت و توفیق جان تو بکشایی

آن او

آن لسان فارسیده اسم اشارت در بعید ایچون لسان عربیده کی ذاک کبی وقریب ایچون
اولان اسم اشارت فارسیده این در عربیده هذا درکاه اولور اونک اولنه
واو کتورورلر وان درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ آن نیز کذشت ازین
کذرکاه ٭ وان کیست که نکذرد ازین راه ٭ بوواوکه اصلی بیان اولونه کرکدر
باذن الله تعالی آنک واینک آخرلرنه کاف زیاده ایدرلر آنک واینک دیرلر معناسی
اون جغز وبون جغزدر اول کاف عجمی که لسان ترکیده اوکه صغر کافی درلر لسان
فارسیده تصغیر ایچون درکاه اولور آنک دن الفی حذف ایدرلر نک درلر نته کم
مولانای رومی نک قدس سره بوبیتده واقع اولوبدر ـ نک قراضه چند ابریشم بها
خرج کن آنها و بازاینجا بیا ٭ آن لسان فارسیده بر معناده دخی استعمال اولنور
مثلا آن کیست درلر کمکدر دیمک ایرده نته که مولانای رومی نک قدس سره
مثنویسنده واقع اولوبدر ـ کفت زاهد در سبوها چیست این ٭ کفت باده
آن کیست این ٭ کفت آن آن فلان میر اجل ٭ کفت طالب را چنین باشد عمل او
لسان فارسیده ضمیر منفصل غایب در لسان عربیده کی هو کبی عجم آن کس در آن زید را
بکو درلر او کس دمز او زید را بکو مز آنله اونک معنالرنده مغایرت وار دخی بوراده
ظاهر اولور وجه مذکور اوزرنه فرقک سری اولدر که آنک مدلولی مجرد اشارت در
معه مشارالیه دلالت ایدر اسمله جمعی جایزدر اول اسم کرک اسم معین اولسون
زید کبی کرک اسم مبهم کس کبی اونک مدلولی شیء مبهم درلاجرم بر اسمله دخی که شیء
مبهمه دلالت ایده یاشیء معینه دلالت ایده جمعی جایزدکل در اونک اصلی اوی در
نته که بوبیتدن ظاهردر ـ ازمن کنه آید و منم آنم ٭ وزتوکرم آید و تو اوی
وزدکی واو واو عطف دراصلی از در سابقا مذکور اولان وان دکی واو
دخی واو عطف در وانک اصلی وآن در الفک مد یله کاه اولور اوی الفنی
حذف ایدرلر واوک اوزرنده ضمه ثقیل اولماغن فتحه یه تبدیل ایدرلر وی درلر
نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ من او را چه کویم چه جنگ آورم ٭ که تا دست
وی زیر سنگ آورم ٭ کاه اولور اویک اوکنده آخرنده حذف ایدرلر همان
واو ساکن قالور اول واوی یالکوز استعمالی امتلوا اولیجق ساکنله ابتدا متعذر
اولماغن تحریک ایدرلر فتحه اخف حرکات اولماغن اونی ویررلر مثلا و را
درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ توکردی پدر از ستم داستان ٭ وکرنه
خری بود در سیستان ٭ اما ماجان که اولنده کلمه یه آخری اوله تحریکی حاجت
اولمز اول واوی حالی اوزرنه ابقا ایدرلر سکونله استعمال ایدرلر مثلا کوورلر
اصلی که او در نته که بوبیتده واقع اولوبدر بیت کو دشمن شوخ چشم بی باک ٭

کوعیب مرا بمن نماید او کلی کو قاف معناسنه در ایکنجی کو در مراد اولان بوراده

نیک نیکو

نیکک معناسی ایو در
مقابلی بددر که معناسی یاره مزدر نته که بوبیتدن ظاهردر ـ هر که او نیک
میکند یا بد ٭ نیک و بد هرچه میکند یابد ٭ نحر الغرایب صاحبی نیکله بهی فرق ایتمامش
خطا ایتمش بهک معناسی یک دربن سندن یک بلورن دیجک یرده عجم
من ازتو به دانم درنته که بوبیتده واقع اولبدر ـ کفتی که ستاره تو سعد
است ٭ من طالع خود به ازتو دانم ٭ نیکی ایولک در تم نیکیست که نیک
است دکرها هیچ است ٭ نیکی نک آخرنده یا شول یاددرکه برکلمه یه لاحق اولور اول
کلمه نک مدلولنده اولان وصف زایدی افاده ایدر مثلا سردی درلر معناسی
صوقلوقدر مردی درلر معناسی ارلک در عورتلق مقابلی مجازا بهادر
لکه ترکیده ارلک نور عجم مردی در نته که بوبیتده واقع اولوبدر ـ
در قلب سپه تیغ زدن پیشه ماست ٭ مردی و هنر همیشه اندیشه
ماست ٭ هر شیر که درجهان شکاری کیرد ٭ مردان دانند که آن میم از
بیشه ماست ٭ نامردی درلر معناسی مخنثلک در زیبایی درلر معناسی
بزکلولک در شمس فخری که معیار جمالی آدلو کتابنده زیب نیکویی باشد
و زیبایی باشد دمش درخطا اتمشدر نیکونک معناسی کوکلک در مقابلی
زشت در که معناسی چرکین در آخرنده که واو هندو آخرنده کی واو کبی درنسبه
لازمه یه که خلقی اوله کبی اولمابه دلالت ایتمک ایچوندر حرف یانک نسبتیچون
اوله مدلولی مطلق نسبت در بونک مدلولی نسبه مخصوصه در حقیقت بومعنا

خاصه دلالت ایلکوز واوکه دکلدر بلکه واوله یانک جلاسنک در بنکو نک هندو نک
اصل لری بنکوی هندوی در بر شبه بونلری اضافت اتملو اوله لر اول یالک اظهار
ایدرلر مثلا روی نیکو یش بوی هندو یش درلر نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت
اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل ما را ٭ بخال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را ٭٭
نیکوی دن کاه اولور که ایکی یا ایله حذف ایدرلر نکو درلر نته که بو بیتده واقع اولمشدر
هر که شاه آن کند که او گوید ٭ حیف باشد که جز نکو گوید ٭ نیکو نک و نکو نک آخرینه
کاه اولور که یای نسبت الحاق ایدرلر نیکویی و نکویی درلر احسان معناسن افاده
ایدر نته که بو بیتده واقع اولمشدر ٭ نکویی کردن اندر حق گرگان ٭ بدی باشد
بجای گوسفندان ٭ بدی نک معناسی یاره مزلق در تمام معالیجه در نکویی ده
فالجمله مقابله وارد ضرورته ونجون شاعر اونه ایراد اتمشدر ٭٭ ٭٭

رنگین سنگین

رنگینک یاسی یای نسبت در نون
زاید در تاکید ایچون در زمین دکه و بالین دکه کبی نته که سابقا بیان اولنمشدر کین دخی
اولنلر که کبی در معانی ترکیبی اکثرلو رکینه بوندن در السینه نقل اولمش و آخرینه
بر ها زیاده اولمش و کینه اولمشدر بو قاعده دخی بر نته بیان اولنمشدر بو ذکر
اولنان کین مرکب معناسی در بر کین دخی وار که بسیط در معناسی پوسود نته که
بو بیت ده واقع اولمشدر بیت خورکور مه دشنو گلک اکر کین ٭ بو کل اوز زنا کهان
آچر کین ٭ بو کین ده یا ایله نون حروف اصلیه دندر اول کینک اصلی کم در اکسک
معناسنه یا ایله نون ملحق در نسبة مؤکده ایچون سنگین دکه یا ایله نون دخی زنگین
دکه یا ایله نون کبی در قاجان که سنگین آغر معناسنه اولنشه که بو بیتده واقع اولمشدر

بسنگ

بسنگ و سکونت در آرد نفس ٭ نه گوشد بتعجیل در خون کس ٭ اما قاجان که سنگین
طاشدن دوزلمش معناسنه اوله نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت زنج گشته عمر ها تا بگذرم
طبقها بر سر سنگین مراحل ٭ یا ایله نونک جمله سی معنای آخر ایچون موضوع اولور
بر شیء معمول نه دن دوزلمش ایسه ماده سنه یا ایله نون الحاق ایدرلر و
مجموع مرکبه اول شیئه اطلاق ایدرلر مثلا گوشه دن دوزلمش شیئه سیمین التون دن
دوزلمش شیئه زرین دمور دن دوزلمشه آهنین بوکدن دوزلمشه پشمین دریدن
دوزلمشه پوستین اندن دوزلمش شیئه گوشتین درلر نته که بو بیت ده واقع
اولمشدر بیت همیشه عادت مردم چنین است ٭ که دل سنگین و قالب گوشتین است

شیرین نوشین

شیرین دانلو درلر بیز معناسنه اجی و دانلو دیمک برده عجم تلخ و شیرین در
شیرسد دریا یای نسبت در نون تاکید ایچون زیاده اولمشدر دانلولرده
انسانک اول داندوغی لذیذ سد اولدغندن اوتر و دانلو بلی اوکه نسبت اتمش
لردر نوشین خوش طعم در مطلق داده عجم مزه در داده سنه بمزه در
چاشنی جیم عجمی ایله دات دکل در بلکه مطعومدن شیئه قلیلدر که دات کورمک ایچون
برلرایا چرلر اول مصلحک مباشرته چاشنگیر درلر مذوقات ده چاشنی معبرات ده
نونه یری نه در حلیبه که مزه ایله چاشنی فرق اتمامشدر بحر الغرایب صاحبی ده مزه فتحه
وضمه وزای عربیه ایله داد چاشنی معناسنه دیمشدر غلط اتمشدر نوشنک دات
معناسنده استعمالی مولانای رومی نک قدس سره بو بیتده ظاهردر بیت
گر نباشد گندم محبوب نوش ٭ چه برد گندم نما و جو فروش ٭ نوشین ده یا ونون

نسبة مؤکده ایچون در شیرین ده کبی کاه اولور لذیذ و خوش طعم نسنه لره مجازا نوش
درلر یا له اطلاقی نوشکت نه که بو بیتدن ظاهردر بیت آن چشم سخن گو نگر و آن لب
خاموش ٭ وآن تلخی گفتار و شکرخنده چون نوش ٭ بو طریقله در نه آنکه حصوصی ایله
اونک اسمی اوله لسان فارسیده بالک اسم خاصه انگبین در نته که بو بیتده واقع
اولمشدر بیت انگبینی بروغن آلوده ٭ چرب شیرین چو صحن پالوده ٭ نوشک معانی نخش دن
انگلانه ده اول اعتبار مجازی ایله در نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت تا که
فلک از نجوم سعد دارد نحس ٭ مدام تا مگس نحل نیش دارد و نوش ٭ حلیبه که بالی
و سایر دانلولری نوشک معناسندن صانمشدر غلط اتمشدر نوش نوشیدن دن
امر کلور مثلا ایچ دیمک برده بنوش درلر نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت
سخن شناس نه کفتینیست سخن گرچه دری ٭ درکش زبان و پرده نگه دار و می بنوش ٭ تاکه ز ساقی
شنود بانگ نوش ٭ پنبه برون کرد صراحی ز گوش ٭ نوش اسم فاعل ده کلور مثلا نوشجه
ایچیجه باده نوش درلر نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت در دور پادشاه
خطابخش و جرم پوش حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله نوش جام اغاجنه
ده نوش درلر اما اونک اصلی نوژ در زای عجمی ایله داغلط

کشت درود

بتر ز

برز بانک فتحی و رای مهمله نک سکونیله
اکن در کاه اولور بای واوه قلب ایدرلر ورز درلر نته که بو بیتده واقع اولمشدر
درختان بسیار با کشت و ورز ٭ کسی خود ندیدست از کوه مرز ٭ اکنجی یه برزگر
درلر نته که انوری نک بو بیتنده واقع اولمشدر بیت کار خالد جز بجعفر که شود هر گز
تمام ٭ کان یکی جلاهه داند دگر برزگری ٭ کشت عربیه کاف کسره سیله تا لا درنته که

بو بیت دن

بو بیت دن ظاهردر بیت سران سوار کشت از بروی تخت ٭٭ چو کشت برکلوخ
از مالش بخت ٭ گشت کاف عجمی نک فتحه سیله گشتن دن فعل ماضی در بر حالدن
بر حاله دونمک عجم گشتن در بر مکان دن مکان آخره تحول ده ده استعمال اولنور
سیر معناسنده گشت بوندندر بچک سیرنه گلگشت درلر نته که بو بیت ده
واقع اولمشدر بیت کمند انداز این صید کهن دشت ٭ درین وادی کمند زین گونه
گلگشت ٭ کاف عربیه نک ضمه سیله کشت فعل ماضی در کشتن دن معناسی اولدردی
در کشاورز اکنجی در نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت چو بیکار ماند شان بکاف
کشاورز آهنگر و پای باف ٭ درود بچن در نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت
بیاراست آیین کشت و درود ٭ از آن زر که یوسف بدو داد ، بود ٭ کشت ده
درود ده فعل ماضی معناسنده استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت
هر آن تیر باران که آمد فرود ٭ بلارک همی کشت و جان می درود ٭ کشتن اکمک در
معنالا کشت اکدی در درودن بچک در معنای درود بچدی در درود لغه
مشترکه در اسلک معناسنه ده کلور نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت ولیکن ز داغ
تو چشمم درود ٭ دلش پر سلام و زبان پر درود بدرود داسن در اصلی باد رود
در نته که بخرد کی اصلی با خرد در عجم اسلدی دیمک یرده بدرود کرد درنته که
بو بیتده واقع اولمشدر بیت بگفت این و زآب مژه رود کرد ٭ ببوسیدش
از مهر و بدرود کرد ٭ بدرود باش اسن اول دیمک درنته که بو بیت ده
واقع اولمشدر بیت سیاوش بدو گفت بدرود باش ٭ زمی تار و تو جا
قدان بود باش ٭ بحر الغرایب صاحبی که برزله کشته فرق اتمیوب برزگن

وكشت معناسنه دمش در غلط اتمشدر برز بانك ضمه سيله يوجه معناسنه
يوجه معناسنه درنته كه بو بيت ده واقع اولوبدر ببالا بو دجون يكسرو
برز بكردن برآرد زبو لادكرز **انكشت اخكر**
آتش آذر انكشت كاف عجمى نك كسرى سيله
قاره كومر درنته كه خواجه سنايى نك بو بيتندن ظاهر اولور بيت يعنى
نج ديد و دولب زشت چشمى از آتش ورخى زانكشت • كاف مذكوره
ضمه سيله برماق معناسنه در اخكر قزل قورد رنته كه بو بيتن ظاهردر بيت بيك
بر دخلق فرو اخكر نجوم • ازمنقل سبهر شتر مرغ وار ابر • اخكرى تفته بله تقييد
نته كه بو بيت ده واقع اولوبدر بيت هوا تش اخكر و آتش تفته بوم • كيا بيش
سه زهر سباد شش سموم • مجاز احتمالنى دفع ايچون در سويندكدن صكر ده قوره
اخكر دسه لر مجاز جايزدر اما تفته ديدكدن صكره اول احتمال قالمز تفته
تفتن دن اسم مفعول در معناسى قزمش در آتش اود دركه عناصر اربعه
نك بريسى در محسوس اولسون غير محسوس اولسون مركبا تدن جز اولانه
ده آتش درلر اما آذر ده مزلر آذر اول قزان محسوس او دك اسميدر
آذركون اوندن دربر ججك آدى دركه او درنكنه دركافه يا به فلب ايدوب
آذريون ده درلر تركى دلده اول چچكه خطمى درلر سمندر ديدكلرى
قوشه او دا ايچنه معيشت اتدكندن او تره لسان فارسيده آذر نش
درلر اصلى آذر نوش درنته كه نوشك بيانندن ذكر اولنور **باداش**
پاداش هتا پاداش اول مفرد در پاداش

تاء مركب در مفردكى معناسى جزادر نته كه بو بيت لردن ظاهردر بيت بترس
از خداوند جان وروان • كه هست او توانا و ناتوان • كرابدر نكيرد فرجام
كار • بكيرد بپاداش روز شمار • سن اندكاركه اوننه بولداش • بولينور
مراث البتنه پاداش • پاداش مركبك اصلى باى تاش در ياحذف اولنمش تا
داله تبديل اولنمش در معناى اياق طاشيدر نته كه بو بيت دن ظاهردر بيت
طاغلره دوشمش يلريلكبى سركردان وزار • نيچه مجنون كلدى بيرى باكه پاداش
اولدى • لسان فارسيده تاشك معناسى بريك دركه تركى دل ده اوكه اوتاق
درلر ايكى قوللك افندسى بر اوله اونلره خواجه تاش درلر نته كه بو بيت ده
واقع اولوبدر • من وتو هردو خواجه تاشانيم • بنده بارگاه سلطانيم بيت
تركى لر تحريف ايدوب قوش داش درلر ايكه بر بولك دن اولان لره
خيلتاش درلر نته كه بو بيت ده واقع اولوبدر بيت چه خوش كفت بكتاش
باخيلتاش • چو دشمن خراشيدى ايمن مباش • بكتاش اسم تركى ده بكدر
تركى مركب در برجزى بكدر سخت معناسنه برجزى تاش درسنك معناسنه
هم پا پاداش هم پايه پاداشك
فرقى وار در همره پاداشك همراهله بولداشك همرازله سرداشك
فرقى اولدغى كبى لسان فارسيده هم موافق معناسنه در ايكى كشى نك بوريكده
اياق لرى برى برنه اويشسه اونلره هم پادرلر باش لرى اويشسه هم سر
درلر يول لرى اويشسه همراه درلر يللرى اويشسه همسال طوغدقلرى وقت
بركسه همزاد درلر نفس لرى اويشسه همدم درلر برى بدنك غيرى لردن

كزلدكنه واقف اوله اول جهت دن موافقت لرى اولسه اونلره همراز
درلر تاشك معناسى سابقا بيان اولندغى اوزرنه اوتاق در معناى اصليسى
اعتباريله پاداش همپادن ابلغ در همپالق معناسنه كمال مناسبت اوليجق
پاداش درلركانه اياق لرى بركش درهمرده وهمسرده وساير لرنده دخى
حال بو منوال اوزرنه در **ده دهقان كند**
روستا ده كوى درنته كه مولاناى رومى نك قدس سره العزيز بو بيتندن
ظاهردر بيت ده مروده مرد را احمق كند • عقل رابى نور وبى رونق كند • آخرنه كاف
تصغير الحاق ايدرلر دهك معناى تركيبيه كويجك در اونك آخرنه ياى نسبت
زياده ايدرلر دهكى درلر دهقان معرب در فارسيسى دهكان در اصلى دهى در
مركبى علم ايديجك لسان فارسيده تقديم مضاف اليه ايدرلر شايع در اما قاعده
مطرده دكل در مثلا شاهان شاه لر اصلى شاهان شاهك شاه شاهان در مردان شاه ده
خلاصه ايران شاه ده شروان شاه ده ده بويله در خواجه سراى بستان
سراى بريطده درلر بونلرده مضاف مقدم در لسان فارسيده خان رئيس
معناسنه در مولانا سعد الدين كشاف حاشيه سنده سوره آل عمران آخرنده تفريح
اتمشدر بو عبارتله الدهقان رئيس القرية ومقدم اصحاب الزراعة وهو معرب
چو آيد تخت دهقان دركرانه • ولشرايد شود برجفت رانه • كند شهر در
سمرقند معرب در فارسيسى سمركند در اصلى كندسمر در مضاف اليه سابقا
تقرير اولنان اسلوب اوزرنه تقديم اولنمش در سمر بر جاريه نك اسميدر كه
معموره مذكوره يه اول اول جاريه ايچون بنياد اولنمشدر ابن خلكان

تازخنج بويله بيان اتمشدر عبارتى بودركه بعينها نقل اولنور ان سمر اسم لجارية
الاسكندر مرضت فوصف لها الاطباء ارضا ذات هواء طيب واشاروا له بنظام
صغد فاسكنها اياها فلما طابت بنت مدينة وكند بالتركية هو المدينة فكان يقول بلد سمر
انتهى شيخى كه كندله ديچى فرق اتمامشدر نته كه بو بيتدن ظاهر اولور بيت ملك صودى
ددى لر قونذى كنده • ايرردى بو خلك ايون كرنده غلط اتمشدر روستا
مزرعه در روستن دن اخذ اولنمشدر اكنلكى اعتباريله كويه ده اطلاق اولنور
نته كه بو بيتدن ظاهردر بيت قول بيمبر شنواى اوستا • كور عقل امد وطن در روستا
كاه اولور واونى حذف ايدرلر رستا درلر نته كه بو بيت ده واقع اولوبدر بيت
هركه در رستا بود روزى وشام • تا بماهى عقل او نبود تمام • مزارعه انتسابلرى
اعتباريله كوى اهلنه روستايى درلر نته كه بو بيتدن ظاهردر بيت زان غو داعدل
در همه چيز • شهرى آسوده كشت روستايى نيز • نظامى كه بو كلامنده م روستايى
شهرايچى زندان كلور • آندن قاچار روستايى ديجك بر ده روستاى دهشتى در
اصابت اتمامشدر **خداى خداي**
برى مفرد در بريسى مركب در لفظ خداى كه مفرد اوله معناى صاحب دركه
لسان تركى ده اوندن اتى ديمكله تعبير ايدرلر مثلا عرب صاحب فضة دير
عجم سيم خدا در تركى كمش اتى در نته كه بو بيتده واقع اولوبدر بيت هم سيم خداو
هم قوى پشت • خلق سوى او كشيده انكشت • قريه صاحبنه كوى اتى درده
خدا درلر نته كه بو بيتده واقع اولوبدر بيت سركه از دست رنج خويش وتره
بهتر از نان ده خدا و بره • كشور اتى ديجك بر ده كشور خدا درلر نته كه

بو بیتده واقع اولوبدر بدر کا، تو سر نهم بر زمین • نه من جمله کشور خدایان
آچین اوانته نه کو خدای درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر زبان
داشته رای زن در سرای • بکلابانوی فارغ از کدخدای • کدبانو ده کد
خدا کبی مرکب در بر جزئی کده معناسنه خانه ایله کده نک فرقی بیان اولدیغی
یرده تعیین اولونور بر جزئی ده بانو در اصلی نیکو نک نیکدن فرقی تقریر اولندیغی
محلده ظاهر اولوبدر اما لفظ خدای که مرکب اوله اصلی خود آی در معنای
ترکیبیسی کندو کلجی در نته که بو بیتدن ظاهر در آمدمن که من رسولم
کفتم تو برو که من خود آیم • آی اسم فاعلدر آمدن دن معنای اصلیسی مطلق کلجی در
اما حق تعالی نک علمی اولان خدای ده اوندن مراد وجود مظهرنه کلجی در خدانک
معنای ترکیبیسی اول تقدیرجه بنفسه خارجه کلجی در یعنی بذاته موجود اولجی در امام
فخر الدین رازی مطالب عالیه آدلو بر کتابنده بو معنای تقریر اتمشدر عبارتی بودر که
بعینها نقل اولنور وقریب من هذا اللفظ یعنی من لفظ واجب الوجود قولنا بالفارسیة خدای
واتصدیق من اللفظ قولهم خدای وهو مرکب من لفظتین احدهما خود ومعناه ذات الشیء
ونفسه والثانی قولنا آی ومعناه جاء ای بنفسه وذاته لا بغیره جائی والمراد منه الجائی الوجود
فصار قولنا خدای ای بنفسه جاء وذلک هو اللفظ المطابق لقولنا واجب الوجود لذاته
انتهی بحر الغرایب صاحبی صاحب معناسنه خدای واجب معناسنه خدای دن فرق اتمامشدر
غلط اتمشدر خان خانه کد کده
خان مطلقا منزل دراناکه اولسون جوانک اولسون نته که بو بیتده واقع اولوبدر
زنیر اندازی زنبورک ازدور • مشبک سینه ها چون خان زنبور • کاروان سرایه

خان دیدکلری بولجی نک کندو به وطوارنه منزل اولدوغی اعتباریله در خان لغه منتم کدر
معنای اخری دهقانک یاتدیغی کخش در خانه خصوصیله منزل آدمی درکه اوکه لسان
ترکیده او درلر آخر ندغی ها تعلیجون در معنای خاصه مرکبات منقوله در بوها نک زیاده سی
شایع دره ستوانه ده انگشتوانه ده چارچوبه ده ده بونلرک امثالنده هانک
زیاده سی معنای عام ترکیبی دن معنای خاص علمیه نقلیجون در اما کلمهٔ مفرده ده
بوهای نقل نادر در اول نوادر دندر مثال خسن مطلقا مابین در میانه جاق وسلک
جاق اورته یه درکه تعدد قابلدر کل دراسمی درخانه نک عربیسی بیت در عرب دار
دیدکنه عجم سرای دیر • سپیده دم که شدم محرم سرای سرور • شنیدم آیت تو بوا
الا الله از لب حور • آخرندغی یایی کاه اولور حذف ایدرلر نته که بو بیتده واقع
اولوبدر بزاول کل یوزلونک کوبینی بر بستان سرا کوردکی • کم اطرافنده بزم
کبی بکدستان سرا کوردکی • حافظ تو جام مطلب جام من بجواه • کین بودولت
بلبل بستان سرای جم • بستان سرا دارده اولن بستانه درلرکه مطلقا محل فرار درکه
کرک اوزرنده بنا اولسون میکن کبی بنکن کبی آتش کن کبی کرک اولماسون وادی
کن کبی نته که بو بیتده واقع اولوبدر آن درز بصدمهای ایام • وادی کده
شده سرانجام • بو مرکبات کده آخرلرنده کی ها معنای عام ترکیبی دن معنای خاص
علمیه نقلیجون در بوهای نقل آخر کلمه بخصوص در اول سبیدندرکه مرکبات جموعه واقع
اولمز اولمز مثلا کدخدا درلرکه بانو درلرکدای درلرکده خدای کده
بانو کده آی دمزلر کدایه دلنور کن اولرقا بوسنه کلمه ایلنکندن او تروکدای دیش لر در
بوندغی آی خدای دکی آی کبی درکه ایکی کافده اصلی کاف عجمی بدر تو کده کاف عجمیله

استعمال اولنور مذکوره نقل مفرد اولدیغی حالده ده کده لاحق اولنور نته که
بو بیتده واقع اولوبدر جو آمد کنون تا توانه بدید • بدیکر کده رخت بایدکشید
کده دن بوراده مراد مقر مخصوص اولماغن که اول دار آخرت در های نقل لا مذکور
اولمشدر بو تفصیلدن کده له کده نک فرقی ظاهر اولدیغلبن کده یله خانه نک
کده له خانک ده فرقی واضح اولدی خانه دخی خان ده بنا معتبر در ودخی جهوده
اولمابنک مقرنه نه خانه درلر نه خان دلر کده یله کده ده بنا معتبر دکلدر دخی جهوده
مقرنه اختصاص لری ده بوقدر هان هین
هان لسان فارسیده کلمهٔ تنکیه در طوردیجک برده عجم هان درنته که بو بیتده
واقع اولوبدر کردم براوج برج مه خوبشتن طلوع • هان ای حکیم طالع
سعود منکر • هین کلمهٔ تحریک و تحریض در تیز دوت دیجک برده عجم
هین در نته که بو بیتده واقع اولوبدر جو بشنید زاول شه این کفته کوه
بجم کفت هین چاره خویش جوی • هان ده تنکیه هین ده تحریک معناسی بو بیتده
فاتح ظاهر در فلک بایسته اگر هیبت تو کوید هان • زمین بجنبد اگر حشمت
تو کوید هین • مقام تحذیرده ده هین استعمال اولنور مثلا صاقن انده دیجک برده
هین مکن درلر نته که مولانای رومی نک قدس سره العزیز بو بیتده واقع اولوبدر
هین بجاروب زبان کردی مکن • چشمه را از خس ره اوردی مکن • هان دخی او
معناده استعمال اولنور نته که مولانای مذکورک بو بیتده واقع اولوبدر
هان هان باوحریفی کم کنید • جون که کاو آرد کره محکم کنید • نخست
بیش نخستین بیشین نخست اول در آخر مقابلی

نته که بو بیتدن ظاهر در بیت ای از دل هر شکسته آکاه درست • وی مملکت
ترانه آخر نه نخست • بو مصراعدن دخی ظاهر در آخر کردی نخست می دانستم
اولدردیجک برده عجم از نخست در نته که بو نظمده واقع اولوبدر بیا مطرب
آن چنگ طفل وش • چو طفلان ببر کیر وبنواز خوش • نوایی که تعلیم شد از
نخست • بزن چوب تا باز کوید درست • نخستینک معناسی اولکی در نته که
بو بیتدن ظاهر در نخستین صبح که آخر فروغست • سیه رو پیش
باد انس دروغست • صبح صادقه که اکنجی صبح در عجم صبح دومین در
نته که بو بیتده واقع اولوبدر یکیست باید خورشید رو می • جو صبح دو
مین کن راست کوی • نخستینک اصلی نخست دریانک لحوقی نسبتیجون در
نونک زیاده سی تاکیدیجون در انگشترین دکی کبی اصلی انگشتر دریا نسبتیجون
لاحق اولمشدر نون تاکید ایجون زیاده اولمشدر انگشترین یوزک درنته که
بو بیتدن ظاهر در بهر دستهای چو انگشترین • ساخته از لعل مصفا نکین •
انگشترک اصلی انگشت تر در تانک بری حذف اولوبدر لفظ مرکب در برجزئی
انگشت در معناسی برماق در برجزئی ده تر در معناسی تفضیل در یعنی برماغی
انگشتر درلر سایر برماقلرک اوزرنه فضلی اولدیغیجون یوزوکه انگشتری
درلر اول برماغه نسبتی اولدیغندن اوترو در بو قاعده سابقا بیان اولنوبدر
بیش بای عجمیله اوکدر مقابلی پس درکه معناسی آرو در پیش جهتسنک
بدسی ایدکی بو بیتدن اکلنور جپ وراست وپیش وپس زیر وبر • زلیخای
بت روی همسر بسر • بیش بای عربیله زاید معناسنه در مقابلی کمدر که ناقص
معناسی

اولوبدر

بینک و بیشک معنالری بو بیتدن ظاهر در بیت ابابهای الوان زصد گونه بیش • بخوانهای زرین نهاد ندبیش • صنعه اولن کیشی اشی اوکنه الوب انسلد کندن اوتراوکه لسان فارسیده بیشه درلر آخر ندغی اختصاص ایچون در رونه ده بیشه نک دخی ده نک
معنالری بو بیت لردن ظاهر در بیت در قلب سپه تیغ زدن بیشه ء ماست • مردی وهنر پیشه اندیشه ء ماست • هر شیر که در جهان شکاری گیرد • مردان دانند که آن هم از بیشه ء ماست • بیشانه آلن درنه که بو بیتدن ظاهر در بیت بر بیشانیش داغی بر کشید • چو خطی بر خطای در کشید • آخرندغی یا نسبت ایچون در الف و نون ونون تأکید ایچون زیاده اولونمندر کیانه ده خسروانه ده زندگانه ده مزده گانه ده زیاده اولندغی کبی لسان عربده بو الف نون نسبت ده مبالغه ایچون زیاده اولنور مثلا صافلو قابه کشی به لحیانی درلر ربانه ده صیدلانه ده اولان الف نون ده مبالغه ایچون در آلنه بیشانه دیدکاری بانک اوکنه اولدغندن اوتروا در صدر مجلس پیشگاه درلر اهل مجلسک مقدمی نک محلی اولدغندن اوتروکاه محل معناسنه در قابو برنه درکاه تخت برنه تختگاه درلر پیشگاهک معناسی بو بیتدن ظاهر در بیت ترا در سرندیب شاهی دهم • بهندا ندرت پیشگاهی دهم • پیشین اوکدنکی در مقابلی پسین درکه معناسی صوکن غی در پیشله پیشین تخته تختین کبی در اوبله نمازنه نماز پیشین درلر معنای ترکیبی اوکدنکی نماز درکوندز قلنن نمازلرک اوکدن قلنانی اول اولدغندن اوتروا اوکه نماز پیشین درلر

فزون کاست بیش کم فزون ارتوق درنه که بو بیتدن ظاهر در بیت . زبیژن فزون بود هومان بزور • چه سواز فزونه

چو

[margin: سنجه ده صفته ده / دسته ده اولان / هابی بیشینه ... / ادلیجیم ... / صح]

چو برگشت هور • اصلا افزوندر اسم در افزودن دنکه معناسی ارتوق در اولندن الفی حذف اولنمدر مقابلی کاست در معناسی اکسک در اسم در کاستن دن که معناسی اکسلمک در نه که بو بیتدن ظاهر در بیت شمار انجم کاست بایدهمی • ره جو نبشتن خواست بایدهمی افزونله بیشک فرقی واردر ارتماغله زاید اولن نسنه یه افزون درلر ابتداء زاید خلق اولنه افزون دمزلر اما بیش درلر کمله کاستک دخی فرقی واردر نه که فردوسی نک بو بیتندن که ابن یامین حقنده فرندا شاری دلندن سویلمش در اکلنور بیت کنا ابن یامین بدبخت راست • کز اولاد یعقوب کم باد و کاست اکسلکله ناقص اولنه کاست درلر ابتداء اکسک خلق اولنه کاست دمزلر اما کم درلر نه که بو بیتده واقع اولوبدر بیت گل اندر نازکی ازسرو کم نیست • ولیکن در وفا ثابت قدم نیست • کم بیشک معابلی درنه که بو بیتدن ظاهر در بیت بشهر این مثل شهرۀ عالم است • که هرکش هنر بیش روزی کم است • مجازا آز نسنه یه دخی کم درلر نه که بو بیتده واقع اولوبدر بیت رحمی بحال ما نکنی زان سبب که تو • امثال این شکسته دلان کم ندیده ء • کلمۀ تر که ادات تفضیلدر مدخولنک بیلولنن ترفیع معناسن افاده ایدر ایکی سنه ده لاحق اولور بکتر ده درلر بیشتر ده درلر نه که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت زکاة مال بدرکن که فضله ء رز را • چو باغبان بنبرد بیشتر دهد انگور • فزونتر دخی درلر نه که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت چو کرد دابر دولت بر تو پربار • فزونتر باش ایچون شاخ پربار

بهتر مهتر بهتر مرکب در برجزیی به درکه معناسی یک درنه که سابقا بیان اولنمدر مذکور مرکبک معناسی یکر کدر به لغة مه نرکه در

[margin: اوج نوده تره که / آنکه ادات تفضیلدر / معناسی / بقا التفضیل / اولنمشدر / صح]

برمعناسی دخی آبوه درنه که بو بیتده واقع اولوبدر بیت دلرا و معدن را و جگرا مقوتبند • سبب وبه وا ما رابه ترتیب لف ونشر • مهتر ده مرکب در برجزیی مه در که معناسی بیان اولندی برجزی ده تر در معناسی اولودر مقابلی که درکه معناسی کیجی درنه که بو بیتلرده واقع اولوبدر بیت جوازقومی یکی نی دانشی کرد • نه که را منزلت ماند نه مه را • ندیدستی که گاوی در علف زار بیالاید هم گاوان ده را • مهترک معناسی اولورق در کهترک معناسی کیچرک در

سرخوش مست سرخوش اول کمسه درکه ایچدکی مسکردن باشی قزمش اوله اما دخی حد سکره وارمش اولمیه حد سکره واردقدن صکره اوکه مست درلر خسروکه بو بیتندن سرخوشله مستک فرقی واردغی ظاهر در نظم خوش آن شبها که پیشش بودمی که مست وکه سرخوش • جهانم می شود تاریک چون یاد آرم آن شبها • سرخوش وصف مرکبدر صفتله موصوفدن برجزی سردرکه موصوف در برجزی ده خوش درکه صفت در جمله دن مرکب وصف اولنمدر مذکور کیفیتله متکیف اولن کمسه به سرسام کبی بو جنس مرکبده کاه اولور صفت مقدم اولور سبکسار سبکبار لاغرمیان کبی • اسب لاغرمیان بکار آید • روز میدان نه گاو پرواری • بو جنس ترکیبله مرکب خصوص ده کاه اولور ایکی نوعی ده رعایت اولونوب عنان کشیده درلر موصوفی تقدیم ایدرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت عنان کشیده روا بی پادشا حسن وجمال • که نیست یک سراهی که دادخواهی نیست • کشیده عنان ده درلر صفتی تقدیم ایدرلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت میان عالم جاهل تفاوت این قدر ست • که این

کشیده عنان است وآن گسسته مهار

می باده

می ایچجی دن میخانه ایچی طور دغی اودرنه که بو بیت ده ظاهر در بیت گلشن جنت صحبت جون که قالدی یارنه • یارله میخانه ده کنجنه کل خوش کور بوکن • باده دخی جنسندن درکه نته که بو بیتدن ظاهر در بیت بهرنشه کم اکور اله باده • خرمن بلکنی وبر باده • اوزنک اصلی اوزم صویه درنه که بو بیتدن ظاهر در باده دست میالای که این می خونست • که قطره قطره چکیده است از دل انگور اما تخنه اولمایچه باده دمزلر باده مطبوخک آدی ایدکی منظومه شرحنده صاحب حقایق تصریح اتمشدر عبارتی بودر که بعینها نعل اولنور والبادق الته منیا العنب اذا طبخ ادنی طبخ حتی ذهب اقل من ثلثه وغلی واشتد وقذف بالزبد وانه حرام قلیله وکثیره قال خواهرزاده هوفارسی معرب لانه فی العجم یسمی باده باده پخته کبی حافظک بو بیتندن اکلنور بیت جون پیاله دلم از توبه که کردم بشکست همچو باده جگرم بی می وپیمانه بسوخت

رنگ گون

رنگ لوندر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت هفت رنگست زیر هفتو رنگ • نیست بالاتر از سیاهی رنگ • هفتو رنگ بدی قات گوکدر اصلی هفت او رنگدر ترکیب اولیجق الف حذف اولنمدر معنای ترکیبی یدی تخت در بو مقامه متعلق کلام مفصل تحفله او رنگ فرقنک بیانده کلسه گرکدر ان شاء الله تعالی رنگ لغت مشترکه در حیله ونازکلک معناسنه ده کلور تزکه ده ده اول معناده استعمال اولنور مثلا رنگ ایجدی درلر بو بیت ده اول معنی ظاهر در بیت من او را چه گویم چه رنگ آورم • که تا دست وی زیر سنگ آورم

[margin: ... / ... / ...]

طاغ بچی سنه ده رنك درلرننه كه اونكله بزك فرقی بیان اولوندغی یرده تفصیل
اولونه كركدر باذن الله تعالی معیار رجالی و بحر الغرایب صاحبلری رنگك
جبله معناسنه كلدكندن غافل اولمشلردر كونك معناسی درلو درلو ایكی درلو
لون دیمك برده عجم دوكونه رنك درننه كه شبدیزله كلكون وصفنده خسروكه
بو بیتنده واقع اولوبدر بیت جوشه دید آن دو باد تنك بسته • صبا را بر
دوكونه رنك بسته • درلو درلو دیمك برده عجم كوناكون درلرننه كه بو بیتده
واقع اولوبدر بیت آنرا ز لالهای رنكارنك • وبن را ز میوه‌های كوناكون
كون كاه اولور تشبیه ایچون استعاره اولنور مثلا كلكون میكون كندم كون
درلرنجی بولونده تشبیه قصد اولونه میكون درلرطعمده تشبیه قصد اولونه
میخوشه درلر باز چرخ شاهین طغان جنسنه مطلقا عجم
باز درلر طغان صاقلیجی یه بازدار درلر بو یك طغانه شاهباز درلر اما چاقر خصوصا
اعلام غالبه دن اولمشدر مطلع ذكر اولونه مراد چاقر اولور ننه كه بو بیتده
واقع اولوبدر بیت ره بط باز تیز آهنك میزد • برقص كبك شاهین
جنك میزد • باز سفید دیسه‌لر مراد آق چاقر درلر كه لسان تركده اوكه توبغون
درلر لسان فارسیده اسكغلو قوشه هواده چرخ كبی دوندكندن اوتروچرخ
درلرننه كه بو بیتده واقع اولوبدر بیت باز سفید آفت طاوس وفاز •
چرخ كز و بسته شود چشم باز • معناسی بیت آق چاقر خی پروازی طوغانكه
كوزی باغلنور طاوسله قازك آفتی درر دیمكدر باز تاننه دن مراد آجی معناسیدر
باز لغة مشترکه دربر بجه معنایه كلور جمله دن بری سی ده آچی درننه كه بو بیتده

اولن معنی یه كلدوكی ظاهردر نظم نبود از حریفان كردن فراز بجز نركس آنجا
كسی دیده باز بازك باسنه كاه اولور واوه تبدیل ایدرلر وازه درلر پرواز
اوندندر آصلی بر باز در وزوانه ده اوندن در آصلی دربانه در اول بویك
قابویه كه قات لری اولمز دایم آچق طورر یابلز دروانه درلر آخرندغی یا معنا
عام تركیبی دن معنای خاص علمی یه نقلیچون درها نك اصلی سابقا بیان او لنمشدر
بحر الغرایب صاحبی نك جمله غرایبندن بری بودر كه چرخك معناسن بیان
بلبان دیدكاری قوش درر كه عربجه صقر درلر دمش در بلبانله چاقری فرق
ایلمامشدر صقر لسان عربده چاقر كلاسیدر پروازی طوغانلر كه هوا
بوزننه چرخ اورر لر سنقور اولسون بلبان اولسون شاهین اولسون
جمله سنه چرخ اطلاق اولنور خصوصا بله سنقرك وشاهینك اعلام خصوصه
لری وارد شاهین بیت سابقده مذكور در سنقور انوركنك بو بیتنده مذكوردر
سنقور هندستان شده طوطی • بلغار آمده شنقار سنقرك معتبه در
قاذ بط قاز لفظ فارسیدر ننه كه بازك بیاننده
ذكر اولن بیتدن ظاهر اولوبدر بطله قاز ایكیسی بر جنس در دشتی سنه كه
تركی قارجه قاز درعجم بط درننه كه بو بیتده واقع اولوبدر بیت درشكم بازكه
چندین خطا است • تذكره‌ء جان تذرو وبط است كوسفند
میش غرم بونلرك دخی جمله‌سی بر جنس در كوسفند
اهلیسی در غرم دشتیسی در اهلی اولیجق قویون اولسون بچی اولسون
اركك اولسون دشی اولسون كوسفند درلر جمله سنك اورتاسنده مشترك

اولن جنسك اسمی در نظم شنیدم كه بقصاب كوسفندی كفت • دآن زمان كه
نحنجر سرش زتن ببرید جزای هر بن خاری كه خورده دیده ام • كسی كه پهلوی
جربم خورد چه خواهد دید • میش خصوصا بله قویون دراهلی اولنه ده
میش درلرننه كه بو بیتده واقع اولوبدر بیت كرك از مهیب عدل توامندر
دبار نو از بیم میش بدرقه كیرد سك از شبان • بحر الغرایب صاحبی كوسفندی
میشدن فرق ایتیوب ایكیسی ده قویونله تفسیر ایتمشدر قیون دریسندن
اولنه میشین دیدكاری میشه نسبتدن اوترو دریا نسبت ایچون در نون
تاكید ایچون زیاده اولوبدر ننه كه مكرر ذكر اولنیدر یا بله نونك اولی معنایچون
كلدكی دشتی اولن قویونه ده میش درلرننه كه كاو میشك اصلی بیان اندكن ذكر
اولونه كركدر باذن الله تعالی غرم غین معجمه نك ضمه سیله ورای مهمله نك سكونیله
یابان قوچی دركه لسان تركده اوكه آیرق قوچی درلر غرم دشتی منك اسمیدر ایدوكی
بو بیتدن ظاهردر بیت بیفكند نیزه بیاز ید چنك • چو در كوه بر غرم یازد
پلنك • غرم غینك ضمه سیله اولدغی بو بیتلردن ظاهر اولور بیت شهنشاه
عادل كه از عدل كرد • به بیشه قرین شیر غران غرم • درایام او اهل فضل
وصلاح • برآسوده انداز غم ورنج وكرم • كرم كافك ضمه سیله قیغودر
قوچه غرم دیدكاری بو بیتدن ظاهردر بیت مرا اگر نخواهی ز شاه جهان
چو غرم زبان باتو آیم دمان بز رنك بونلرك دخی
ایكیسی بر جنس در بز اهلی یه اطلاق اولندغی بو بیتدن ظاهردر بیت بلی بز را
چوكیرد آخرین خواب • بپای خود رود دركوی قصاب • یابان بچی سنه كه لسان

تركده اوكه اوبه درلر عجم رنك درننه كه بو بیتدن ظاهردر بیت بنقاشی تو
نیر خدنك • تهی كرده صحرای چین را ز رنك • رنگك دخی معنالری واردر
سابقا بیان اولنمشدر خر كور بونلرك دخی ایكیسی
بر جنس در خر اهلیسنك آدی در كور دشتیسنك ادی در خرك تركیسی اشك
درننه كه بو بیتدن ظاهردر كوش خر بفروش ودیكر كوش خر كین سخن را
درنیابد كوش خر كورك تركیسی قولان درننه كه بو بیتدن ظاهردر كور سار
شیر زهره ببر تاز و غرم تك • پیل كام وكرك سینه رنك پا وكرك پوی • بهرام كور
مذكور صید وحشینك شكارنه زیاده مشغول اولدغندن اوترو اوكه نسبت
اولنور نظم كورلر آولار كن بهرام كور • كوركه نیجه صید قلدی آنی كور • نوشته است
بر كور بهرام كور • كه دست كرم به زبازوی زور خوك
كراز بونلرك دخی ایكیسی بر جنس در خوك اهلیسنك ادی درننه كه بو بیتدن
ظاهردر بیت خوك كه دندان كرازی نمود • طعمه سك شد ز كرازی چه سود
كراز دشتیسنك ادی درننه كه بیت سابقدن فهم اولنور آزلودر حمله‌ده تیز
وسیف وسناندن الیبر تیز اولدغندن اوترو بهادرلری كرازه تشبیه
ایدرلرننه كه بو بیتده كه شهنامه بیتلرندندر واقع اولوبدر بیت كرازه بر
آمد بسان كراز • درفشی برافراخته هفت یاز كاو
كوزن بونلرك دخی ایكیسی بر جنس در كاو اهلیسنك آدی در
كاف عجمی بله ننه كه بو بیتده واقع اولوبدر بیت بذیرفت مهتر ز بازوی او
نكو دآزموت كاو باشیر او • كاف عربی بله بهادر معناسنه در كاوه كه در
نكر آزمون كاو باشیر او

كاو ياخود اوكه نسبت اولنوراوندن درآخرندغی با معنای عام جنسدن معنای
خاص علمی به نقلچون در نظم کرکاوه صیت شوکت مردیش بشنود
بر خویشتن ذکر نشهد هیچ نام کاو • کاو اولور الفی حذف ایدرلر کو درلر
نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت تراز جهان به نیازی دهد • میان کوان
سرفرازی دهد • کوزن دشتی سنک آدی درکه ترکده اوکز کیکی درلر نظم
شد شروبت چو شاخهای کوزن • هر یکی شاخ چار رطل بوزن • قاره کوزلرکه
اونک کوزینه تشبیه ایدرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت دو چشمش چو
چشم کوزنان سیاه • ولیکن پر از اشک به کاه وکاه • کاومیش
کوساله
کاومیش مرکب درکاو له میش دن لسان ترکده صوصغری
دیدکلرنک اسمی درکاو اسم جنس در صوصغری اول جنسدن بر نوع در اول
سببدن لفظ کاوک اوکه اطلاقی صحیح در میش مشابهتی وار در اول جهتدن کم
بو نوع کاو منوچه اهلی در اوده بسلنور خدمت لنورلر منوچه دشتی در
بچه آی ز پایان کذرلرکه بکلمز کورب کورنمز میش جنسنکده عمومی وار در
اهلیه ودشتیه یا اهلیه یا اطلاقی سابقا بیان اولوندی اما دشتیه یا اطلاقی بو بیتدن
ظاهردر بیت بدام آیدش نا سکالیده میش • بلنک از پس پشت وصیاد
پیش • اول سببدن مذکور حیوانک میشه نسبتی جایز اولمش درکاومیشک
اصلی میش کاو در معنای ترکیبی کاوک میشی دیمکدر یعنی اول جنسه بکزر
مضاف الیه تقدیم اولونمش واسم اولمشدر لسان فرسده بو قاعده نک شیوعی
سابقا بیان اولنمشدر کوساله نک که معنای بوزاغی در اصلی کاوساله در معنای

ترکیبی بر یاشنده جنس صغر در کاوک ساله اضافتی اول معنایی افاده ایچون در
آخرندغی با معنای عام ترکیبیدن معنای خاص اسمیه نقلچون در چار
چوبه دکیدی نته که مکررا بیان اولونمشدر دام دد
چارپا جنسندن بر نجی اولمین جانوره لسان فارسیده دام درلر بر نجی
اولانه اول جنسک دد درلر ایکسنک آراسنده مغایرة وار دغی بو بیتدن
ظاهر در دد ودام مستند ازین شیوه فرد • که کاری ندارند جز خواب
خورد • ایکیسی ده جنس چارپادن ایدکه قوش جنسندن دکلدکه بو بیت
دن ظاهردر بیت شبی قیرکون ماه پنهان شده • نخواب اندرون مرغ ودام
دد • دد هوذی جنسندن ایدکه بو بیتدن ظاهردر بیت نه هر آدمی زاده
از دد به است • که دد ز آدمی زاده بد به است • بحر الغرایب صاحبی نک
جمله غرایبندن بری ده بو درکه دد ودده یرتجی سبع معناسنه دد ودام
قورد قوش دیمک اولوردیمش دد دام شست
دام لغت مشترکه بر معناسی سابقا بیان اولوندی معنای آخر ذراق در
آغ جنسندن اولسون غیر جنسدن اولسون شست اولنه درنته که بو بیت
دن ایکیسی ده اکلنور بیت خم زلفش یکی دامیست کو خورشیدومه دارد •
سر زلفش یکی شستیست کوسیمین ذقن کیرد یای کیرش طوندفده باش بر نم
ده شست درلر نته که بو بیتدن اکلنور بیت بدوزد در زمان بر آسمان تیر
بکلنز تیر کو بکشاید از شست • نشتره ده شست درلر نته که بو بیتدن اکلنور
جو فصاد آن رگ جان حسودش فلک بکشود از آن زهر آب خورشست

النته ده شست درلر نته که بو بیتدن اکلنور بیت چو شست آمد نشست
آمد بدیدار • چو هفتاد آمد افتاد آلت از کار چرم
کیمخت ادیم بلغاری
جرم جیم عجمی ایله کون در
کیمخت میمک ضمه سیله خام دریدر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت فلک چندانکه
دیک خاک را بخت • نرفت از خوی او خامی چو کیمخت • ادیم سختیان درنته که
بو بیتدن ظاهر در بیت بادیانه ز سهیل نسیم • ساخته کیمخت زمین را ادیم •
بلغاری صاغری در دیار بلغاره که اقلیم نامارده بر شهرک آدیدر انتسابه
اولدغندن اوتر و بلغاری درلر آخرندغی یا نسبتچون در کلناری دکی یاکبی اول
رنک معروفک نار چیچکنه نسبتی اولدغندن اوتر و کلناری درلر لسان فارسی
هر چیچکه کل درلر مثلا زنبق چیچکه کل زنبق درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر
کل زنبق ولیکن ناشکفته میان یاسمین وسبزه خفته محمد عصار بورنده ضعیف
دمشدر اول بیتی جان روان
جان روح حیوانی
درکه هر دیریده وار در نته که بو بیتدن ظاهر در بیت کز جان زندکیست حیوان
را • زندکانی تو می دهی جان را • حیوانه جانور دکلری بو اعتبارله درکه
جانی وار درکه جانور لفظ فارسی درنته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت همای بر سر
مرغان از آن شرف دارد • که استخوان خورد وجانور نیازارد • ترکی دلده
استعمالی شایع در نظم نه صورتکم بازردی جانوردن • دخی چابک دوزردی
جانوردن • زبان فارسیده ولسان عربده که ذو معناسنه در ترکی دلده اوله
معنادن لویله تعبیر ایدرلر مثلا ترک جانلو در عرب ذو روح در عجم جانور

هنورکه معنای هنرلودر بهره ورک معنای بهره لودر پیله ورک معنای پیله لودر
پیله جوت آلتی در پیله ور جرجی درنته که بو بیتلردن ظاهر در بیت زبان در دهان
ای خردمند چیست • کلید در کنج صاحب هنر • چو در بسته باشد چه داند کسی
که کوهر فروشست یا پیله ور • پیله لغت مشترکه در کوکله ده پیله درلر قورد نوکرم پیله
درلر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت جامه کعبه را که می بوسند • او نه از کرم پیله نامی
شد • کشورده کی ور دخی اول ور در که ذکر اولندی کشور لفظ مرکب در اصلی
کشت ور در بعد الترکیب تا حذف اولوبدر کشاورزدن حذف اولدغی کبی
رعایانک اکوب بچوب اوتردغی یرلره عجم کشور در روان روح مجرد درکه
انسانه مخصوصدر سایر حیواناتده اولمز لسان عربده اوکه نفس ناطقه
درلر جانله روانک اورتاسنده ذکر اولان فرق بو بیتدن ظاهر در بیت
سپردم تراجان ورفتم بخاک • سپردم روان را بیزدان پاک • روانک
جان اوزرنه فضلی بو بیتدن ظاهر در بیت قد چون سرو تو جانست مرا بلکه
روان • سوزلمه ای سرو روان شو که فدا سازم جان • معنای مذکوره اسمای جامده
دن اولنه روانک در رفتندن مشتق اولن روانک معناسی مرور ایدیجی در
سرو روان دکه آب روان دکه روان بو معنایه در جایز معناسنه روانک
اشتقاقی اوندن در جوازده معنای مرور وار در اول اعتبارله جایزکور در
می سن دیجک برده عجم روا داری در نظم هزاران سال کر دور چرخ دولاب
که دریا بی کند از قطره آب • روا داری بخشیم خطرناک • توان یک قطره در
بار اکنی خاک • رایج معناسنه روانک نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت

فارسیه ٤٠٥

جهان نقد حکمت بن شد روا • بحکمت منم بر همه پیشوا • اصلی اونندر شهرواد که
روادخی بو معنایه در شهر والسان عجم ده شول نقده درلر که سکه سی شاه ترک
حکمیله اوله اصطلاحم در حکم شاهی اولیاجق نافذ اولمز اول اعتبار له شاهه نسبت اولنور
تقدیم منسوب الیه تراکیب فارسیه ده شایع درنته که سابقا بیان اولونیدر بو تفصیله
که شهروانک معناسی نقد یرنده اولوبدر اجمالا حضرت شیخ سعدینک بو بیت
لوندن ظاهردر بیت وجود مردم دانا مثال زرطلیست • که هر کجا که رود قدر
وقیمتش دانند • بزرک زاده نادان بشهروا ماند • که در دیار غریبش بهیچ
نستانند • دیار غریبدن مراد اول شاهک که شهروا اکه منسوب درحکمی کچمین
دیاردر روک دخی استعمالی اوندندر صیغه امردر که درام معناسنده کلور
نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت بروانده جهان تفرج کن • پیش از آن روز
کز جهان بروی • اسم فاعل معناسنده کلور نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت
مبادا تیزدولت بود چون کل • که آب تیزرو زود افکند پل • بو معنایه اولن
روک اصلی روند در اوندن ترخیم اولونمشدر

زود

تیز

زودک معناسی ترکجه ده تیز دیدکلری درنته که سابقا
ذکر اولن بیت ده اکلنور بیت معشوقه دیر دیر نشیند • آخر ز ازان سیر نشیند
زیرا که سست خیز و سال فرسود • جو طفلان زود خشم و دیر خشنود •
تیزک معناسی نافذ درترکجه دل ده اوکه کچر درلر تیز وصف اولنجق مراد کسکین اولور
تیغ وصف اولنجق مراد کسکین اولورنته که بو بیت دن اکلنور بیت تیز مکن
تیغ سخن در دهان • تا نبرد حلق ترا ناکهان • معا بله کند درنفوذی بو معناسنه

نزک

نزک اوکه چونکه درلسان ترکده اوندن کچر له تعبیرادرلر زبانه تیزله توصیف
ایدرلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت استر چه چند زبان تیز یافت •
موستر دمو نتواند شکافت • بو توصیف دلی برنافذ نسنه یه تشبیه اعتباریله در
نته که بیت مذکورده ظاهردر حدتلکو نسنه یه مجازا تیز درلر نته که بو بیت ده
واقع اولوبدر بیت اکرچه باده فرح بخش و باد کل بیز است • ببانک چنک
مخوری که محتسب تیز است • رایج اولمین نسنه یه لسان ترکده مجازا کچمز دیدکلری
کبی لسان فارسی ده کند درلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت فرو ماندم اخر
درکار خویش • که بینم همی کند بازار خویش • لسان ترکده مجازا سریع کچر
ددکلری کبی لسان فارسی ده تیز درلر نته که روک معناسن بیانده ذکر اولن بیت ده
واقع اولوبدر

باید شاید

باید کرک معناسنه در
بایستن دن مشتق در عجم کرکمز دیجک یرده نباید درنته که بو بیتده واقع اولوبدر
نباید فال بد زد خویشتن را • که نا خیر است قول مرد وزن را • بای عربی ایله در
بای عجمی ایله اولنجق کوپر معناسنه اولور بایدن دن شاید بار رمعناسنه
در شایستن دن مشتق در عرب لایق دیدکی یرده عجم شاید در
نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت نشاید نقش برطاوس کردن •
نه دانش پیش بطلیوس کردن • احتمال وار دیجک یرده مجازا لسان
ترکده یوزر ددکلری کبی لسان فارسی ده شاید درلر نته که بو بیت ده واقع اولور
هر بیشه کمان مبر که خالیست • شاید که پلنک خفته باشد

دستان

دستان اول حیله و مکر معناسنه درنته کـ

بو بیت ده واقع اولوبدر بیت بملکی که بهرت دهد زراه خرد • نراکه کفت که این زال
ترک دستان کفت • رستمک اتاسنه ده که زال دردستان درلر بیت مذکورده
لطافت اول اعتبار له درکه زالله دستان بر یرده اکلنمشدر مراد شاعر زالدن
قوجه معناسیدر زالک بو معنایه کلدیکی معیار جمالی ده بو بیت ایله شمس فخری
بیان اتمشدر بیت کجا بخشش زرملتفت شود آن کو • بکاه حمله چه رستم بنزد او دو
وجه زال • رستمه اتاسنه نسبت ایدب رستم دستان ده درلر رستم زال ده
درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت جمال دنیی و دین شاه کامکار که هست
هزار رستم هزار زال خم طای • نظم ترکی بابی کبی قانه باشلو اولدغی • کیبی
نیلدی اسفندیاره اوق کور • کندوی کورد و کیجون مغرور اولوب •
رستم دستانک اندی اوقی کور • دستانک اوغلنی کندویه نسبت ایدب رستم
دستان ددکلری کبی کندوی ده اتاسنه نسبت ایدوب دستان سام درلر
نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت نشسته است بردست دستان سام
کمر بسته بردرکهش خاص و عام • دستان ثانی نک اصلی داستان در الفی حذف
اولنمشدر معناسی قصه در هزاردستان دن جزاولن دستان بو معنایه در
مذکور اسم مرکب بلبله بکنزر برقوشک ادیدر که اوکه یالکوز هزار درلر نته که
بو بیت ده واقع اولوبدر بیت صد هزاران کل شکفت و بانک مرغی بر نخاست
عندلیبان را چه پیش آمد هزاران را چه شد • عندلیب بلبل در مذکور قوشی بلبلک
غیری ایدغی بو بیتدن ظاهر اولدی بحر الغرایب صاحبی ایکسنی فرق اتمامشدر غلط
اتمشدر

نیز نوز هنوز

نیز لسان فارسیده

شول

شول معنایجون وضع اولوبدر که ترکجه دل ده اوندن دخی ایله تعبیر ایدرلر
مثلا ترک اول ده دیر عجم او نیز دیر نته که بیت ده ظاهر در اول معنایه بیت
او نیز بکذشت ازین کذرکاه • وآن کیست که نکذرد ازین راه • نوز لسان
فارسی ده شول معنایجون وضع اولوبدر که ترکجه دل ده اوندن دخی ایله
تعبیر ایدرلر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت تو باش تا که شود صبح دولتش روشن
که در جهان ندمیداست صبح وجاهش نوز • بحر الغرایب صاحبی که نیزی دخی ایله
تفسیر اتمشدر نوزدن نیزی فرق اتمامشدر هنوزک نوزدر اولنده ها زیاده
اولمشدر بیت باش تا صبح دولتت بدمد کین هنوز از نتایج سحر است •
معیار جمالی صاحبی بونلری مستقل کلمه لر صانمشدر بحر الغرایب صاحبی ده اوکه
تقلید اتمشدر لسان فارسیده اول کلمه ده حرف هانک زیاده سی شایع در
مثلا همی درلر اصلی می در همانا درلر اصلی مانا در همانند درلر اصلی ماننددر
بیت که کفت کین ماه فرزند اوست • از و زاد زیرا همانند اوست • همی لسان
فارسیده تقریرا انجو ندر اول کلام ده واقع اولور نته که بو بیتده دو شبدر بیت
همی تا بکردانی انکشتری • جهان را دکرکون شود داوری • آخر کلام ده ده
واقع اولور نته که بو بیت ده واقع در بیت باد جوی مولیان آید همی • بوی یار
مهربان آید همی • ترکجه دلن ده مقرر می در دیجک یرده همی درلر معنای فارسی
سی اوزرنه استعمال ایدرلر

جز دیکر

لسان فارسی ده جز مدلولی شول معنادر که ترکجه دل ده اوندن غیرله تعبیر ایدرلر
مثلا بنم غیرم در ترک عجم جز من در نته که بو بیت دن اکلنور بیت

دهانی جز من ازجام لبت دور ‌ سگر جز من زطوق غبغبت دور • کاه اولور
جز کی اولنه بازیاده ایدرلر بجز درلرنته که بو بیت ده واقع اولوبدر
جهان جون ازدهای پیچ در پیچ • بجز دود سیه کردش دکر هیچ • دیکر لسان
فارسی ده شول معنا ایچون وضع اولمشدر که ترکی دل ده اوندن بر دخی دکلم
تعبیر ایدرلر نته که بو بیت دن اکلنور زمان جون رفت دیکر یافت نتوان
عنان زند کانی تافت نتوان • تکرار اولن نسنه نک اکنجی سندن دکر له تعبیر ایدرلر
مثلا اکند و نماز نه نماز دیکر درلر معنای ترکیبی بر دخی نماز در بو بیت ده واقع
اولن دیکرده اول معنا یه در • رونق عهد شبابست دکر بستانرا • میرسد مژده
کل بلبل خوش الحانرا • دیکرک کاه اولور یاسنی حذف ایدرلر دکر درلر نته
بیت مذکور ده واقع اولوبدر زیر بر نزد
نزدیک زی نک لسان فارسی ده معناسی بکه در مثلا ترک بندن یکه دیر
عجم زی من درنته که بو بیت دن ظاهر در کنون کوش زی حال یعقوب
دار • زمانه بدوش و دل بر کار • زی دیل معناده کلور نته که بو بیت ده
ظاهر در برروی زمین زیر زمین وار بزی • تا زیر زمین روی زمینت
باشد • صیغه امر در اونکچون اولنه باء زیاده اولنمشدر بزنک معناسی
یاندر ترک فلان یانی دیر عجم بر فلان دیر نته که بو بیتده واقع اولوبدر
رفتم بطبیبکی برسم علاج درد • جون ناله ام شنید روان در فراز کرد
بر طبیبک معناسی طبیب یانه در کاه اضافت برکی اضافت بمعنی اولور
یانی معناسن افاده ایدر نته که بو بیتده ظاهر در که حرد غلامی که از زنک

ونکک

ونکک • برو بود جون برنام تنک • ظاهر بودر که برک معنای مذکور ده
استعمال استعاره طریقیله در معنای اصلیسی سینه نک یانلریدر قوجاغنه
آلدی دیجک یرده عجم هم برکرفت دیر بو معنانک تفصیلی عن قریب کلسه کرکدر
باذن الله تعالی نزد لسان عربیده که عند معناسنه در نته که بو بیتلردن اکلنور
کفتی که کنه بنزد من سهل بود • این نکته نکو بدآن که او اهل بود • علم از پی
علت عصیان کردن • نزد عقلا زغایت جهل بود • بو معنادن لسان ترکیده
یانده تعبیر ایدرلر مثلا فلانک یاننده دنیانک قدری یوقدر درلر کاه اولور
نزدکی ده جز کبی اولنه بازیاده ایدرلر نته که بیت سابقده واقع اولور
نزدیک یاقین رقانه یاقین دیجک یرده عجم سخت نزدیک در نته که بو بیتده
واقع اولوبدر اصلی نزد در آخرنده غی یایله کاف برنوع انتساب ایچون در
معنای نزده تاریک دکی یایله کاف کبی قاردش نسنه یه لسان فارسیده
تار درلر نته که بو بیت دن اکلنور ای بجنب همت تو پایه اجرام است
وی به پیش طلعت تو چشمه خرشید تار • تاریک تارکو در فارکوکبه یه عجم
شب تاریک درنته که بو بیت ده واقع اولوبدر شب تاریک و بیم
موج وکردابی چنین هایل • کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها • بحر الغرایب
صاحبی که معیار رجالی صاحبی نک قولنه اعتماد ایدب تار له تاریکی فرق
ایمایوب تار فارکو تاریک معناسنه دیمشدر غلط اتمشدر بار له باریک ده
تار له تاریک کبی در بار انجه در باریک انجلش نسنه در بار له تار لغات
مشترکه دن در دخی معنالری وار در یرنده بیان اولنیدر تفصیلاً

بر سینه
سینه کوکس در ابرک اول
آلت معروفه سنه آنک کوکسی یا غلدغندن اوتور وسینه بند درلر برکوکسک
اکه یانلریدر بر بندکه لسان ترکیده اوکه کو ملدرکی درلر اوندن در بر سینه
نک غیریدر بدکه بو بیتلردن ظاهر در بروسینه آن صنم سیم رنک
همی داشت از تخته سیم تنک • بزد بر بر وسینه اشکبوس • فلک آن زمان
دست او داد بوس • بحر الغرایب صاحبی که بو بونلری بری بریندن فرق
ایمیوب برکوکز صدر معناسنه بوندن درکه محبوبلره سیم بر سیمین بر درلر
دیمش در غلط اتمشدر بر عذارک محاذی سنه در نته که بو بیت دن ظاهر در
همه نارنج غبغب ناربستان • عذار بر کلستان بر کلستان • بر لغات مشترکه در
دخی معنالری وار در یرنده بیان اولونیدر بر بار
میوه باغچه و باغ و بستان و بونلرک کبی نک حاصلیدر لسان
فارسی ده بر درلر نته که خلاصة الفتاوی صاحبینک بو کلامندن اکلنور نزل
الکرم یعنی بر باغ و بر زمین بر حاصل معناسنه لدیکی بو بیت دن اکلنور
درین باغ از کل سرخ و کل زرد • پشیمانی نخورد آنکس که بر خورد •
خصوصیله تخم ده بر دنور نته که بو بیت ده ظاهر در که یوسف ازکوهر
دیکر است • که با ما زیک شاخ وز یک بر است • بار اغاج ده یمیش یمش درلر
اول یمش کرکه آدم یمکه قابل اولسون کرکه قابل اولماسون او زرنده یمش
اولن اغاجه درخت باردار درلر بداغنه شاخ پربار درلر نته که بو بیت دن
ظاهر در جو باشد ابر دولت بر تو پربار • فروتر باش همچون شاخ پربار

باراول

بارندن
باراول بایدن دن اسم فاعل در صاحبی معناسنه در بار ثانی اغاج یمیشی در
میوه خصوصیله آدمی یدکه یمش درکه عرب دلنده اوکه فاکهه درلر بر له
بارک فرقی وار دخی فردوسی نک بو کلامندن ظاهر در نظم درختی که تلخست
او را سرشت • کرش در نشانی بباغ بهشت • ور از جوی خلدش بهنکام آب
به بیخ انکبین ریزی و مشک ناب • سرانجام کوهر بکار آورد • همان میوه
تلخ بار آورد • خلاصه کلام بودر که میوه خاص در بار عام در بر اعم در
برک اغاج یمشینه ده شمولی وار دخی فردوسی نک بو کلامندن ظاهر در نظم
درختی که شیرین بود بار او • نکردد کسی کرد آزار او • وکر زانکه شیرین نباشد
برش • زیا اندر آید زنا که سرش • بحر الغرایب صاحبی بونلری بری بریندن
فرق ایمامشدر نار نارک تار تارده در
نته که بو بیت دن ظاهر در زدن مرد را تیغ بر تار خویش • به از باز
کشتن زکفتار خویش • آدمی نک دپه سنه اختصاصی یوقدر نته که بو بیت دن
ظاهر در دعای بندکه شاه می کند سوسن • شکوفه نقره همی ریزدش بره
بر تار • تارک مرکب در تار له کاف تصغیر دن معناسی دپه جکدر کوندر
دکرلنک اوج جغازنه تارک سنان درلر نته که بو بیت دن ظاهر در
دیدن بر تارک سنان دیدن • بهتر از روی دشمنان دیدن • آدمی نک ده
باشنک طورو جغنه تارک درلر نته که بو بیتلرده واقع اولوبدر
جو دیدم برسرش نام مبارک • کهی بر دیدن سودم که تبارک • تبارک برش
تاج دستور شاخ • زکوهر کران سنک تابان جو ماه • بحر الغرایب صاحبی

نارلرنارکی فرق اتا بوپ ایکسنک ده تغیرینه دیه آدمک اولسون عزی نک
اولسون دیمشدر **برک** **بهار** برک یا برغه
درلر کل یا برغنه برک کل درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت بلبلی برک
کلی خوش رنگ در منقار داشت • وندران برک و نواخوش ناله های زار
داشت • اما مذکور معنی معنای مجازی در برکک معنای حقیقیسی لسان ترکیده
یراق دیدکلریدر یول یراغنه برک راه درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر
راه نو دور آمد و منزل دراز • برک ره و توشه منزل بساز اغاجک اولسون
چچکک اولسون لوازمندن و مهماتندن اولدغندن اوتری یپراغنه برک درلر
لسان فارسی ده یپراغجون وضع اولنن لفظ بهاردر یپرغه بهار دیدکلری
بو بیت دن ظاهردر کلی به آفت باد خزانی • بهار تازه بر شاخ جوانی •
اسکی یاپرغه کهنه بهار تازه یاپرغه نوبهار درلرننه که بو بیت دن ظاهردر
بید جوشنی سبز جون نوبهار • بزیرا بلقی تند جون روزکار • ترنج اغاجنک
سایر اغاجلره مخالف یاپرغی بشندن صکره اولدغن خسرو بوبیتنده
بیان اتمشدر رسم ترنجست درین روزکار • میوه دهد پیش پس
آرد بهار • لسان فارسیده فصل ربیعه هنکام نوبهار فصل خریفه هنکام
کهنه بهار درلر لفظ هنکامی حذف ایدب اول فصلره نوبهار و کهنه بهار
ده درلر مجازا یالکوز بهار دخی دیرلر فصل ربیع مراد ایدنورلرننه که بو بیتنده
واقع اولوبدر خلوت از اغیار باید نه زیار • بوستین بهر دی آمد
نه بهار • درخت اندر بهاران برفشاند زمستان لاجرم بی برک ماند

بهار لغه مشترکه در بتخانه یه ده بهار درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر **بیت**
صنما که کمتر بداز شش هزار • بت لاله رخ جون نکار بهار • تفصیل سابق
دن بحر الغرایب صاحبی نک عدم اصابتی ظاهر اولدی بو کلامنده بهار ایکی معنایه
کلور اولا یاز ربیع معناسنه ثانیا بتخانه آدی در **خامه**
کلک خامه قلم درننه که بو بیتده واقع اولوبدر **نظم** پادشاهی
از انامل او • حامل عقد در شود خامه • مراجی یه دخی خامه درلرننه که بو بیت ده
واقع اولوبدر غنچه بریاد بزم او خورده • هرچه در جام کرده از خامه
خامه نک قوم ده استعمالی ننه که بو بیت ده واقع اولوبدر جوشنده درو
سراب جون دیک • جشنده جو مار خامه ریک • ظاهر بودر که بطریق
التشبیه در کلک کاف عجمی نک کسریله شول قامشدر که اوندن قلم ده
ایدرلر اوق دا ایدرلر آنکن اولن اوقه کلک دیدکلری بو بیت دن ظاهردر
ز بروز پیکان کلک نوک تبر • بروز بلا کرده از جنک سیر • اول قامشه
بونلمدن کلک یونلوب قلم اولدقده نکره خامه دیدکلری بو بیت دن
اکلنور **نظم** نویسنده از کلک جون خامه کرد • سوی مادر روشنک نامه
کرد **تیر کلک خدنک ناوک بیلک بلارک نوک**
تیر اوق درننه که بو بیت ده ظاهردر هدف اولوج مرک تیری نجان
دولت نشانیدر • ولی بینم کی خاکی نک اول وجود ملت نشانه در • تیر لغه مشترکه در
عطارده ده تیر درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر تیره که بر چرخ
سرافراخته • تیر فلک خانه زنی ساخته • کلک قامش اوق درننه که سابقا

بیان اولندی خدنک اصل قاین اغاجی درننه که بو بیتده واقع اولوبدر
درکمر آنجنان کشیدش تنک • که طبرخون شدش نهال خدنک • اول
اغاج دن ایا رساغرغن دفرلر اوندن دوزلن ایره زین خدنک درلرکا
اولور یالکوز خدنک درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر لاله را هم
در قبا کشیدی تنک • سر و را خانه ساختی ز خدنک • اول اغاج دن
اوق دخی دوزرلر اوندن دوزلن اوقه تیر خدنک درلرننه که بو بیت ده
واقع اولوبدر برآورده آن تیرهای خدنک • کرفته کمان پر دلی نهنک
کاه اولور یالکوز خدنک ده درلرننه که بو بیتده واقع اولوبدر بسوی مردمک
چشم دشمنت نرمک • پیامهای درشت آورد زبان خدنک ناوک جکره
اوقی ننه که بو بیت دن ظاهردر دیده دوست بتو روشن باد • سینه
خصم پر از ناوک چرخ • لسان فارسیده فانه یا به چرخ درلر • بیلک چتال
دمرنلو اوق درننه که بو بیت ده واقع اولوبدر هلال عید را مانست
چرخ بیلک انداز ان • که بکشاید از درونه و خوش از کشته دشمن •
بیلکک اصلی بیل در آخرنه کاف تصغیر لاحق اولمشدر بیل که لسان ترکیده
اوکه بیل درلر لفظ فارسیدر ننه که بو بیت دن ظاهردر سر جشمه شاید
کرفتن به بیل • جو پر شد نشاید کذشتن به پیل • بحر الغرایب صاحبی بیلک
یاصی دمرنلو اوقه تعبیر اتمشدر اصلن بلمدکندن اویله دمشدر بلارک
یاصی دمرن در اوق دمرنی اولسون کونده دمرنی اولسون جنجز دمورسی
اولسون اوج دمرنه اطلاق بو بیت دن ظاهردر **بیت** هرآن تیر باران که آمد

فرود • بلارک همی کشت جان می درود • جنجز دمورنه اطلاق عنصرینک بو بیتلرندن
اکلنور **نظم** چه چیز است آن رونده تیز خسرو • چه چیز است آن بلارک تیغ بران
یکی اندر دهان حق زبانست • یکی اندر دهان مرک دندان • تیغ بران دکی
تیغ تیز معناسنه در تیغک اول معنایه کلدکی نک اصلی تیغله شمشیرک
فرقی بیاننده ذکر اولنسه کرکدر باذن الله تعالی قلیج جوهرنه دخی بلارک
درلرننه که بو بیتلردن ظاهردر بلارک چنان تافت از روی تیغ
که در شب ستاره ز تاریک میغ • درفشان یکی تیغ جون چشم کور • بلارک
بروفره جون پای مور • قلجک دمورنه ده بلارک اطلاق اولنورننه که تاج
المآثر صاحبی نک بو کلامنده واقع اولوبدر **نظم** بلارک هندی از برکه کند نا
منثلم کشته • بنای سنمار بلکوب بو تیمار رهنهدم شده • کاه اولور بلارکده کی
رای لامه تبدیل ایدرلر بلالک درلرننه که بو بیتده واقع اولوبدر بدریا
کرفتند عکس بلالک • بماهی کاو کوید کیف چالک • نوک نونک ضمه سیله
اینجه اوجه درلر دمور دن اولسون غیریدن اولسون مثلا نوک ناوک درلر
ننه که بو بیتده واقع اولوبدر نوک ناوک جو عقل در تک و پوی • از درون
دور دیده مردم جوی • نوک سنان درننه که بو بیت ده واقع اولوبدر
کرد از زخم خدنک او جو بر دار کمان • کرد از نوک سنان او جو بکشاید
کمین • نوک خار درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر بجا آمدان وعده
کردکار • برآمد کل سرخ از نوک خار نوک موی درلرننه که بو بیت ده
واقع اولوبدر هرآن که زردی نماید بروش • ز پیراهنش بر جهد نوک موش

سنمار اسم بنا

کمان چرخ زنبورک

کمان مطلقا یایدر نته که بو بیت ده واقع اولیدر نظم لب لعلک صاقن الماس
تردن • کمانگ ابرولرک تیر نظردن • چرخ خصوصیله بر نوع یایدر که قاتی
برک اولور قورلمدن حلقه کبی اولدیغندن اوتور تشبیها چرخ دینلمشدر
بر کلکی بو بیت دن اکلنور بیت اگر بخت تو باشد از چرخ تیر • بس ابناء تیر من آمد از
چرخ زیر • زنبورک ترکیدلده چکره دیدکلری درنته که بو بیت ده واقع
اولوبدر نظم زتیر اندازی زنبورک ازدور • مشبک سینه ها چون خان زنبور
زنبرک اوندن تخریف اولنمشدر

ترکش کیش قربان

ترکش قبور درنته که بو بیت ده ظاهردر بیت غمی شد دلش
ساز نخچیر کرد • کمر بست و ترکش پر از تیر کرد • کیش و قربان بلکدر بلک
قوشاندی دیجک یرده عجم بر بست قربان وکیش دیر نته که بو بیت ده واقع
اولیدر بیت چه خوش گفت کرکین بغزرند خویش • چو قربان بیکار بربست
وکیش • بلکک اوق طورن یانه کیش درلر نته که بو بیت دن ظاهردر بیت
تیرکه در کیش کمان وش بود • عاقبتش تاب ز آتش بود یای طورن یانه
قربان درلر نته که بو بیتلرده اکلنور نظم راست رو باش بهر کیش کی باشی چون تیر
چون تیر کر شوی کج چو کمان لایق قربان باشی • کمان آمد ز قید قربان بدر شعر
برون آمد از پوست مار دو سر • بیت اولده کیش و قربانک معنای
ایهامی لری در اول ذکر اولن معنی لر حقیقتا مراد اولن معنی لر کیش دن بولک
معنی سدر قربان دن اول معنادر که اول معنادر که تبک ده اوکه قربان دن عرب
ترکده

اضحیه در

اضحیه در کیش ده قربان ده لغات مشترکه دندر کیش خصوصیله مذهب
معناسنده استعمال اولنور بدکیش ملحدکیش درلر نته که بو بیت ده واقع
اولیدر بیت کجاست صوفی دجال شکل ملحدکیش • بکو بسوز که مهدی دین پناه رسید

تیغ شمشیر خنجر

تیغ مطلقا تیز وکسکن نسنه در دیمور دن اولسون غیری دن اولسون قلیجه تیغ
دیدکلری نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت جهان را خلعت ایمن آنچنان داد •
که تیغ از تنگ عریانه شد آزاد • کوندر دیرنته اوق دیرنته تیغ درلر نته که بو
بیت دن ظاهردر بیت زبان تیغهای نیزه وتیر • شده در کام سرها چاشنی کیر
طاغک سیوری یری تیغ درلر نته که بو بیت ده واقع اولیدر بیت مرا گفت
بنکر که بر تیغ کیست • چو رفتی بکویش که از بهر چیست • تیغک اصلی تیز در زا
غینه تبدیل اولنمشدر کریغ ده تبدیل اولندیغی کبی کریغک اصلی کریز در نته که
بو بیت ده ظاهردر بیت بر آراست جم زود راه کریغ • شبی جست تاریک و بارنده
میغ • لغة فارسی ده بو ایکی حرف بری برینه تبدیل ایدرلر زایی غینه تبدیل ایتدکلری
کبی غینی ده زایه تبدیل ایدرلر مثلا باز یار درلر اصلی باغ یار در معنای ترکی
باغ اوکارجی درکه اوکه ترکیدلده باغوان درلر شمشیر خصوصیله
قلیج ایچون وضع اولنمشدر نته که بو بیت ده قلیجه اطلاقی ظاهردر بیت شکمهایی که
بگذشت از سنان سپر • چو برگ کند نامی خورد شمشیر • و لیک این تیزی از لب
کرد در زیر • شعبده وار کرد آشام شمشیر شعر اما خنجر اول آلة معروفه به که
ترکیدلده ... اوکه خنجر درلر اختصاص بو قدر مذکور آلة معروفه خنجر بوبکی جائزدر

که رفتی
یکه

خنجر درلر نته که بو بیت ظاهردر بیت شنیدم که بقصاب کوسفندی گفت دران
زمان که بخنجر سرش زتن ببرید

زوبین خشت دوباش

زوبین حربه در خشت حربه نک بلانه در مغایره لری
بو بیت دن ظاهردر بیت سپر بر گرفتند زوبین روان • بکشتند با خشتهای
گران • وجه مذکور اوزره بری برینه علاقولری بو بیت دن ظاهردر بیت
درخشید نا خشت زوبین زکرد • چو آتش پس پرده لاجورد • کاه اولور
حربه نک کندوسنه ده خشت اطلاق ایدرلر مجازا نته که بو بیت ده واقع اولیدر بیت
بیالای سرو بیزوی پیل • بیاورد خشت افکند بر دو میل • حقیقتا خشت
دموری در نته که بیت سابق دن اکلنمشدی بو بیت دن ده اکلنور بیت
بر آمد درخشیدن تیغ و خشت • تو گفتی هوا بر زمین لاله کشت شعر دوریاش
باشی یاتاوللرک اللرنده کی آلة زجر در که اراق طورک دیو خلقی یولارک
اوکندن دفع ایدرلر معنای ترکیبی ده اوکه دلالت ایدر نظم سرخار چندان
زند دورباش • که آتش نشد بر سرش نور باش • بو بیت دن اکلنن اولدرکه
اوجی سوری اوله و صاقک دورباشهای رومی بمجوافقی دو زبان آخته
بر دشمن شاه دوکن دن اکلنن اوجی ایکی چتال اولماق در ناجخ

دهره کزلک

ناجخ لسان ترکیده
باجی دیدکلریدر اوندن تغییر اولنمشدر دهره بالته در نته که بو بیت دن
اکلنور بیت جو زد دهره بر پهلوانه درخت • شد از خانه و دولتش تاج
وتخت • باغ بود انجمه دخی دهره درلر ترکیدلده ماهره اوندن تغییر

اولنمشدر

اولنمشدر کزلک اوجی اکری دیمور در که بیلبانلر اوانکله فیلک باشنه اورر لر
نته که بو بیت دن اکلنور بیت بدان کونه تا سیزده پیل ست • بزخم کزلک راست
درخون نشست • اصلی کزدر اگر معکسه آخرنده کی کاف کاف تصغیردر معنای
ترکیبی ده کندویه مناسبدر

بنده غلام کنیزک رهی پرستان برده

بنده مطلقا اسیر در
ارککی اولسون دیشی اولسون نته که بو بیت دن ظاهردر بیت سپاه اندر ایران
پراکنده شد • زن و مرد و کودک همه بنده شد • غلام لسان فارسیده قول معناسنه
درنته که بو بیت دن ظاهردر بیت غلامی که کهن پیوند باشد • نه بنده بلکه خو
یشاوند باشد • لسان عربده که غلام ... شامل در بحر الغرایب صاحبی
نک جمله غرایبندن در اول کلام که غلام تغیرین سویلمش در بو عبارتله
که نقل اولنور غلام قول واوغلان لفظ عربیدر جمعی غلمان درلر اما فارسیده
دخی جوق استعمال اولنور قول معناسنه اولن غلام لفظ فارسیدر اوغلان
معناسنه اولن غلام لفظ عربیدر ایکیسی فرق ایتمایوب خبط فاحش ایتمشدر
بندوایله غلامدن فرق ایتمایوب بنده قول عبد معناسنه دیمشدر اوندهده
غلط ایتمشدر غلام باره که ترکیدلده اوکه درلر باره قلام باره درلر ترکیبیله
لفظ مرکبدر غلامله باره دن لسان فارسیده باره آته درلر نته که بو بیت دن
ظاهردر نشست از بر باره تند باز • همی رفت با وی بسی رزم ساز مذکور
ملفوظده معنای ترکیبی ظاهردر که ملحوظدر کنیز بنده نک دیشی سیدر که اکه
ترکیدلده قرباق درلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت شراب عشرت و نقل

مهیا • کنیزی پنج وشش مجون سرپا • کنیزک مرکب در آخرندغی کاف کاف تصغیر در معناسی قرناجی در بحر الغرایب صاحبی کنیز که کنیزدن فرق انمامشدر رهی بوله یومشه کیدن خذمتکار در لر غلام له اونک اراسنده فرق وار دیغی بو بیتدن ظاهر درست بدری و برادری بکذار این رهی وان غلام در همه کار • رهی نک آخرندغی یاءِ نسبت در معنای ترکیبیسی بوله منسوب در پرستار طاپوجی در پرستنده کبی قول اولمق لازم دکلدر اوندن عامدر نته که بو بیت دن ظاهر درست زهره پرستنده کانت بود • هم آزادیم بنده کانت بود • خذمتکار لره ده پرستارکه فرق وار در نته که بو بیت دن ظاهر درست اگر نیز بنده خادم او هزار • همیدون پرستار بد بی شمار • تعظیما کلوب و اکابر سلام لین که یه پرستار در لر اما خذمتکار دمزلر قوللق ایتمکه پرستنده بله پرستارده فرق وار در بو جهت دن که پرستنده مفرد در اسم فاعل در پرستیدن دن مشتق در پرستار مرکب در پرسته آردن پرست اسم مصدر گفتار دکی گفت رفتار دکی رفت دیدار دکی دید کبی آر اسم فاعل در آوردن دن کتورنجی معناسنه پرستارک معنای معنای ترکیبیسی طاپو کتورنجی در اول شی برکه اشلمه پرستنده در لر انکراکشلینجه پرستار دمزلر بو اعتبار پرستار ابلغ در پرستنده دن گفتارک رفتارک دیدارک ده معنای ترکیبی لری ظاهر اولور اوکه قیاسله برده شول اسیر در بی اولوب شدر بنده اوندن عام در زیرا اسیر که خانه زاد اوله بعض مولا سنک اونه طوغمش اوله اوکه بنده در لر برده دمزلر برده نک معنای مذکور ده استعمالی بو بیت ده ظاهر درست پذیرفت هر چیز که آورده بود • طرایف بنده و بنده و پرده بود

طرایق

خواهل

خواهل اولانه که لسان ترکده کشی زاده در لر لسان فارسیده نبرده در لر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت می آورد و رامشکران را بخواند • وزایران نبرده سران را بخواند • لفظ نبرده مرکب در بر جزئی نون مفتوحه در که لسان فارسیده نیچون در هر نه کلمه نک اولنه داخل اوله اول کلمه نک نفیی افاده ایدر بر جزئی دخی برده در که معناسی بیان اولندی مذکور لفظ مرکبک معنای ترکیبیسی اولونماشدر بر نبرده دخی وار که نونی اصلیه در اونک معناسی جنک اختصاصی اولن نسنه در آدم دن اولسون آت دن اولسون سایر الآت دن اولسون اصلی نبرد در جنک معناسنه نته که بو بیت ده ظاهر درست فرامرز پیش پدر شد چو گرد • به پیروزی روزکار نبرد شول آلتلویه که صواش اری اوله جنکه بازیه نبرده سوار در لر شول لباسه که صواش کیوسی اوله نبرده قبا در لر نته که بو بیت ده واقع اولبدر بیارید گفتا سیاه مرا نبرده قباو کلاه مرا نبردک آخرندغی هاءِ ساکن اختصاصیچون در نافه دکی نابه دکی پاپابه دکی هاکبی کاه اولور نبردک بانی واوه تبدیل ایدرلر نورد در لر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت هر یکی در نورد چون شیری • قایم کشوری بشنبیری • حرف بانک واوه تبدیلی لسان فارسیده شایع در نوردک نونی اصلی اولیجق نوردیدن دن مشتق در اسم فاعل در راه نورد یول کسن آنلرک اوصافندن در بو بیت ده واقع اولوبدر بیت اسبکی داد شاه راه نورد که بعیوق می رساند گرد • نبردک اصلی نابرد در الفی حذف اولنمشدر تخفیفا شمس فخری بو بیت ده اصلی اوزرنه ذکر اتمشدر نظم دلیرانش کی آورد و برخاش

اوردوبه برخاش

کنند از کینه با بهرام ناورد • آورد دخی ناورد معناسنه در نته که بو بیت دن ظاهر هران مردی که حاضر شد بآورد کنند ظاهر که از ما ذرجه آورد کژ

کوژ کژ زای عجمی ایله اگر تور معابله راست در که معناسی بونکه معابله سنده اولیجق طوغرو در نته که بو بیت دن ظاهر در نظم زمانه در پر شد کین نکته آرا که کژ با کژ نشیند راست با راست • راست چیه ده معابل اولور اونک معابله سنده اولیجق معنای صاغ در صول و صاغ دیمک برده عجم چپ و راست در کژ ل زاسی کاه اولور جیمه تبدیل ایدرلر کج در لر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت نه هر که طرف کله کج نهاد و تند نشست • کلاه داری و آیین سروری داند مثلا قوبرغی اگری اولدغندن اوتر و عقربه کژدم در لر کژاوه دکی کژ ده بو معنایه در محفه یه دونیک یاننده اگری آصلدغندن اوترو کژاوه در لر کجاوه ده در لر آوه اوتختندن در نظم این کژاوه که شود این سوکر ان • آن کژاوه که شود آن سو کشان • ایکی محفه نک هر بری نه باشقه کژاوه در لر نته که مولانای رومی نک قدس سره العزیز بو بیتندن ظاهر در اما کژاکند دکی کژ اول معنایه دکل در لسان عربیده کی قز معناسنده در بلکه قزاونک معربیدر کژاکند جو قال در نته که بو بیت دن ظاهر در کژاکند بر بدو درع و برش • بخاک اندر آمد همانگه سرش • کوژ بوکری در نته که بو بیت لردن ظاهر درست پشت بنفشه بین زارها • کوژ شد از چیدن دینار ساله سر و شنادمه کوژ گشت • که انیست کش ازرشک مه توز گشت • بو بیت دن ظاهر اولدی که پای توز بنک فارسی توز ایمش زای عجمی ایله بو بیت ده دخی اوبله در سطر دو ابروش همچون کمانی بزه • لبه توز توز وی از مشک به مثلا

خم

خم پیچ تاب

خم بوکلم در بوکلم بوکلم اولن نسنه یه پر خم در لر زلف اوصافندن در خم خمیدن دن اسم در بیا بوکلمش خمیده قامت در لر خمیده اسم مفعول در خم گشته بوکلم اولمش نسنه که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت چنگیست خم گشته تنم • از بس فغان و شیونم اشک آید تا دامنم از هر مژه چون تارها • بوکلمک ایله اکلمک فرق وار در بر طوغرو نسنه هر قنغی طرفه میل ایتسه اکلدی در لر بوکلدی دمزلر خمله کژک فرقی بورادن ظاهر اولور بوکری کک ده بر حالت مخصوصه در هر اگری یه بوکری دمزلر هر بوکلمش ده بوکری دمزلر کوزله خمک فرقی بورادن ظاهر اولور حلقه اولن نسنه یه بوکلمش اولدغندن اوترو خم در لر خم کمند حلقه کمند در خم بوراده معنای آخر ده استعمال اولنمش دکلدر بلکه اولن کمرلره ده خم دیدکلری بوکلدکلرندن اوترو در بحر الغرایب صاحبی بو کلامنه کو بعینه ذکر اولنور خم فتح خا ایله اوج معنایه کلور اولا اگری شمس فخری خم کردون زطاق حشمت او • یافت چون قامت حسود تش خم • ثانیا صفت معناسنه کلور فردوسی هزاران بدو اندرون طاق خم • هزاران نکار اندرون بیش و کم ثالثا کمندک بوغازه بحری بیت آسدی ای بیل تخسه در دام او • سواران خیده رخم خام او • اوج یرده خطا اتمشدر اول بو که خمک معناسی اگری دکل در نته که سابقا بیان اولندی ایکنجی بو که فردوسی بیتنده که خم دن مراد کمردر بوکلدکلرندن اوترو خم دنمشدر معنای آخر دکلدر اوچنجی بو که اسدی بیتنده خم حلقه معناسنه مستعملدر بوکلمش اولدغی اعتبار ایله اول دخی معنای آخر دکلدر نته که سابقا بیان اولنوبدر پیچ بورغاج در بورغاج بورغاج اولن نسنه یه پیچا پیچ در لر

ننه كه بو بيت ده واقع اولوبدر بيت اى بسا كز آتش سوداى آن مشكين رسن ٭
دود پيچا پيچ دل دزين آبكون چنبر كذشت ٭ تاب قوزم دز قورم قورم اولن
نسنه يه پرتاب درلر تمام قورلمش اولميه نيم تاب درلر بونلر ده زلف وصافندن
در قورمى بوزلميوب طورن زلفه تابدار درلر نته كه بو بيتده واقع اولبدر
كفتم نهى برين دلم آن تابدار زلف ٭ كفتا كه مشك تاب ندارد قرار تاب ٭
تاب تابيدن مراد حرارت در تاب لغة مشتركه در معانى متعدده سى وار در برندن
اولمشدر تابدارك معناى تركيبى تاب صاقلیجى در دار اسم فاعل در داشتن
دن كه حفظ اتمك معناسنه در بحر الغرايب صاحبى تابله پيچى فرق اتمامشدر
تابك معانيسن بياننده پيچ معناسنه كلور ديمشدر لسان فارسيده ايكيسنى
برى برينه عطف ايدر پيچ و تاب درلر اول عطف مغايرته دلالت ايدر نته كه
بو بيتده واقع اولبدر بيت همه بند و پيچ و همه تاب خم ٭ خم و پيچ وى عنبرين بيش و كم
تاب اسم در تابيدن دن كه قورمق در بوكلمك خاص معنى در بر نسنه يى اكى قات
اتسه لر بوكلدى درلر قورلدى دمزلر تدرك بلم بوكلدى در قورلدى دمزلر اما
بر وضع مخصوص اوزره قورب بوكنه رسن تاب درلر مو تاب دخى بوندن
در بو مركب اسملردن جزء اولن تاب اسم فاعل در تابيدن دن تابيدن صيغه مشتركه در
لازمده كلور متعدى ده كلور اسم اولن تاب كه مقدما ذكر اولندى لازمدن
مأخوذ در فاعل اولن تاب متعدى دن مأخوذ در موتابه موتاف ده درلر
قلدن چولا شكل كندن اوتروتاف اصلنده تاب در بانك فا يه تبديل لسان فارسيده
شايع در مثلا اسفهان درلر اسپهان ده درلر تافته ده بوندن در اسم مفعول در

بيان

طوقونش در معناى اصليسى باف ده بايله اسم فاعل در بافتن كه طوقومق
معناسنه در بافته كه ترك آكه بافته در اوندن در معناى اصليسى طوقونش در
اسم مفعول در فعل مذكور دن چولهيه اياغى ايله طوقدغندن اوترو پايى
باف درلر نته كه بو بيت ده واقع اولبدر بيت كشاورز و آهنكر و پاى باف ٭
چونه كار ماند سرشان بكاف ٭ چولهيه پاى تاف دمزلر زيرا ايلك ده عمل اونك
دكلدر موى ده عمل موتافك اولدغى كبى تاب توان
توش زور تاب طاقت در نته كه بو بيت دن ظاهر در بيت
محيط با تو بروز سخا نكبرد پاى ٭ سپهر با تو بهنكام كين ندارد تاب ٭ طاقتسز
قالدى دنجك يرده بجمه بى تاب ماند در طاقت بر حالت دن عبارت در كه
بولدغى حالده كشى ده اول حالت قالمز توان كوج در توانا كوجلو در شكيبله
شكيبا كبى شكيب صبر در شكيبا صبرلو در زيبله زيباده اويله در توان تابك
غيرى اولدغى بو بيتلردن ظاهر در بيت چنان بلند اول كه كوتهيى تنش ٭
دودل دار دار از تاب و زور و توان ٭ چنان كرد د آخر كه كوتهيى كم بستى
تنش ابر آيد روان ٭ بوندن زورك دخى اول ايكسنه مغايرتى ظاهر اولدى
زور اول كوج در كه كسبى در اده مانله حاصل اولور توان خلقى اولن كوج در كسبله
حاصل اولن كوجك صاحبنه زورمند درلر زورلو معناسنه حاجتمند كبى كه
معناسى حاجتلو در اول حالت كه عارضى اوله اونك اداة توصيف مند در
نيازمند دردمند كبى نياز ده درد ده زورله حاجت كبى امور عارضيه دن
در اول حالت كه خلقى اوله اونك اداة آخر كلمه ده كه الف در بينا ده بالا ده

اولن الف كبى زورا دنمدكى توان مند ده دنمز قاعده مذكوره نك مقتضاسى
اولدر توش اصل ده قوت كاه اولور واوى حذف ايدرلر تش درلر ممندره
اوله تعيش اتدكندن اوترو آذرتش درلر نته كه بو بيت دن ظاهر در بيت
در رودى زجر و زخم و در شود نيازرس و بيم ٭ بجو آذرتش با آتش بجوم غاليه
بجوى ازوغه توشه ده كلر معناى توشه كه قوت در اختصاص اولدغندن اوترو
در آخرنده حرف ها اداة اختصاص در نته كه مكرر ابيان اولونيدر قوت سبب
قوت اولدغى اعتبار ايله مجازا قوته دخى توش درلر نته كه بو بيت دن ظاهر در بيت
بنوشابه كفت اى شه با توان ٭ به از شير مردان بتوش و توان بحر الغرايب صاحب
الفاظ مذكوره نك معانيسى برى برندن فرق اتمامشدر هوش
خرد هوش شول حالت در كه تركى دل ده اول حالت دن
اوكله تعبير ايدرلر اوكى كتمش كسه يه بيهوش درلر اوكلو كسه يه هوشمند درلر اوك
عقلك وراسنده بر حالت در عقل خلقى در اوك كسبله منزايد اولور اول سببدن
مند اوكه اداة توصيف دوشمشدر هوش عقلك غيرى اولوب آنكه متفرع بر
حالت ايدكى بو بيت دن ظاهر در بيت بعقل ارچند مردم هوشمند است ٭
نداند موى ريش خود كه چنداست ٭ هوشك منافى بى شول حالت در كه لسان
عرب ده اوكه اغما درلركاه اولور هوشك زوالى ايله موت دن كنايت اولنور
نته كه فردوسى اتمشدر بو بيتنده بيت كه درآب هر كاو برآورد هوش ٭ بمينو
زبيند روانش سروش ٭ بو كنايتك اصلن بلين جانى هوشك معانى وضعيه سندن
صانور نته كه اوكله اوصى كه مقابلى جنون در فرق اتمين هوشك معناسنى اوص

صانور اول نقدير جه بيهوش ديوانه اولور زيرا اوصلى نك مقابلى دلى در هوشيارك
مقابلى مست در معناسى آيق در مركب در هوشله يار دن هوشك معناسى بقا
بيان اولندغى اوزره اوك در كه لسان عرب ده اوندن تمييزله تعبير ايدرلر
تمييز دكلر بر حالت در كه عقل صحيحك اثرى در آدمى خير و شر دن نفع و ضرر دن
اونكله فرق ايدر هوشيارك معناى تركيبى هوشى كندويه يار و معين در
هوش لغة مشتركه در بر معناسى دخى هلاك در نته كه بو بيت دن ظاهر در بيت
وراهوش در زاولستان بود ٭ بدست تهم پور دستان بود ٭ خرد عربيه ده
بصيرة ديدكلرى در نته كه بو بيت دن ظاهر در بيت سپهر اول كند چشم خرد كور ٭
پس انكه بر خردمند افكند زور ٭ اول وصفله موصوف اولن كسه يه خردمند درلر
مقابلى بى خرد در كه لسان ترك ده اوكه ابله درلر نته كه بو بيتلردن اكلنور بيت
اى چرخ ز كردش تو خرسند نيم ٭ آزادم كن كه لايق بند نيم ٭ كر ميل تو با نا خرد و
نادانست ٭ من نيز چنان اهل خردمند نيم ٭ سعيله چشم بصيرت آچلق وار در
اول اعتبار ايله خردك اداة توصيفى مند اولوبدر سرسام
سراسيمه سرسام مركب در بر جزئى سر در كه لفظ فارسيدر
معناسى باش در بر جزئى دخى سام در كه عبارت عربيه در معناسى موت در
اطبا اصطلاحنده سرسام بر آفة مهلكه در باش ده اولور نته كه برسام بر آفة
مهلكه در كه برده اولور اوكه ذات الجنب درلر مذكور آفتك صاحبنه سلامى درلر
اصلنده مجاز در غلبه استعمال الله حقيقته منقلب اولمشدر سراسيمه ده مركب در
بر جزئى سر در بر جزئى ده آسيم در بر جزئى دخى تان نقل در كه اصلى مكررا بيان اولنمشدر

آسیمک اصلی اسیب دربانک میم تبدیلی لسان فارسیده شایع درمثلا سمب دیمکیده درلر دنبه شکنبه ده. درلر میله بانی بر یے برندن بدل ایدرلر لسان فارسیده آسیب فانه طوتوب طوفوب زحمت ورمکدر نته که بو بیت دن اکلنور بیت سر باد بانها بر آمد با وج ❊ بجنبید کشتی ز آسیب موج ❊ سرابیمه درلر شول کسیه که باشنه قاقتنه طوقوب اختلال ویره. آخرندعی لا معنای عام ترکیبی دن معنای خاص آیی به نقل ایجون در نظم مانیم سراسیمه در اطراف جهان ❊ از نیک و بد خلق جهان رو کرد آن ❊

لیوه یاوه یافه آوه

لبوه دبو لسان فارسیده شول کسنه درکه ترکی دل ده اوکه اوبه درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت صنم را بود بر در خادمی پیر ❊ چوستان لبوه چون دیوان زبون گیر ❊ یاوه بتکدر یاوه کردن بتورمک در نته که بو بیت دن ظاهر در بیت زبان مور بر آصف دراز کشت و رواست که خواجه خاتم جم یاوه کرد و بازنجست ❊ یاوه قلقی که ترکی عبارت در اصلی یاوه قلق در کندویه یاوه قلش بتورمش کسیه ده یاوه درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر دریغا که مادر که بی پدر ❊ چنین مانده ام یاوه و خیره سر ❊ یافه فایده هر باده بی معنی کلمات سویلین کسیه یافه کوی درلر آوه بربه اصلی نشیبه درلر آویختن دن اخذ اولنمشدر کجی آوه اوندن مرکب در سابقا بیان اولنمشدر

سیما سیمیا کیمیا

سیما اعمال الحیل دن شول عمل در که اونک صاحبنه ترکی دلنده کوز بایجی درلر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت هرچه پیش تو باغ و ایوان بود ❊ آن هم سیمیای

دیوان بود ❊ کیمیا اکسیره درکه زرکاری علی التون در نته که بو بیت لردن ظاهر در بیت شمع متی یافته ضیا ازوی ❊ مس من کشته کیمیا ازوی ❊❊ آنان که خاک را بنظر کیمیا کنند ❊ آیا بود که گوشه چشمی بما کنند ❊ بطریق الاستعاره مزخرف نسنه یه ده کیمیا درلر نته که بو بیت ده واقع اولیدر بیت بنیر که جنک آورد با نیا ❊ هم از ابلهی باشد و کیمیا ❊ کیمیا بوراده بد اصل ایچون استعاره اولنور وجه شبه ظاهر در علی التونک ده اصلی بد در زیرا مادهسی جواهر خسیسه نک برسی در اول صنعتک کند وسنه کیمیا درلر نته که بو بیت دن اکلنور بیت هنکام تنکدستی در باده کوش رستی ❊ کین کیمیای هستی قارون کند کدا را ❊

مردمک مردم مردشیر شوی زن

مردمک لفظ مرکب در بر جزئی مرد در بو جزئی کاف تصغیر در معنای ترکیبی مردمجک در ترکی دلنده بیک دکلری نکک کوز ده کورنور مردمک بعد الترکیب اسی اولمشدر معنای اصلی ایله بو معنا اورتاسنده تناسبت ظاهر در مردمک معنای کثیری در کثیر زاد به عجم مردم زاده در نظم کوزم یا بینه رحم ایت سرم دردن ❊ که مردم زاده در دشمن نظردن ❊ نته که بو بیت دن ظاهر در بیت سک اصحاب کهف روزی چند ❊ پی نیکان گرفت و مردم شد ❊ مردمک معناسنه کاه اولور که مردم ده اطلاق اولنور نته که بو مصراع ده واقع اولیدر نظم خدنک از دیده مردم جوی کشته ❊ مرد ار درلسان عربده کی رجل معناسنه در حد بلوغه وارمیجه مرد دنمز مردی رجولیت در نته که شیخ سعدی حضرتلری نک بو کلامندن اکلنور نظم مرد تبلای زنان و انکه زن کی

مرد تنجیع معناسنده ده استعمال اولنور بو معنایه مرده حرف سلب داخل اولوب نامرد دیه لر مراد مخنث اولور نته که بو رباعیده ظاهر در رباعی در سینه مرد آتش درد ننهند ❊ و اندر دل طفل لقمه سرد ننهند ❊ شمشیر بلاکه نعمت مردانست ❊ حیفست که در کلوی نامرد ننهند ❊ تنجیع معناسنه اولن مردک آخرنه اول یاکه مدخولنک معنای وصفیتی اظهار ایچون در کاهی اولیجه شجاعت معناسن افاده ایدر نته که بو بیت ده ظاهر در بیت چو تو سیم خود بکار ملک فردی ❊ چه حاجت شیر را تعلیم مردی ❊ نبرد کی معناسنه اصلان در موصوفله وصفدن مرکب در ردم سرد کی مقتضای قاعده ترکیب موصوف و صفه اضافت در اسمنه نقل ایدیجک علامه اضافتی قطع ایدرلر اسم موصوفک آخرنی ساکن قلورلر شوی لسان عربده که زوج معناسنه در ترکی دلده رجل معناسیله زوج معناسنه فرق اتمزلر ایکسنه ار درلر لسان فارسیده زن اکه سنکده مقابلنده استعمال اولنور مثلا زن شوی درلر اول وقتده زن زوج معناسنه اولور سابقا حضرت شیخ سعدی دن منقول اولن کلام ده ده زن اولی معنایه در مردوزن درلر اول وقتده زن لسان عربده کی مراة معناسنده در نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت درین مزرع اگر مرداست وار زن ❊ کسی کندم نخورد از کشت ارزن ❊ ترکی دلده اول معنالرک ایکیسنه ده عورت لفظن اطلاق ایدرلر مخنثه زن درلر بطریق الاستعاره نهادن مرد دکاری کبی نته که بو بیت ده واقع اولیدر بیت

درتنکنای معرکه هنکام گیرودار ❊ پیدا شود که مرد کدام است و زن کدام

چشم دیده بینا نابینا کور

چشم کوز در کوزلکه تشبیها استعاره طریقیله چشمک درلر نته که بو بیت دن ظاهر در که نظم بر دین چشمک نهم چون موسم دیدار شد ❊ در آرزوی روی تو بنگر که چشم چار شد ❊ آخرندعی کاف تصغیر در چشمه دکه چشم دخی کوز معناسنه در اونده ده اطلاق تشبیها در چشمه لفظ فارسی در ترکی دکل در نته که بو بیتدن ظاهر در بیت درین چشمه چون ماهی دم زدند ❊ برفتند تا چشم برهم زدند ❊ چشمه نک آخرندعی ها تعلیل ایچون در معنای عام دن معنای خاصه بو هانک خانک بیاننده تفصیلی بحث ایدر دیده کوزک انجنده قاباغ آلتنده اولن یر در نته که بو بیت دن ظاهر در بیت چنان می دلم را بسندیده ❊ که کوئی بچشم اندرم دیده ❊ چشم ده قاباغ وکریک داخل در دیده ده داخل دکل در اما سواد و بیاض جمله سی دیده ده داخل در نته که بو بیتدن ظاهر در بیت شبی همچون سواد دیده پر نور ❊ هوا عنبر فشان چون طره حور ❊ دیده مرکب در بر جزئی دید در که اسم در مشتق اولمشدر کورمک معناسنه دیدندن بر جزئی های نقل در که اصلی سابقا بیان اولنمشدر دیده لفظ مشترکه در که اسم مفعول ده کلور دیدن دن مثلا دیده کوریلمش درلر اسم فاعلک ده آخرنه های نقل زیاده ایدرلر دیده درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت سواد دیده غم دیده ام باشک شوی ❊ که نقش حال توام هرگز از نظر نرود ❊ کوزه کورسون کورمسون لسان فارسیده ده چشم درلر نیز قصد

قصد ایدنجک بینایله و نابینا بله تقیید ایدرلر کورر کوزه چشم بینا درلر کورمز کوزه
چشم نابینا درلر لسان فارسیده نا ترکیدل ده که معناسنه در نابینانک
معنای ترکیبیی بینا دکلدر بینا ده مرکب در بوجزئی بین در اسم فاعل
کورنجی معناسنه دیدن دن مأخوذ در خلاف قیاس اوزره جهان کورجیه
جهان بین درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر سکندر دزدی آینه لکن آبیی
بس اولدکسن جهانکیر اول جهان بین برجزئی ده الف درکه لسان فارسیده
وصف جبلی بله توصیفک اداته درنته که سابقا نوانا بله زورمندک فرقی
صددنده تفصیل اولنمشدر معنای بین حقیقتده چشمک انجنده بر عضوکه
حالیدر چشمله اول عضوک ارا سنده اولن علاقهٔ خلقیه به دلالت ایچون
چشمک وصفی اولن بینا ده که الف کوز کوزیی چقش که در اول سبب دن
کور چشم صفت اولمز نابینا اولور مکرکور مجازا نابینا معناسنده استعمال ایدرلر
نته که بو بیتده واقع اولمشدر سپهراول کند چشم خردکور بس آنکه بر خردمند
افکند زور چشم خرددن مراد بصیرت کوزی درنته که سابقا بیان اولنمیدر

جم جمشید

جم اسم جنسدر هر سلطان عالی شانه جم اطلاق اولنور نته که بو بیتدن اکلنور
جهاندار والاکهر کیقباد • جمی بود با فر و آیین و داد • حضرت سلیمانه ده علیه السلام
اطلاقی نته که بو بیتدن ظاهر در بیت اکر تخت جم رفت بر باد سخت • مرا باد و آیند
حمال رخت بو بیتدن دخی اکلنور نظم زبان مور بر آصف درازکشت و رواست
که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست • اسم جنس اولدغی اعتبار له در جمشیده ده

اطلاقی نته که بو بیتلردن ظاهر در بیت کرادانه از خسروان عجم • زعهد فریدون
وضحاک وجم • بجشن فریدون و نوروز جم • که شادی سترد از جهان نام غم
اول اعتبار له در نوروزک اول واضعی جمشید در اول سببدن اوکه نسبت
اولنمشدر بعضی لر جمشیدی حضرت سلیمان نبی صانمشلردر نته که بو بیتدن
ظاهر در بیت چو جمشید بر باد بنشست و راند • بدان سان که زو باد خود
خیره ماند • جمشیدک اصلی جام شید در نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت
جهان را از و دل پترس و امید • تو کفتی مکر زنده شد جام شید • شید کنشدر
نته بو بیتدن ظاهر در بیت بدو کفت ازان سو که تابنده شید • بر آید یکی
برده بینم سفید • کانه مذکور پادشاهک جام جهان نماسی کنشه تشبیه ایدی
لر اول اعتبار له کندوسنه جام شید دیدلر صکره دن تخفیفا الفی حذف ایدیلر
جمشید اولدی

خورشید آفتاب

ایکیسی ده مرکب در کنشه اطلاق اولنور لر اما هر بریسی بر اعتبار له معنایی
ترکیبیلری بیان اولنمج اول اعتبار لر ظاهر اولور خرشیدک ترکیبی ظاهر در
بر جزئی شید درکه سابقا بیان اولندی بر جزئی ده خور در اصلی خره در عند
الترکیب ها ساقط اولمشدر خره لغت پهلویه ده نور در حکمة الاشراق شرحنده
علامه شیرازی کیان خره بیاننده بویله دیمشدر مذکور خره یه خوره ده درلر
شرح مذکورده اول وجهله ده مسطوردر خرشید دخی واوله استعمال
اولنور لسان فارسیده خور درلر کنشک کندوسنه نته که بو بیتده واقع اولیدر
طرفه کر چون تابش خورشید نهان • کشت پر از قطره رخ آسمان • اما خورشیددن

جزء اولن خور اول معنایه اولمج خورشید کنشک ایکی اسمندن مرکب اولمق لازم
کلور بر شیئه ایکی اسمی ترکیب ایدب کنه اول شیئه اسم اتمک بعددن خالی دکلدر
اما آفتابک ترکیبی خفی در بر جزئی تاب در تافتن دن اسم فاعلدر قزدرجی
معناسنه فا بایه تبدیل اولمشدر بر جزئی ده آف در اصلی آب در بونده با
فایه تبدیل اولمشدر اول تبدیل لسان پارسیده شایع در مثلا پهلوی ده درلر
فهلوی ده درلر آفتابک معنای ترکیبیی صو قزدرجی در صو بارد بالطبع در
قزمسی عارضی در هوا اوبله دکلدر طبیعتی اونک حار در صو قلغی عارضی در
اول سببدن صونک قزمسی کنشه نسبت اولوندی هوانک اولمدی آفتابک کنشه
اطلاقی نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت عمر بر فست و آفتاب تموز • اندکی ماند
خواجه غره هنوز • مذکور معنای ترکیبی اعتباریله اولدغی ظاهر در اول کسنه
نک یاننده که اسامی فارسیه نک اکثری مرکبدکن و الفاظ مترادفه مذکور لغتده ده
نوادر دندکی بلور اوکه احتمال وار درکه آفتابک ترکیبی آفله آبدن فااصلی
اوله بادن مبدل اولمیه آفتابک آفه آب اولدغی ظاهر تا بیله آبی تحلیل وافنا
ایدر اما آفه عبارة عنه اسم فارسی دن جزء اولمق ده بعد وارد سولاک بیکی
دکلدر اول معنای ترکیبیدن نقل اولنمشدر آفتاب اعلام منقوله دن اولور
ایکی تقدیر جه بیله

کیان کیخسرو خسرو

خسرو ملک در ملوک عجمدن پرویزه لقب درنته شیخی نک بو بیتندن اکلنور
چو خسرو کل نشانی تیز او ررلر • ادینی خسرو پرویز اورنکز •
کیخسرو مرکب در بر جزئی خسرو درکه معناسی بیان اولندی بر جزئی ده

کی درکه معناسی اولودر معنای ترکیبیی اولو سلطان در مذکور لفظ مرکب
کیانلردن بریسنه که کیکاوسک نبیره سی در علم اولمشدر جمشید کبی صاحب
شوکت وعظیم الشان پادشاه درنته که بو بیتلردن ظاهر در بیت بیهشان
جرعه بر خاک و حال اهل شوکت بین که از جمشید و کیخسرو فراوان داستان
دارد • صبا از عشق من رمزی بکو با آن شه خوبان • که صد جمشید و کیخسرو
غلام کمترین دارد • کیان سلاطین قدیمه دن بر جماعت درکه اونلرک اولی
کیومرث در و آخری مذکور کیخسرو در نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت
کیان رفته اند کیان آمده • بجای همه ما کیان آمده • کیان اول جمع کی در کیان
ثانی جمع کودر معناسی کم لردر کیانک معنای اصلیسی اولولردر طبایع معناسنه
ده کلور لغت مشترکه درنته که بو بیتدن ظاهر در بیت این کیان بد کیان کز شکر
نعمت غافلند • یارب این ناز و نعیم و دولت و رفعت چراست کیان اولدن
مراد معنای اولدر کیان ثانیدن مراد معنای ثانی در طبایع معناسنه اولن کیانک
کا اولور نونی حذف ایدرلر کیا درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت
جهان پناهی و شاهی که مثل او ناید • ز اقتران نجوم و ز امتزاج کیا • الفاظ
فارسیه ده ترخیم شایع در طبایعه نسبت ایدنجک کیانا درلر نته که بو بیتده
ظاهر در بیت تو وارث کیانی بر خاست از نهیبت • ضد تبتی که بودی در
خلقت کیانا کیه نسبت ایدنجک کیا درنته که بو بیتده ده واقع اولیدر بیت
زاهد که بیند بکوید ای کیا • همتی می دار از بهر خدا • لسان فارسیده معنای
نسبت کا الفله افاده اولنور کا یایله مثلا بده درلر باده درلر نته کم

بو بیتده واقع اولیدر بیت چه ناخوش بود دوستی با کسی • که مایه ندارد ز دانش بسی • بسا زهندا که افتاد سخت • بس افتاده را یاوری کرد بخت • مذکور کیا کاف عربینک فتحه سیله در کاف عجمی نک کسر سیله اوتدر که برده بترنته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت سر مردم نه دیکر بار خیزد • کیا باشد که آن هم بار خیزد کیانک اصلی کیاه در خیم اولنوب آخرندن حرف ها حذف اولنمشدر پادشادن حذف اولندغی کبی که اصلی پادشاه در کیه نسبتده کاه اولور مبالغه قصد ایدرلر الف و نون زیاده ایدرلر کیانه درلر کم کیانک معناسی کیه منسوب کرد خروانده ده الف و نون نسبتده مبالغه ایچون در لسان عربده ن اخذ اولنمشدر بو الف و نون معنای مذکور ایچون کلدکی صحاح جوهریده مسطوردر لحیانه دکی صیدلانه دکی الف و نون ده اول الف و نون در لسان فارسیده جمچون الف و نون اولمق احتمال یوقدر زیرا قاعده اولدر که اداة نسبت مفرده داخل اولور جمعه داخل اولمز مکر که اعلامدن اوله کیانه ده اول احتمال وارد را اما خروانده ده یتقدر ظاهر بودر که الف و نون ایکسنده بر معناده کیان فاره او معناسنده ده کلور نته که ابو منصور طوسی جمع الله کی لغتلرایچنده ذکر ایدب در بو عبارتده کیان خیمه کرد و عرب بود چنانکه بوشکور کفت نظم همه باز بسته برین آسمان • که بر برده بینی بسان کیان • کیاندن مراد عناصر اربعه در خسرو بنک بو بیتنده ده • همه آزادکیست حق او • قهر کرده است مر کیانارا کیاندن مراد اولدر کیاندن اولن مراده طبایع مذکور عناصرک صور نوعیه لریدر ارالرنده وجه نسبت ظاهر در بحر الغرایب صاحبی بوسنده واقف اولمایوب کیاندن

کیا لفظ مشترکدر لسان فارسیده واقع معناسنده ده کلور نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت یا کیلیل و قربه کیومرثیه • علاوالدوله ایکی • اولو سلطان معناسنه اولان و

کیانی فرق ایتمامشدر کیان طبایع معناسنه کلور کیان درلر کیا نادرلر دیمشدر وخسروینک بیتی ایله استشهاد ایتمشدر کیا مهرکیا کیا زار چرا چراکاه کیا اوتدر نته که سابقا بیان اولندی اصلی کیاه در اصلی اوزرنه بو بیتده مذکور اولیدر بیت زهر قهر کلمه اولور رسم آغلو اولمز بنه • فرم اوستنده کلوب قونه کیا هدن صاقن • مهرکیا محبت اوتیدر لفظ مرکب در برجزئی مهر در محبت معناسنه برجزئی ده کیا در اوت معناسنه اصلی کیاه مهر در معنای ترکیبی دن علمیته نقل اولنمش مضاف الیه تقدیم اولنمشدر بو خصوص لسان فارسینک خواصندندر بوکه متعلق تفصیل سابقا ذکر اولنمشدر مدلول ترکیبیده مهرکیانک معنای علمیسنه مطابقدر معنای مذکور مراد اولندیغی بو بیتدن ظاهردر بیت بر مهر تو تا سبزه خط سر بر آورد • نشناخت دلم خاصیت مهرکیارا • کیازار اصلی کیاه زار در مرکب در برجزئی کیاه در آخرندن ها حذف اولنمشدر برجزئی ده زار در معناسی مرغزارک بیانی تفصیل اولنمشدر اوت چوق اولن یر لسان فارسیده کیازار درلر مدلول ترکیبیده اول در چرا جیم عجمی نک فتحه سیله اوتلاق درنته که بو بیتدن ظاهردر بیت کاوچرا خورده این مرغزار • شیر جهان خوار فنا را سپار • چریدن دن مأخوذ در چریدن اوتلمق در چرا جیم عجمی نک کسر سیله ایچون معناسنه در لفظ مرکب در چه ایله رادن چونکه چرا فرقنک بیانی اصلی تفصیل اولونسه کرکدر باذن الله تعالی چراکاه اوتلق یریدر لفظ مرکب در برجزئی چرادر که معناسی بیان اولندی برجزئی ده کاه در محل معناسنه در کاه دکی گاه دکی کاه کبی اصلی کاه چرادر علم اولمش

البه تقدیم اولنمشدر پادشاه پادشای

پادشاه لفظ مرکب در برجزئی پاد در پای عجمی ایله دفع ضرر و اصلاح فساد ایدن نسنه یه لسان فارسیده پاد درلر پادزهر اوندن در شول طاشک آدیدر که زهرک مضرتنی دفع ایدر برجزئی ده شاه در که معنای لغوبیسی اولودر اما بحسب العرف اطلاق اوزرنه استعمال اولنمش مراد سلطان اولور مذکور لفظ مرکبک مدلول ترکیبیسی سلطان بیانی اولن مدبر مصلح در فصحای فرسک اثارلرنده القاب وزراده استعمال اولندغی بوندن اوتوردر شاه دن مخفف اولوب اولو معناسنه کلدکلرین و بیلدکلرین معناسنده ده کلور نته که بو بیتدن ظاهردر بیت همی کفت شه بر من و چهر من • برین دوستی کردن و مهر من تن کوه وارم کنون چون که است • یکی آتشم من که دود مشه است پادشاهک برجزئی بو معنایه شه اولیجق القاب سلاطیندن اولور معنای ترکیبیسی دافع وبال و رافع ظلم در اکرچه که شاه الفلا اولیجق معنای مذکورده استعمالی شایع دکلدر اما قاعده لغة فرس اوزرنه شهباز شاهک اصلی بردر وسط کلمه ده اولن الفک اثباتنده اسقاطی ده لسان فارسیده جایزدر مثلا راه داه کاه سیاه کناه ده درلر ره ده که سیه کنه ده درلر پادشای مرکب در برجزئی پاد در که معناسی بیان اولندی برجزئی ده شای در عوام ناس معناسنه قافیه نک بر نوعنه که خواص بیاننده مقبول دکل در عوامه نسبت ایدب شایکانی درلر کنج شایکانی نک دخی اصلی بودر برحزینه نک آدیدر که خسرو پرویز زماننده عامه رعایادن برسی چفت سورر کن

بولیدر مقام نسبتده حرف کافک زیاده سی لسان فارسیده وارد قاعده سی یرنده بیان اولونسه کرکدر باذن الله تعالی پادشایک معنای ترکیبیسی مصلح عامه در بو اعتبارله القاب سلاطیندن درنته که بو بیتدن ظاهردر بیت این زرف چاهت رهانی دهم • وزان پس ترا پادشایی دهم • مطلقا حاکم اولو الامر معناسنده استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع اولیدر بیت که من نژاد بدم ای جان من • نیم پادشا بر دل خویشتن چون چرا

چون جیم عجمی ایله وضمه نک اشباعی و واوک اظهاری ایله لسان فارسیده استفهام ایچون در لسان عربیده کیف کبی ترکیده برکسه نک حالندن استفهام اولنور نجه سن درلر عجم چونی در عرب کیف حالک در نجه در دیجک یرده چون است دیر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت زکریه مردم چشم نشسته در خونست • ببین که در طلبت حال مردمان چون است • هر نجه دیجک یرده عجم هر چون درنته که بو بیتده واقع اولیدر بیت اکر بیش ازین بند و افسون کنی • نبارم من این کرد هر چون کنی کنهنه اطلاع ممکن اولمایوب حقیقتندن استفسار جایز اولمدغنده اوتروحق تعالی حضرتنی یچونله توصیف ایدرلر ایزد بیچون درلر اما چون که جیم عجمی ایله اوله ولکن ضمه نک اشباعی و واوک اظهاری اولیه لسان فارسیده تعلیل ایچون اولور نته که بو بیتدن ظاهردر بیت چون نالم تلخ از دستان او • چون نیم در حلقه مستان او • چون اول نجه معناسنه در واوک اشباعیله تلفظ اولنمق کرکدر چون ثانی تعلیل ایچون در واوک اشباعسز تلفظ اولنمق کرکدر لسان ترکیده بو عبارت بعینها معنای تعلیلده استعمال اولنور نته که بو بیتدن ظاهردر بیت و بکذا دلر شمع کبی

یانه سویلرسن بکا چون دل وجندن یانرسن یانه سویلرسن بکا بلا اشباع
اولن چون لغت مشترکه در تشبیه معناسنده کلورننه که بو بیتدن ظاهردر
کر خلوت ما راشبی از رخ بفروزی • چون صبح در آفاق جهان سر بفرازم ••
بیت سابقده بو معنایه ایهام وار در بلکه اول معنانک ارادسی ایله ده معنای
کلام تمام اولور نحو الکلیم کبی یم اونکستلری حلقه سنده دمکده معامه مناسب
معنی در بر مقامده ایکی معنای مناسبه تحمل کلام مذکوری زیاده لطافت ویرشدر
تشبیه معناسنه چون بر اسم مرکب دن جزاولیجق واوینه حذف ایدرلر مثلا چنان
درلر چنین درلر ننه که بو بیتده واقع اولویدر چنین است رسم سرای درشت
کهی پشت بر زین کهی زین بپشت • چنانک چنبنک اصلی چون آن چون این در
کاه اولور اصل وزرنه ده استعال اولنورلر چونان درلر ننه که بو بیتده واقع
اولیدر مکن بد که چومان بینی جزا • نکو کار باشند بینکی سزا • چونین ده درلر
ننه که بو بیتده واقع اولیدر چنین بود گیتی وچونین بود • کهش مهربانی
کهش کین بود • چرا جیم عجمی نک کسریله لفظ مرکبدر ننه که سابقا بیان اولندی
بر جزوی چه در نه معناسنه عجم نه نسنه دیجک برده چه چیزالست در بر جزوی ده رادر
لسان فارسیده راشول معنایی افاده ایدر که ترکیده اوندن ایچون دیمکله تعبیر
ایدرلر مثلا الله ایچون دیجک برده خدارا درلر ننه که بو بیتده واقع اولیدر
خدارا داهین بسمان ازوای شحنة المجلس • که می با دیگر خورده است وبا سلمر
کران دارد • مفرداتنک معانی مذکوره سی مقتضاسنجه چرانک معناسی نیچون در
ننه که بو بیتده ظاهردر چرا روز جنکش نکردید بند • که تا جنش سپر بود وجنش

تند • چرا بی جیمک فتحه سیله ده تلفظ ایدرلر اما افصحی چه اولوب عند الترکیب هاسی ساقط
اولمش اولیجق جیمک کسریله تلفظ افصح در زیرا نه معناسنه چه مکسور در کلمه
رانک معنای مذکوری لسان عربده کی لام تعلیل معناسی در لسان فارسیده
مذکور کلمه غالبا اداة مفعول اولور مثلا زید را بکو درلر معناسی زیدی سویله در
زید را بزن درلر معناسی زیدی اور دمکدر مذکور اداة کاه اولور زایده
واقع اولور کلام هیچ نسنه افاده اتمز ننه که بو بیتده دوشبدر وانکه خلوع
آفتاب کویندش • راستی را چشم بینی نه نکوست

چه

چیز جیم عجمی نک کسره سیله چه سابقا بیان اولندیغی
اوزره لسان فارسیده شول معنا ایچون وضع اولیدر که ترکیده اوندن
نه ایله تعبیر ایدرلر مثلا اول نه در دیجک برده آن چیست درلر چیستک اصلی چه
است در ننه که نیستک اصلی نی است در ترکیب اولیجق ها حذف اولنور الف
یایه منقلب اولور نه دیم دیجک برده عجم چه کویم درلر ننه که بو بیتده واقع اولیدر
نه دانم چه کویم چه رنک آورم که تا دست او زیر سنک آورم چیز جیم عجمی ایله لسان ترکیده
دکی نسنه معناسنه در نسنه سی یوقدر دیجک برده عجم نا چیزاست درلر نسنه دکلدر دیجک
برده نا چیزاست درلر ننه که بو بیتدن ظاهردر بکفتا من کل نا چیز بودم •
ولیکن مدتی با کل نشستم • چه ده کاه اولور نسنه معناسنده استعال اولنور ننه که
بو بیتده واقع اولیدر مرغ آنجا رود که چینه بود • نه بر آنجا رود که چه نه بود
چه نه بودک معناسی نسنه اولیه در چینه دن مراد دیجک دانه در اسم در چیدن دن
مأخوذ در

چون سا مانند وش

چون جیم عجمی ایله لسان فارسیده اداة تشبیه در ترکیده دکی کبی ننه که بو بیتده
واقع اولیدر چون عارض تو ماه نباشد روشن • مانند رخت کل نبود در
کلشن کاه اولور آخرندن نونه حذف ایدرلر چو درلر ننه که بو بیتده واقع اولیدر
فرو آمد ازپشت باره چون باد • چو سبزه بوسه زد بر پای شمشاد • تعلیلیه
اولن چونک دخی آخرندن نون حذف اولنور ننه که بو بیتده واقع اولیدر
چو مرد سخن کوی فانی شود • مرو را سخن عمر ثانی شود • مانند تشبیه و نظیر معناسنه
در مانستن دن مأخوذ اولمش اسم در مانستن بکزمکدر مثل و نظیری یوقدر دیجک
برده عجم بی مانند درلر ننه که بو بیتلرده واقع اولمشدر دو کماالند در جهان بهوی
از صفاهان یکی دکر ز خجند • این یکی در غزل عدیم المثل • وان دکر در قصیده بی
مانند • مانندک معنای سنقطی وار در اوکچون درکه برشیدن سلب اولنمغه قابل
در بی مانند دمکله اما چونک معنای سنقطی یوقدر اوکچون درکه برشیدن
سلب اولنمغه قابل دکل در بی چون دنمز چون دن کیم معناسی مراد اولیجون اما چوندن
استفسار مراد اولیجق بی داخل اولور وجهی سابقا بیان اولنمدر وش
دخی لسان فارسیده اداة تشبیه دن در ننه که بو بیتدن ظاهردر آن خسروی
که نامد از مادر زمان چون او فلک مهابت مانند او ملک وش • اما معناسی کبی
معناسی دکل در اوکچون درکه سنک کبی دیجک برده چون تو دنور وش تو دنمز
وشک اصلی فش در ننه که فردوسی نک بو بیتندن ظاهردر چنین کفت رستم
که این شیر فش • مرا بر ورانید باید بکش • فا واوه تبدیل اولنمدر سا دخی
اداة تشبیه دن مثلا سمنه تشبیه اتمه لر سمنسا درلر اصلی آسای در ننه که بو بیتده واقع

اولیدر صبحدم چون کل ببند داه دود آسای من • چون شفق در خون نشیند
چشم شب پیمای من • کاه آخرندن یایی حذف ایدرلر آسا درلر ننه که بو بیتده واقع
اولیدر شفیق کشت زمانه مرا غلام صفت • رفیق کشت سعادت مرا مرید
آسا • کاه اولور الفندخی حذف ایدرلر سا درلر اما باج معناسنه سانک ننه که
بو بیتده واقع اولیدر ملاذ داور اسلام شیخ ابو اسحق • که شاه هند فرستد
سوی جنابش سا • سا اصلی ساو در آخرندن واو حذف اولنمشدر ••

سراسر سرتاسر سربر

سراسرک معناسی دیبدر در ننه که بو بیتده ظاهردر جهان کرچه سراسر لاله
زار ست • برهنه پا مرو انجا که خارست • اوپاسندغی الف لسان فارسیده
مقابله و مساواة معناسن افاده ایدر ایکی شیئی برنه تمام مقابل اولوب متساوی
اولسه لر اول معنادن تعبیر انلو اولیجق اسم لرنک ارالسنه بر الف کتورلر مثلا
برابر درلر ایکی بربری برنه مقابل و مساوی اولسه غلبه استعمالله بو عبارت مطلق
مساواتده علم اولمشدر معنای بربولنین برده ده استعال اولنور مثلا
ایکی برابر کلدی درلر لبالب ده بونک کبی در معنای اصلیسی طوداق طوداغه
کلمک در صوظرفنک کنارنه برابر اولسه مجازا لبالب اولدی درلر ننه که بو مصراعده
اول معنی ظاهردر مصرع لبالب است زخون جکر پیاله ما • دنکادنکده اویله در معنای
اصلیسی ایکی دنک بربری نه مقابل و مساوی اولمقدر غلبه استعمالله مطلقا دنکه
ده مساواةده استعال اولنور بیجا بیچ ده ایکی طرفدن بیچ بربری برنه مقابل و
مساوی اولمقدر ایکی کشی پنجه طوتوشسالر بربربرن یکدیکرنه معناسی بیچ بولنور

فردوسی اوستاد نامه

زهند و سیاق
4

ایکی طرفدن چکلنمز اولوب برجانبه غلبه بولنمه معنای کشاکش بولنور چکاچاک ده
بونک کبی در نته که بو بیت ده واقع اولمشدر ب چکاچاک خنجر بکردون رسید
زهندو ستان خون بجیحون رسید ● بر برده ایکی رنک اولسه بری برنه مقابل بری
غالب اولوب بریسی مضمحل اولماسه رنکارنک دیرلر هر طرح ایکی درلو نسنه توجه
مذکور اوزرنه کوناکون درلر بو قیاس اوزرنه ایکی باش بری برنه مقابل و مساوی
اولسه سراسر درلر معنای اصلی اوزرنه دم دزلک اول حالته لازم اولدیغندن
او تر غلبه استعمال معنای لازمی ده منزله حقیقه وارمشدر شمدی کبار
دسرلر بدرز معناسدر خاطره کلن اول لفظدن متبادر اولور شول قماشه که
بنک بنک کل کل اولمیه التونه دیدزا اولسه سراسر دکاری بو اعتبارله در
موافقت و انتظام معناسنه ده اول الفی استعمال ایدرلر معنای اصلیسنک
لازمی اولدیغی اعتبارله مثلا زنا شوی درلر شول ارله عورته که ارالرنده
ازدواج و امتزاج اوله نته که بو بیت ده ظاهردر ب چو شد شرط زنا
شوئی همه راست ● مراد آماده کشت و داوری خاست ● بوزرکن کار
بورغه لیوب کاه بلکه تکابوی درلر شبا روزک ده اصلی اولدیغی بله کوندزکی
بیدی برنه ارتباطی ایکسنه برجفت حکمن ورمشدر سرتاسرک معناسی باشدن
باشه درتا لسان فارسیده انتهای غایت ایچون درنته که بو بیت ده ظاهر
درب آنم که یک دم از تک و تازم شکیب نیست ● تا مکه و مدینه تکیرم حبیب
نیست ● ترکی دل ده دخی تا بو معناده استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع
اولمشدر ب چین سحردن هر کون اولوریسی صوانش اختا مدک ● بر صدا او

عالم

ظاهر در

عالم رومدن تا شامه دک ● تا ابتدای غایت ایچون ده استعمال اولنور نته که بو بیت ده
تا شدم حلقه بکوش دریخانه عشق ● هردم آید غمی از تو بمبارک بادم ● ترکی دلده
دخی تا بو معناده استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع اولمشدر ب تا بو بکله بو
سرو سمن اولمشدر ● اوشل اشک روانم دن چو خرم چمن اولمشدر ● تا غایت
غرض معناسنه ده استعمال اولنور نته که بو بیتده ظاهردر ب بغز بود تا رخش را
زین کنند ● دم اندر دم نای رویین کنند ● ترکی دلده دخی تا بو معنایه استعمال
اولنور مثلا دوکرتا که او صلنه درلر تا مقام تحذیرده ده که صاقن دیمک ایده
استعمال اولنور نته که بو بیتده ظاهردر ب تا نکنی خدمت سلطان دلیر ● تیغ و
سنان روید از اندام شیر تا مادام معناسنده ده کلور نته که عن قریب بیان اولنور
تا که معناسنه استعمال اولنور نته که بو بیت ده واقع اولمشدر ب لقب از عرف
عامه تا چدین داشت ● غلط کفتم ندانم تا چه دین داشت ● اما قات معناسی
تا نک اصطلاحی در نته که بو بیتده ظاهردر ب پشت دوتای فلک راست
شد از خرمی ● تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را ● بحر الغرائب صاحبی بو معنی
اصابت اتمامشدر کلامی بودرکه بعینه نقل اولنور تا درت معنایه کلور اولا
اداة غایت درحتی معناسنه ثانیا اداة تعلیل در نظم لطیفی از مهر تا بلخید بیاموزد
پاک سری ● تا نزد حق و خلق جهان معتبر شوی ● ثالثا تو قنیچون کلور
کمال اصفهانی تا جهانست صدر عادل باد ● فیض و جوش جو عدل شامل
باد ● رابعا قات دیمک اولور طاق معناسنه یکتا و دوتا و سه تا کبی برقات
ایکی قات اوچ قات دیمک اولور بر نجه وجهله سوزینک قصوری و خطاسی واردر

از مهد

اول بوکه تا نک ابتدا غایت ایچون کلدیکن و تحذیر ایچون کلدیکن بیان اتمامشدر ایکنجی
بوکه ثالثا دیو ذکر ایتدیکی معنی تا نک معناسی دکلدر تا تو قنیچون کلمز استمرار ایچون کلور
اول استشهاد محلنده کتوردیکی بیت ده تا مادام معناسنه در استمرار مراد اولمشدر
تحذیر وقت مقصود دکلدر اوچنجی بوکه قات معناسنه کلن تا دکل در تای در
ستر بزرک معناسی باشه باشدر نته که بو بیتدن ظاهردر ب فردا چو از این روی
زمین درکذریم ● با هفت هزار ساله کان سربسریم ● باش باش دیمک یرده سربسر
دنور قاپو قاپو دیمک یرده دربدر دنور نته که بو بیتدن ظاهردر ب شنیدم من
آن داستان سربسر ● زنیک و بدش آکهم دربدر ● مراد سرسخنلرو بابلر در تن
بتن ده درلر نته که بو بیت ده واقع اولمشدر ب همه تن بتن مرد امادحیم ● بمهر دلش
سربسر ناصحیم ● بربر دیمک یرده یک بیک درلر نته که بو بیت ده ظاهردر ب
بدان یک بیک حال آیبن من ● که با من چه کردند آن انجمن ● کشور بکشور ده درلر
نته که بو بیت ده واقع اولمشدر ب زکشور بکشور جهان فراخ ● زده نور رخسار او
بیخ و شاخ دان دانا نادان دوان
دان اسم فاعلدر دانستن دن معناسی بیلجی در دانندهدن ترخیم اولنمشدر نکته
دان دن خرده دان دن جز اولن دان بو معنایه در شعر بجیعلی دان و اقلیدس
کن در دان مشتق اولیجی معناسی ذکر اولن معنی در اسم جامد اولیجق غیر معناسی
وار در سخن داننده جز دان فرقنده بیان اولنمشدر دانا بیلودر بو الف که آخر
کلمه یه لاحق اولور معنای اتصاف اظهار ایدر اصل توانا نک بیاننده تفصیل
اولنمشدر دانک مقابلی نادان در نکته مقابلی ناکس نرک مقابلی نامرد اولدیغی

کبی

کبی لسان فارسیده نا اداة سلب در اول کلمه یه داخل اولور مدخولنک مدلولنده
اولن وصفی سلب ایدر موصوفدن بو قاعده اوزرنه نادانک معناسی بیلجی دکل در
نته که نامردک معناسی ار دکل در حاشیه مطالع ده سید شریف نادانه دانا مقابلی
طوتمشدر اصابت اتمامشدر دانانک مقابلسنده دون ذکر اولنور نته که بو بیت
لرده واقع اولمشدر ب همه داننده کر دانا و کردون ● کمر بسته برین کار ست کردون
بواش دانالری قبلور جکر خون ● قیاس ایت قانی قالدی دیکه بر دون ● دانا
مقابلسنده اوباش ده ذکر اولنور نته که بو بیت لرده واقع اولمشدر ب
تو هم دانی که از دانا و اوباش ● نداند نقش را کس به ز نقاش ● نه دانا زو
خبر دارد نه اوباش ● که حربا نیز کور آمد چو خفاش ● بر سنکی زدم دوش سبوی کاشی
سرمست بدم که کردم این اوباشی خرد کوچک
کلان بزرک بزرکوار سترک خرداواق دراوادیسی
دیمک یرده عجم خرد کرد دیر خرده اوندن مشتق در اسم مفعول در مرده کبی
اواق اولمش نسنه یه لسان فارسیده خرده درلر خرده دان دیکه خرده استعاره
اولمشدر دقیق نکته ایچون خردک مقابلی کلان در نته که بو بیتدن ظاهر اولور ب
عدو را بکوچک نباید شمرد ● که کوه کلان دیدم از سنک خرد ● کلانک معناسی
اریدر کوچک بیجی در مقابلی بزرک در نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت
جهان بانه و تخت کیخسروی ● مقام بزرکست کوچک مدار ● بزرک اولودر
بزرک امید دن و بزرجمهردن جز اولن بزرک بو معنایه در بیت بزرجمهر
اوک تلمیذ اولمش ● صوکرا استاد بزرک امید اولمش ● بزرجمهرک اصلی بزرک مهردر

موتب اولمشدر کاف جیم تبدیل قاعده تعریب در نته که نرجس ده جلنارده
سرکنجبین ده ظاهردر عبارات فارسیه نرکس کلنار سرکنکبین درکاه اولور
بزرک که خرد مقابلیدر ذکر ایدرلر خرد بزرک درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر
ستوده بود نزد خرد و بزرک • که آزاد مردی نباشد سترک • بو تقدیرجه
تجوز اولمش اولور خرد ده معنای کوجک اراده انکله بزرک ده معنای کلان
اراده انکله سترک سرکش و لجوج درنته که بو بیتدن اکلنور نباشد نمیداز خدا
بزرک • بجز کافر تیره رای سترک • نمید نومیددن اختصار اولنمشدر سترک جثه دار
معناسنه ده کلور نته که بو بیتده واقع اولوبدر درکنش تیر و کمان
از بهر کرک • تا زند کر آید آن کرک سترک • بزرکوار لفظ مرکب در بو جزء بزرک در که
معناسی بیان اولندی بر جزء دخی واردر که لسان فارسیده لیاقت معناسن افاده
ایدر دُرِ شاهوار درلر معناسی شاهه لایق انجو در اسب راهوار درلر معناسی یوله
باررآت دربو مقامده زیاده کلام وردلر وارکه فرق محلنده ذکر اولنه کرکدر بادن
الله تعالی بزرکوارک معنای ترکیبی اولو یه لایق اما اولولغه لایق معناسنده ده
استعمال اولنور اول تقدیرجه بزرکوارک اصلی بزرکه وار اولور اوندن اختصار
اولنمش اولور کرم کرما سرد سرما
کرم اسی درمقابلی سرد درکه صوق در نته که بو بیتدن ظاهردر
روز ست خوش و هوا نه کرم ست و نه سرد • ابر از رخ کلستان همی شوید کرد •
ایلجه کرمابه درلر اصلی کرم آب در معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علی یه نقل اولنور
آخرنه ما زیاده اولمشدر لسان فارسینک بو قاعده سی سابقا بیان اولنمشدر

کرم سبر کرکه ایت در سبرک معنای آصلیسی طوقدر نته که بو بیتدن ظاهردر
شکمهای کرمی کشت از سنان سبر • چو برک کند نامی خورد شمشیر • اما او کلمه
استیفای حظ دن که طویماغه ک لازم در کنایت ایدرلر نته که بو بیتده واقع اولیدر
تا کار جهان راست کنی دیر شود • چون دیر شود دولت زمن سبر شود ••
بر نسنه دن که استیفای حظ اوله اول نسنه قدر حاجت جا اولمش اولور
بو اعتبارله کرم سبرک معناسی کرکه کی ایت اولور کرمیتله رغبت دن ده تعبیر
ایدرلر بر رغبت اولانه کرم او صاغنه سرد درلر نته که بو بیتدن اکلنور
که ایکندا خی نه درد اولمیاسن فامو کرم اوله سن سرد اولمیاسن بو اعتبارله
تیز خیز اولانه کرم خیز درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر بر انکیخت بحثی ...
کرم خیز • بر انکیخت بر هند وان رستخیز • کرما یاز در مقابلی سرما در که قیش در
نته که بو بیتدن ظاهردر زمین بر نکار و هوا مشکبار • نه کرما نه
سرما همیشه بهار • کرما ده سرما ده الفاظ مشتقه دن در کرمانک معناسی
بالطبع اسیه ملابس در سرمانک معناسی بالطبع صوغه ملابس در معناسی
اول یازده وار در مقتضای طبعی هوا اسیی اولمقدر صوق اولورسه
عارضدن کلور معنای ثانی قیشده وار در مقتضای طبعی هواسی صوق
اولمق در اسی لک عارض دن کلور آخر کلمه ده الفک زیاده سی مدخولنک
مدلوله ملابسه طبیعیه دلالت ایدکی نوانایله زورمندک فرقنده بیان اولیدر
جغد کوج کوف
جغد شول قوشدر که ترکه دل ده اوکه اوکی درلر کوندز کزلنوب کجه ظاهر

اوله ده خالی یرلر اختیار ایدر شوملغله مشهوردر آنلر ده بایغوشه مشابه اما جثه
ده تفاوتلری فاحشدر ایکی بردکل دکه خروک بو بیتدن که قران
السعدین یه مذکوردر ظاهردر باغ خراب از قدم بوم شوم • جغد قدم شوم
شده یار بوم • لسان عربده بایقوشه بوم درلر همایون کلاه مشهور
اولمشلر بایقوش ده شوملغله اویله اشتهار بولمشدر نته که بو بیتلر ده
مذکوردر اوج دیبسه همایواسندن • بر نه قونغه قومه بومی • دیه سوزلر
کورنلر اول شومی • اولا جغن بیرنه قونن بومی • بحر الغرایب صاحبی جغدی
بایقوشله تعبیر ایدوب فردوسینک بو بیتی ایله استشهاد ایتمشدر
بو بد چنین کفت دهقان سغد • که بر نا ید از خانه باز جغد • تعبیر نده
خطا ایدکلین استشهاد نده اصابت اتمامشدر اول بیتده دلالت بو قدر
جغد بایقوش اولمق مراد اولدیغی اولدغی تقدیرجه ده مراد شاعر تمام اولور
کوج بایقوش در نته که شمس فخری نک بو بیتندن ظاهردر
کرها از نظر دولت او دور افتد • شوم و ویرانه نشین کردد مانند کوج
کوج لغة مشترکه درحرامی معناسنده ده کلور نته که عنصری نک بو بیتندن
اکلنور اندران ناحیت بعدن کوج • دزدکه ساختند کوج و بلوج •
کوف بر قوشدر طاغلرده اسوزیرلرده اولور ترک او که ارقوشی دیر
نته که بو بیتده واقع اولیدر جمال ملک و دین کاندر دیارش • ندارد
هیچ ماوا و مقر کوف • دیارنده اسز یر اولمامقدن کنایت ایدر
روزن پنجره
روزن اوه آکد کلوح کرسون

دیو اجدقلری دلک در ترکه دل ده اوکه باجه درلر نته که بو بیتدن ظاهردر
معنبر شمعهای مجلس افروز • کشاده در دل شب روزن روز • روزن روزن
پنجره نک غیریدر ایدکی بو بیتدن ظاهردر روزن باغ از علم سرخ و زرد •
پنجرها ساخته بر لاجورد • پنجره یه عجمی ایله لفظ فارسی در ترکه ده ده استعمالی
شایع در اوده ضیا کرمکچون اولن دلکه عجم روزن در هر نه شکلده اولورسه
اولسون هر نه وضع او زره اولورسه اولسون اما پنجره ده وضع خاص معتبردر
نته که بیت سابقدن منفهم اولور جهت ده معتبر در نظر کاه اچلیق کرکدر
که پنجره دیرلر اوک دیه سنده آچلن دلکه پنجره دیزلر پنجره دن غرض اصلی
ضیا دکل طاشره یه نظر در اودن طاشره یول اوزره یا بلی منظره یه ده پنجره
درلر نته که محمد خافی نک بو کلامندن ظاهردر نظم مرغان بر کنکرهای شاخها •
چون مغنیان در پنجرهای کاخها • کاخ لسان فارسیده کوشک در نته که
شمس فخری نک بو بیتنده واقع اولیدر برای نزهت طبع مبارکش
دایم • کند سعادت ترتیب باغ و حجره کاخ
چنک
چنکل چنکال
چنک جیم عجمی ایله قوش قاپاغی در
نته که بو بیتدن ظاهردر ره بط باز تیز آهنک میزد • برقص
کبک شاهین چنک میزد • چنک لغة مشترکه در ساز آلتلرندن شول
آلتک اسمی در که ترکه ده اوکه چنک درلر بیت مذکورده اول معنایه ایهام
وار در استعاره طریقیله آدمی ده ده چنک استعمال اولنور نته که بو بیتده
واقع اولیدر پیاده که دیدی که چنک آورد • بر شهسواران بچنک آورد •

جیم عربیه ایله اولیجق جنک صواش معناسنه اولور نته کیم بیت مذکوردن ظاهردر
چنکل جیم عجمی ایله بر نجی قوشی درناغی در چنکال جیم عجمی ایله بر نجی جاربا مه
طرناغی در نته که بو بیت لردن ایکیسنده ظاهردر بیت زعدل اوشن باز سفید
جغت کلنک • زامن پشه پشیر سیاه یار شغال • نه این فراز برده در سوابدان
چنکل • نه آن دراز کند در زمین بدین چنکال • استعاره طریقیله آدمیده ده
چنکال استعمال اولنور نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت هنرمند یوسف یابین د
داد • بچنکال خویش آن عرب رابداد • جیم عربیه ایله جنکل ترکیده چنلغی
دیدکاری در جنکلستان اورمان در که چنلغی نک مخففی در معنای ستانکه جنکلستان
برجزی در کلستانله دلستان فرقنه بیان اولنمشدر **پر** **بال**

پش **یال** پر قوشک قنادینه بتن
یلکه اوچدیغی دیجک یرده عجم پرواز کرد در آصلا پر باز کرد در باوده
تبدیل اولنمشدر باز آجیق در باز کردن آچمق در قنات یلک لرنه آجاغله اوچاغی قدن
کنایت ایدرلر لسان عرب ده یلکه ریش درلر جامی نک بو بیتلرنده پر یلک ایدکنه
تصریح وارد ر بیت در لغت خوانده ام که ریش پر است • پیش دانش ور
لغه پرداز • لیک آن پر که کرد بو کرعدم • مکند مرغ نیکوی پرواز •
بال قنات در نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت هما اوج شرف شیخ ابو اسحق
که مرغ فتح زند در سوای او پر بال • شهپر بویک یلکدر شهبال بویک قنات در
لسان فارسیده هر نسنه نک بویکنه ارسنه شاه درلر اوندن تخفیف اولنمشدر
مثلا اولو یوله شاه راه اری دانه یه شاهدانه بویک کرکدنه شاه رخ درلر لسان

فارسیده رخ کرکدن در رخ ربا اول قوشدر که کرکدنی قاپر آلور نته که سنقور عنقا
اشا اولنان کلامدن ظاهر در اول کلام بود ر شعار الناس منقار رخ ربا شکار
آلات شطرنجک بریسی در آت برینه فیل برینه رخ دیدکاری نک وجهی بورادن ظاهر
اولور قویرق صو قوسنده بال درلر دم بال اوندن مرکب در دم قویرق در
اصلا بالدم در ترکیب اولوب علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولونمشدر بو قاعده
سابقا بیان اولونمشدر بطریق الاستعاره آدمی نک آرده دمبال درلر نته که
بو بیت ده واقع اولمشدر بیت مباد ا هیچ کس را تنک حال که سایلمش نیز بکریرد
زدمبال • پش و یال چارپاده پر و بال کبی در قوشده نته که بو بیتدن
اکلنور بیت زباد کرم همی سوخت بر زمین و هوا • پلنک را پش و یال و کلنک را
پر و بال • اول قل لره که آتک اکسه سنده بتر یالی و یدکاری یالده بتدکندن
اوترو در آخر ندغی یا اداة نسبت در یالک چاپایه اختصاصی بو قدر آدمی ده
اولنور نته که بو بیت ده ظاهر در بیت بترک اندر افتاد خم دوال •
سپهدار ایران بدزوید یال • یالی یرده مجازا یال اطلاق اولنور نته که
بو بیتده واقع اولمشدر بیت سران خیل براهن دریدند • دم و یال ستوران را
بریدند • آدمیده یال استعمال اولندغلین بال ده استعمال اولنور خوش
یال و بالی واردر اما ظاهر بودر که ایکسی بطریق الاستعاره استعمال اولنور
پرده استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت زمانی براندیشه شد زال زر
برآورد بال و بکسترد پر • بونک استعماله ده بطریق الاستعاره یا صنوعه بالین
دیدکاری بالر مناسبتدن اوترو در نته که سابقا بیان اولنمشدر آخر ندغی یا ایله تو کیده

اصلا تفصیل اولنمشدر **شر** **سار**

شرباشن در سار کله در سار سردن بعض اولدغی بو بیتدن اکلنور بیت
سرکش بدازمشک سار و فر • فروزنده جبهت جوشن و فر روی سرده
داخل در سار دن خارجدر نته که بو بیتدن ظاهر اولور بیت کوتی که زرکریست
سیه سار و سرخ روی • در آهنین دزی که همه روز نست و در • آتش و صفتده
دیمشدر که منقلا یخنی اوله کلاه سار ده درلر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت
زسر ساره هندوی بر کرفت • برهنه سر و دست بر بر کرفت • آخر ندیغی
یا اختصاص ایچون در دسته دکه و پایه دکه یا کبی بو یا نک خصوصیله اختصاص
نسبت ایچون اولدغی لسان فارسیده نسبت عامه ایچون اولن یا ایله اثرلرنده فرق
واردغی آخر کلمه ده اولن حرف یانک معناسنک تفصیلنده ترتیب اولنن
رساله ده تحقیق اولونمشدر **سطر** چاهسار قویی باشی در **سطر** دو بدند بسیار
با چاهسار • کل کاشان کشته بد جمله خار • آصلی سار چاه در ترکیب اولوب
علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر مشکسار ده که بو بیت ده واقع اولوبدر
شکوفه دمیدی از ان صد هزار • هم لاله رنک و هم مشکسار • ترکیب صفتله
موصوفدندر مشک ساره صفت دوشمشدر آسیمه سارده دخی که بو بیتده واقع
اولمشدر بیت من از بهر آن بچه آسیمه سار • همی کردم اندر جهان سوکوار ••
ترکیب صفتله موصوف دندر آسیمه سارک صفتی در معناسی سر سالمه سر آسیمه
فرقنه بیان اولونمشدر شرمسار ده دخی که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت
از وهر یک رخ همی تافتند • کز و شرمساری می یافتند • ترکیب صفتله موصوفدندر

شرمسارک اصلا شرمه سار در ترکیب اولیجق ها حذف اولونمشدر شرمه دکه ها
ساره دکی ها کبی در شرم اود در شرمه اودلو در کشی اودلو باشن اشاغه
صالار اثر حیا اوندن ظاهر اولماغن اوکه نسبت ایدرلر هرکه اونسه خجالت کلسه
شرمسار اولدی درلر کاه اولور شرمساری سر وصفت قلورلر نته که فردوسی نک
بو بیتنده واقع اولمشدر بیت که باشی تو ای ناکس خیره رای • که جوید کر شرمسار کلاه
کوتهار طاغ دیمشدر شاخسار بداق دیمشدر بونلرکی ده ترکیبی چاهسار ترکیبی
کبی در بحر الغرایب صاحبی جمله غرایبندن در بو مقامدکی کلامی اول کلام بودر که
بعینه نقل اولنور شاخ بوینوز و بداق شاخسار بوینوزلک و بداغلک جوقلغندن
عبارت در زیرا که زار لفظی اداة اسم مکان در براسمک آخرنه اولاشر اول نسنه
اوراده چوق اولدغنه دلالت ایدر آخری حرف حلق اولن اسمه اولنسه زا سینه
ابدال اولنور رخساره کهسار شاخسار کبی سارک اصلی بلد کندن اوتری خطاسی فاحش
اولمشدر معنای زارک رخسارده وجهی یوغدغن ده اکلامشدر بر غلطی ده
بو که شاخی لغة مشترکه صانمشدر بوینوزه شاخ دیدکاری نته که بو بیت ده
واقع اولمشدر بیت شد سروبت چو شاخهای کوزن • هر یکی شاخ چار رطل
بوزن تشبیها بطریق الاستعاره در لسان فارسیده بوینوزه سرو درلر نته که
بیت مذکورده واقع اولمشدر بداقلرینه شاخ درلر تشبیه وجهی بله اول
وجهله لفظ شاخ صاحبده استعمال اولنور نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بیت
کجا خوردی او راهش باز کوی • مکر باز یا بهم یکی شاخ موی **شاو**

نم **ژاله** **تر** ناو طامله در طاملنک

ظرفه اولدیغندن اوتری اولفظ لسان فارسیده ناودان درلر وانک معناسی ظرف ندکه سخن دان اله جزدان فرقنده بیان اولنشدر تم چه درکج دوکش چونکه شبنم درلر نته که بوبیت لرده ظاهر در ـــ ای دل همه اسباب جهان ساخته گیر • باغ طرب سبزه آراسته گیر • وانگاه بر آن سبزه شبی چون شبنم • بنشسته و بامداد برخاسته گیر • قطره قطره ژاله در لر ناوله تم ایکیسی ده کوکدن یاغان نکره وندکه بوبیت دن ظاهر اولور ـــ نیامد هم ز آسمان ماو تم • هم بر کشیدند نان بادم • کاه اولور ناوک الفنی حذف ایدرلر نو درلر نته که بوبیت ده واقع اولیدر ـــ تخنهات چون در گلستان نواست • تراهوش بردست گنجرو است • ژاله شول قطره درکه یاغارکن ظاهر اولمز یا برف لر اوزرنده کورنور نته که بوبیت لردن اکلنور ـــ خوی کرده می خرامد و بر عارض چمن از شرم روی او عرق ژاله می رود • باد بهار می وزد از بوستان شاه • وز ژاله باده در قدح لاله می رود اولدخی هوادن یرده حادث اولمز نته که بوبیت دن ظاهر در ـــ ابر اگر فیض دست او یابد • در هوا چون گهر شود ژاله • ژاله لغه مشترکدر شول طولو مه ده که اونکله صوده یوزرلر ژاله درلر نته که بوبیت دن ظاهر در ـــ تا غلامان اوشناو کنند • پیکر آسمان شود ژاله • باران اسم جنس درهر نسنه کوکدن یاغه اوکا باران صادق در معنای اصلیسی اعتبار یله باریدن دن مأخوذ اسم در اصلده اما خصوصیله یاغمور ده علم اولمشدر کاه اولور معنای اصلی اعتبار اولنور نه ده باران دنور نته که بوبیت دن اکلنور ـــ چو از دامن ابر چین کم شود • بیابان ز باران پر از نم شود • بحر الغرایب صاحبی نم دن ژاله

فرق ایتمشلر معیار جمالی صاحبی طولودن ژاله ‌یه فرق ایتمشدر لسان فارسیده طولویه تگرگ درلر تر یاش و رخشک معابلنده معناسی قورو در نته که بوبیت دن ظاهر در ـــ کوس شه خالی و بانگ غلغلش در دسراست • هر که قانع شد بخشک و تر شه بحر و بر است • لسان فارسیده قافین کسیله ده نزد درلر قاقدی دیمک یرده ترشد درلر نته که بوبیت دن اکلنور ـــ کابنی را در شماخی آب بر سر ریختند • جامه هایش سر بسر ترشد ولی خود ترنشد نمکین

نمناک

نمکین لفظ مرکب در برجزی نم در معناسی سابقا بیان اولندی برجزی ده آگین در ترکیب اولیجق الفی حذف اولنمشدر بر نسنه نک یاصتق کبی مندر کبی یورغان کبی ایچنه طولدرقلری نه لسان فارسیده آگین درلر غمگین ده بوندن در اصلی غم آگین در نمکینک معناسی یاش طولمشدر غمگینک معناسی غم طولمشدر نمناک ده لفظ مرکب در برجزی نم در برجزی ده ناک در لسان فارسیده ناک اختلاط دن عبارت درکه اشراب طریقیله اوله نمناک کی معناسی ایچنه یاش سکمش نسنه در کمال تکیف دن ناک ایله تعبیر ایدرلر مثلا غمناک افیون ناک درلر

آبگینه شیشه مینا

مینا مرجه در آسمانه گنبد مینا دکاری نته که بوبیتده واقع اولیدر ـــ اولکه عشقکده صاررمشدر یوزی ایوایکی • اوینه در بو گنبد مینانک برالماکبی • مرجه رنکنده اولدیغندن اوتری دربحر الغرایب صاحبی که میناکوک آسمان معناسنه واولا لاجوردی نسنه که قیوجیلر کومش یوزنه

استعاره طریقیله تریف مستعمل اولنور معناسنده تعبیر ایدرلر کلامی آنکله توصیف ایدرلر که مثلا شوتر دیرلر نته که بوبیتده واقع اولیدر کی شعرتر انگیزد خاطرکه حزین باشد • یک نکته ازین دفتر گفتیم همین باشد • اول استعاره به بنا لطافته تری دیرلر نته که خروک بو بیتندن ظاهر در تری وهم گشت مرکب ز زرود تام نم شدش اندر سرود ع

اوررلر دمش درغلط ایتمشدر اول اطلاقلرک مبناسی تشبیه ایدکن بلا مشدر استعاده طریقیله ترلطیف معناسنده استعمال اولنور کلامی آنکله توصیف ایدرلر مثلا شعرتر درلر نته که بوبیتده واقع اولیدر ـــ کی شعرتر انگیزد خاطرکه حزین باشد • یک نکته ازین دفتر گفتیم همین باشد • اول استعاره یه بنا لطافته تری درلر نته که خسروک بوبیتنده ظاهر در ـــ تری وهم گشت مرکب ز زرود • تام نم شدش اندر سرود • شیشه مرجه دن اولن ظرف در نته که بوجه بیتدن ظاهر در ـــ یه خود بو شیشه پر نازک مزاج کوکلره • او سنک دل دن ایرن انکار می دیلم • تشبیها فلکه شیشه اطلاق اولنور نته که بوبیتده واقع اولیدر ـــ طبیبان را مگر این نکته حل نیست • که در یه شیشه داروی اجل نیست • بحسب الوضع شیشه آبگینه دن عام در بوش اولسون طولو اولسون شیشه وضع لغویسی حسبیله مرجه دن اولن ظرفه اطلاق اولنور ایچنده صو اولماق کرک که آبگینه اطلاق اولنه حقیقه زیرا مرکب در آب ایله کین دن اصلی آگین در ایچ معناسنه نته که نمکین اله نمناکک فرقنده بیان اولوندیسی آخرنده غی ناقلیجون معنای عام ترکیبیده دن معنای خاص علمی یه سوجی اوزم صولی اولدیغی اعتبار ایله اول جامه که ایچنده شراب اوله آبگینه اطلاق وضع لغوی سنه موافق در نته که بوبیت ده واقع اولیدر ـــ می خور تو در آبگینه با ناله چنگ • زان پیش که آبگینه آید بر سنگ • اما مجازا شیشه یه بوش ایکن ده آبگینه اطلاق اولنور نته که بوبیت لرده واقع اولیدر ـــ بدیده راز چرخ انا

چشم سینه چو صورت در حجاب آبگینه آبگینه در کوکل چون کم صنه کینه اولمز اول بوتون بک کز چنه روي چهره رخ

رخسار دیدار روی یوز در واوک اشباعیله امالیه اولیجق نوج در توجدن اولن نسنه یه روبین درلر بوزی مصفا اولن کسه یه که لکه سی وکدری اولمیه پاکیزه روی درلر نته که بوبیتده واقع اولیدر ـــ خاتون خوب صورت و پاکیزه روی را • نقش و نگار خاتم پیروزه کو مباش • رو نیک ده اولور یاسی حذف ایدرلر رو درلر یوزه یوز دیمک یرده رو با رو درلر رونیک مدلولی اولن یوز آرقه معابلی یوز لسان فارسیده روی پشت معابله سنده استعمال اولنور جانب ظاهرده مجازا روی درلر مثلا سطح ظاهرنه ارضک روی زمین درلر نته که بوبیت لرده واقع اولوبدر ـــ از اسب قباد اگر نظری • از تندی رخش رستم افتد • بر سیدن او زواجبا نست • بر روی زمین چون اوکم افتد • انگشت خوب روی و بنا گوش دلفریب • با گوشوار و خاتم پیرونه شاهد است • هر وجهله دیمک یرده بجم از همه روی در نته که بوبیت ده واقع اولیدر ـــ جوان دیوانه باشد از همه روی • ز دیوانه بتر پیر جوان خوی • عرب وجه ده اندکه بجوزی بجم روی ده ایدر ترکده یوز ده ایدر هر یوزدن شویله دردر چهره یوزدر نته که بوبیت دن ظاهر در ـــ بچهره چو آتش بعارض چو آب • فروزان تر از ماه از آفتاب • چهرده درلر اسز نته که بوبیت ده واقع اولوبدر ـــ بپرسید

بسیار و بوسید چهر • نوازید و هر گونه افزود مهر • چهره‌نک مقلوبی اولان بوز معنوی معروف در رخ یکی در کلرخ در لر یکنی قزل کله تشبیه ایدرلر نته که بو بیت ده واقع اولیدر خال رخک غالیه سا کا گل او رنگور • بو هندو در که کل دوننور سنبل اورتنور • رخ لغت مشترکه در کرکدن درلر نته که سابقا اوتلنیدر رخسار لفظ مرکب در رخله سار دن سرلر سارک فرقنه معناسی بیان اولنمشدر مفصل اول وجه اوزره رخسار یکا غک بوقاری طرفی اولور کذا الفواید صاحبی شاخسار ده سوبلوکه غرابه که سابقا بیان اولنندی بونده ده سوبلنمشدر بو عبارتله که بعضها نقل اولنور رخسار بو یک ذکری یکنی در زیرا که زار لفظی هر اسمک آخرینه کو اولاشور اونک کثرتنه دلالت ایدر کلزار و لاله زار کبی آخرنده خا کلن اسم لره اولاشنه زراسینه ملتفا اولنور رخسار و شاخسار کبی بر کیشی ده یکاغک جو قلغندن مراد بو یکلکی و ذکر ملکی قزل بکز لو نک چهره سنه اوده تشبیه اندکلرنلین نته که بیت سابق ده مذکور در آق بکز لونک چهره سنه آیه تشبیه ایدرلر ماه چهره درلر کاه اولور مشبهی تقدیم ایدرلر چهره ماه درلر نته که فردوسی نک بو بیتنده واقع اولیدر بدین سان همی گفتش آن چهره ماه • همی کرد یوسف بهر سو نگاه • دیدار لفظ مرکب در برجزئی دید در برجزئی ده آر در نودار کبی که برجزئی نمود در برجزئی ده آر در آر اسم فاعل در آوردن دن معناسی کتورنجی در تفصیلی بو جنس ترکیبک گفتار که بیانته ذکر اولنمشدر دید دیدن دن اختصار اولنمشدر نته که بو بیت ده واقع اولیدر نام نخته بینی اندر جام • دید باید هزار غوره خام • ظاهر اولدی دیجک یرده عجم بدید آمد درلر نته که

بو بیتده واقع اولیدر بدید آمد آن چهره نور مند • نکوتر ز خورشید صد بار و اند احیلی بدیدن آمد و پدید آرنده نک ده احیلی بدیدن آرنده در حق تعالی اکرمه حضرت بدید آرنده ناهید و خورشید درلر مجاز ظهور معناسنه دیدار استعمال اولنور ظهور ایدی دیجک یر ده دیدار کرد درلر نته که بو بیت ده واقع اولیدر دو چشم از زمین سوی دیوار کرد • زلیخا ز دیوار دیدار کرد • بونده ده دیدار درلر آدمی دن ظاهر اولن یر اول اولدغندن اوتورو نته که بو بیتده ظاهر در دیداری تمامی و هر چیز میکنی • بازار خویش و آتش ما تیز میکنی • انسانک آلت ظهوری یوزیدر اولدغیچون آلته فاعل اسمی استعاره طریقیله بونه دیدار دیدیلر

ور وآر

لسان فارسیده ده و لسانی عربیده که ذو معناسنی افاده ایدر نته که سابقا بیان اولنیدر اول معنادن ترکیده دل ده لو ایله تعبیر ایدرلر مثلا هنرور درلر فارسیده ترکیده هنرلو درلر کاه اولور آورک که آوردن دن اسم فاعل در الفنی حذف ایدرلر و رقالو سخن ور دیکلو ور کبی احاط سخن آور در سوزکتورنجی معناسنه دلاور کبی بو راده دل دن مراد قوت قلب در کتورمه دن مراد آثارن اظهار در بو اعتبارله دلاورک معناسی بهادر اما سرور که و رهنمورده که ور در مجازا سر دن مراد ریاست و متبوعیت در غلبه استعماللنسه مقدم و متبوع معناسنه حقیقته منزله سنه وارمش در سرلشکر و که سر اول معنایه در اوراده تجوزا سابقا مذکور اولن معنا ده استعمال اولنور سرورک معناسی صاحب ریاست اولور بر ور دخی وار که مرکب در واو عطفله رادن که اکردن قالمشدر اول ورک اصلی واکرد در نته که

بو بیتده واقع اولیدر بهوا لکس دروغ مکو • ور ترا دوست تر ز جان باشد کروی از چند بهر مصلحتی • آن زمان بر تو مهربان باشد • لیک در حق تو همی باشد • اولین کس که بر کمان باشد • وآر لسان فارسیده مناسبت و لیاقت معناسنی افاده ایدر نته که سابقا بزرکوارک معناسی بیان ده ذکر اولنیدر اول معنادن لسان ترکیده یارارله تعبیر ایدرلر راهوارک که آت او صاقندن در معناسی یول یارار در شاهوارک که انجو او صاقندن در معناسی شاهه لایق در کو به کوشوار ده که وار دخی بو معنایه در سوک مصیبت در نته که بو بیت دن اکلنور کرستن بهنگام با سوک و درد • به از خنده تابهنگام سرد • یا سلوبه سوکوار دکلری حال مصیبته مناسب اولدغندن اوترو در مشابهت مناسبت دن بر نوع اولدیغیچون مقام تشبیه ده ده وار استعمال اولنور نته که بو بیتلرده واقع اولیدر قصاب وار مردم چشمت بناز کی مژکان قناره کرده و دلها دروزده • بخلی ایلدی صوده قمروار • مناسی بدج آبده قمروار • بزرکوارک اصلی سابقا بیان اولنیدر

دکلری قونداخه مناسبتی اعتبارله در سوکوار دکلی وار دخی بو معنایه در

سزا سزاوار

و ناسزا ده سزا لسان فارسیده لایق معناسنه در ناسزانک معناسی لایق دکلدر نته که بو بیتدن اکلنور ناسزا ایدرا جو بینی دجه تخیار • عاقلان تسلیم کردند اختیار • مصراع ثانی جزای محذوفک تعلیلیدر جزانک منزله سنه تنزیل اولنمشدر جزا کندوسی تسلیم کن در حذف اولنمشدر تعلیل مذکور اوکه دلالت ایتدکندن اوترو تمام معنی بو در نظم تسلیم ایله که عاقللر تسلیم اختیار ایتمشلردر • سزاوار لفظ مرکب در برجزئی سزا در که معناسی تقریر

اولنان برجزئی ده وار در که اجلی سابقا تفصیل اولنمشدر خلاصه‌سی بودر که برشینک شی آخره نسبه تامه‌سی اوله اول منسوبه بو منسوب الیه نسبت ایدب آرالرندغی مناسبتی اظهار ایتمک دلسلر منسوب الیهک اسمنک آخرینه لفظ واری زیاده ایدرلر دخی مجموع مرکبی اول منسوبه اطلاق ایدرلر مثلا در شهوار درلر نته که بو بیتده واقع اولیدر کفتا جو تو خزینه ده در توکهر نیه • من نیز بحر لولوی شهوار نیستم • برکه به بر نسنه لایق اوله و اول نسنه اکا مناسب اوله اول کسه یه سزادر لر اول نسنه یه سزاوار درلر نته که فردوسی نک بو بیتندن ظاهر در بتر دفر بهر بروند و گفت • که آمد سزارا سزاوار جفت • ایکی نسنه بربرینه مناسب ده شب آتش سلر هموار شدند درلر لسان فارسیده مع ایکی نسنه نک اراسنده اولن جهت اتحاددن عبارت در مثلا یولداشه که یولده مشترکلردر همراه درلر بلا طوغشکه وقت ولادتده مشارک اولیدر همزاد درلر باشداشه همسر دکلری ده بو اعتبارله در اول حالت که عرب اوندن استوا ایله تعبیر ایدر بولندغی یره ترک دوبدز در عجم هموار در نته که بو بیتدن ظاهر در سران هموار گشت ابروی بخت • جو گشت بر کلوخ از مالش بخت

کالبد تن تنه پیکر

کالبد جسد در که تمام اعضای مشتمل در روح حیوانک که لسان فارسیده اوکه جان درلر قالبی در قالب کالبدک معربیدر کالبد جسددن عبارت اولدغی بو بیتلردن ظاهر در او چو جانست و جهان چون کالبد • کالبد از جان پذیرد نیک و بد • تا جان منه از کالبد کرد فرد • هر کار که خوشتر است آن خواهم کرد • تن کوده در باش وال و ایاق اوک

مستماسندن خارجدر لسان عربده کی بدن کبی دراطراف مذکوره بدندن خارج اولدیغی کتاب العین ده خلیل تعیین اتمشدر سرتندن خارج اولدیغی بو بیتدن اکلنور بت خروس وار سحرخیز باش تا سر و تن • بتاج لعل و قبا چکن بیارایی تنه باش معتبر اولدیغیچون باش اولمین تنه لرده تن استعمال اولنور مثلا تن ماه درلر نته که بو بیت ده واقع اولمشدر بت درغم آن دانه خال سیاه • جله تن خال شده از وی ماه • تمام طونلغه تنه درلر بیله دک اوله نیم تنه درلر نیم بارمدر آخرلرندکی ها اختصاص ایچون در پایه دکی یای تا به دکی کبی درنته که سابقا بیان اولنمشدر تشبیها اغاجک اوزدکنه ده تنه درلر نته که بو بیتده ظاهردر بت تختین کیاهی نماید درخت • تنه کرد آنکه کند بیخ سخت • آخرندغی هاکمانه دکی ها کبی در بر اسمک اطلاقی بر شبیه حقیقه اولمایوب تشبیها اولمیچون آخرنه برهای ساکن الحاق ایدرلر کمانه چقرقچی لرک منقبضه اولن تنه درکه یا یه بکزر تندرست لفظ مرکبدر بر جزئی تن در بر جزئی ده درست در بوتون معناسنه معنای ترکیبی کوده سی بوتون در اما کنایه صاغ و سالم معناسنه غلبه ء استعمال ده حقیقت منزله سنه وارمشدر تناور ده لفظ مرکبدر بر جزئی تن در بر جزئی ده آوردر که معناسی کتورجی در آوردن دن تناورک معنای ترکیبیسی مراد دکلدر اونکله کنایت ایدرلر اتلمک دن تنومند ده لفظ مرکبدر بر جزئی تنودر بر جزئی ده مند در که مندک معناسی سابقا بیان اولندغی اوزره آلة توصیف درشول و صفله که عارض اوله دردمند ده که کبی تنونک اصلی تن در آخرندغی واو با نوده غی واو کبی اول

بشیا زمنده کی

چکن الاجه در

واو لسان فارسی بر نوع نسبة مخصوصه یه دلالت ایچون در نته که برنده تخنبج اولونمشدر قانه کوده لو اولن کسه یه تنومند درلر تناوردن بو ابلغ در اول واوک زیاده سیله نوع من المبالغه حاصل اولمیدرنکر الغرایب صاحبی نک جمله غرایبندن در بو مقامده که کلامی عبارت بودرکه بعینها ذکر اولنور تخنبج تنو مندتن درست و خوش کوکللو سنانی • ای روان مه تنومندان • آرزو بخش آرزومندان • تغییرینه غلط اتمشدر واستشهادنه اصابت اتمامشدر بیت مذکورده اول ددکی معنایه دلالت یوقدر مراد شاعر بزده کوز معنا بله ده تمام اولور تنها یالکوز معناسنه اولمیجق لفظ مفرد درتن لر معناسنه اولمیجق مرکبدر بر جزئی تن در بر جزئی ده هادر جمع معناسنه نته که بو بیت دن ایکی معنا بله ظاهردر بت دی می شدی خرامان چون سرو عقلم کفت • خوش می روی بتنها تنها فدای جانت • تنهای اول یالکوز معناسنه در حرف با اولنه زایددر بجزده زاید اولدیغی کبی که سابقا بیان اولنمشدر اما بو مصراع ده بتنها آمد و تنها برون رفت تنهای اول تنلر معناسنه در با زاید دکلدر لسان عربده که مع معناسنه در یالکوز معناسنه تنها تن دن مرکب دکلدیکی بو بیتدن ظاهردر بت کر از یک سوی جمع آید سپاه مشرق و مغرب • ز دیکر سوی بس باشد تن تنهای درویشان • پیکر کالبد له مدلول ده مشترکدر نته که بو بیت دن اکلنور بت او چو نور است و ملک دارد چشم • او چو جان است و مملکت پیکر • ارالرنده فرق بو جهت دن درکه کالبد ده هیئت و شکل معتبر دکل در پیکر ده معتبردر کاها اولونی ذکر ایدرلر مراد شخص

کندوسی اولور نته که بو بیتده واقع اولمیدر بت سبک آستین برزده هردو تن • دو پیدند باشک و دلو رسن • جزو غالبن ذکر ایدب کل دلمک قبیلندن مجاز مشهوردر

ها آن کان

ها لسان فارسیده اداة جمع در آخر اسمه لاحق اولور اول اسمک مدلولنک معناسی جمعینه زیاده ایدر مثلا کلک لاله نک آخرنه لاحق اولسه کلها لاله لر معناسن افاده ایدر نته که بو بیت ده واقع اولمیدر بت من همچو آب و خاکم و تو آفتاب و ابر • کلها و لالها دهم ار نتیب کنی • اعضای انسان ده بو اداتله جمع اولور مثلا تنها درلر نته که سابقا بیان اولنمیدر سرها جانها ده درلر نته که بو بیت ده واقع اولمیدر بت زبان تیغهای چاکرو پیر • شده در جان جانها جانشکیر اما اول عبارتده که اونکله جمله دن تعبیر اولنور مذکور اداة لاحق اولمز مثلا شاهها مردها زن هاکسها مردمها دیمزلر بلکه شاهان مردان زنان کسان مردمان درلر آن ده لسان فارسیده اداة جمع انساندە ده حیوان ده استعمال اولنور مثلا کاوان درلر نته که بو بیت ده واقع اولمیدر بت ندیدستی که کاوی در علف زار • بیالاید همه کاوان ده را • ستوران درلر نته که بو بیت ده واقع اولمیدر بت سران خیل پیراهن در بدند • دم بال ستوران را بریدند • اغاچ ده ده استعمال اولنور درختان درلر نته که بو بیت ده واقع اولمیدر بت پیراهن سبز بر درختان خلعه • چون جامه عید نیکبختان • اما کسلدکدن صکره که چوب اوله یاهزم اوله بو اداتله جمع اولمز سابقا ذکر اولنان اداتله جمع اولور چوبان هیزمان دیمزلر چوبها هیزمها درلر اغاجک بداغنه ده پیراغنه ده یمشنه ده بو اداتله جمع

اولمز اول اداتله اولور شاخان برکان میوه کان دیمزلر بلکه شاخها برکها میوه ها درلر سایر نباتات ده اویله در کلان چنان دیمزلر کلها چنها درلر جمادات ده اویله در سنکها خاکها کوهها آبها زمینها آسمانها درلر سنکان خاکان کوهان آبان زمینان آسمانان دیمزلر کانک اصلی آن در بو اداة اول وقتده که آخرنده های ساکن اولن اسمه لاحق اوله برکاف زیاده اولنور مثلا سبزه کان خواجه کان ماده کان درلر نته که بو بیتده واقع اولمیدر بت تا توانی چار چیز از جانوران ماده خر • ماکیان و ماده کاو و ماده خر • ماده کان لفظ مرکبدر بر جزئی ماده در که معناسی دیشی در بر جزئی ده کان در کاف عجمی ایله معناسی جماع در نته که بو بیتدن ظاهردر بت هرکانکه پدر کرد پسر صد بعوض داد • تا مطلع درکردن بابا ش نماند • ماده کان ترکه دل ده اوکه یوند درلر غالب دوکچون اولدغندن اونرکانه نسبت اولونمشدر لفظ مذکورک اصلی ماده کان در اضافتله معنای ترکیبی دن اسمیة نقل اولنیجق اول اضافت قطع اولونمشدر خواجه سرای کبی که اصلی خواجه سرای در اضافتله

درخت جوب هیزم دار هیمه ستون

درخت اغاج درکه هنوز کسلامش اوله یاش اولسون قوروش اولسون یمش ویرر اولسون ویرمز اولسون فرق یوقدر جمله سنه درخت درلر درخت اغاج ایدوکی بو بیت دن ظاهردر بت افتاده چو سایه درختی • ظلمت بختی و نور بختی • بلنک وصفنده دنمشدر اول اغاج که هنوز کسلامش در

برننه بتوب طور راماینش ویر اغاج لرجنسندن دکل در بلکه اودن لوق
اکه هیزم درلر نته که بو بیت ده ظاهر در ~ چو آمد بدان کوه هیزم فراز
بدانست بالا و پهن و دراز • کسلدکدن صکره اغاجک باتاجاغنه هیمه درلر
بحر الغوایب صاحبی هیزم ایله هیمه فرق ایتامشدر هیمه اودن هیزم معناسنه
دیمش در یو نولب دوزلدکدن صکره کسلمش اغاجه چوب درلر نته که بو
بیت ده واقع اولیدر ~ چو چبس را اگرش تربیت کنی • جایه رسد
که بوسه که خروان شود • دکنکه ده عجم چوب در دکنک اوردی د
برده چوب زد در نظم سیه مار کور اسر آید بکوب • ز سو راخ بیجا
شود سوی چوب • الده کوتوردکلری دسته چوب درلر دسته ده اولن
بین ها اختصاص ایچون درنته کرسابقا بیان اولونمشدر اصل چوب دست در
علم اولیجق صورت ترکیب تغییر اولونب مضاف الیه تقدیم اولونمشدر
چار چوبه ده که ترک اوکه چرچوه درجارله چوب دن مرکب آخرندن ها
علی ها معنای عام ترکیبی دن معنای خاص علمی یه نقلیچون در ستون درک در
درکسز قبه یه طاق بی ستون درلر درخت معناسنده ده ستون استعمال
اولنور مجاز لسان عربیده اوزمه خرد دکری کبی کوه بی ستون دکی ستون
اول معنایه در دار دکل طورن اغاج یرده یاتان اغاجه دار دیرلر
اصلنی آدمه بردار اولدی درلر نظم خاینه صاناکه برخوردار اولور •
یا کیلور باشی یا بردار اولور برننه بتمش طوران اغاجه ده دار اطلاق
اولنور ترک اغاج دلن دیدکه قوشه لسان فارسیده دار سنب دیدکلری

اول اعتبارله درکه اغاجه قونردخی بورنیله قافدلمک استر دارچینی دکی دار
دخی بو معنایه در براغاج درکه چین ولایتنده اولور بود یاره کتورب
دارچینی دیدکلری اونک قابوغی در بو براول اغاجک قشری در
بالا بلند زبر زیر برز دراز فراز
فرود شیب ژرف پهن کرد کوتاه پست
بالا ابعاد ثلثه نک ثالثی درکه لسان عربیده اوکه عمق درلر نته که بو بیتدن
اکلنور چو آمد بدان کوه هیزم فراز بدانست بالا و پهن و دراز
پهن دن مراد عرض در درازدن مراد طول درنته که بیان اولونسه کرکدر
تفصیلیله بالانک اونلر کله دلالت ایدرکه اوندن مراد عمق در مذکور بعده که
انسانک غیری حیوانات ده وکلیا جمادات ده جانب مرکزدن جهة اوج
اعتبار اولنور اکثر یا رفعت لازم اولدغندن اوتر و بالانی معابله
پسته که حقیقتا اونک معابلی بلند در که بو بیت دن ظاهر در ~
جهانرا بلندی و پستی تو نکویم چی هرچه هستی تو • استعمال ایدرلر
لازمی اعتبار یله الجق ویکسک دیجک یرده بالا و پست درلر نته که بو بیت ده
واقع اولوبدر ~ خدای که بالا و پست آفرید • زبردست هر دست
دست آفرید • بالانک قده وصف اولدغی نته که بو بیت ده واقع اولیدر
سرو ده صالنغی قد بالاسی اوکره در • نازکلکی کله رخ زیباسی اوکره در
بو وجه معناسنده استعمال اولوندغی اعتبار له در مذکور بعدک طرف اعلا سنه
ده بالا درلر اول اعتبار له بالا معابله زبرده استعمال اولنور اشاغه

بوقاری دیجک یرده زیر و بالا درلر ایکی اوبری برنک اوستنده اوله
اوزرنده که او ده بالا خانه درلر حقیقت ده زبرک معابلی زیر در زیر و زبر
درلر لسان فارسی ده زبر آلت درنته که بو بیت دن ظاهر در ~
کرهما از جهان شود معدوم • کس نیاید بزیر سایه بوم • زبر اوست در
کوجلو کشی یه زیردست دیدکلری نته که بو بیت ده واقع اولیدر الادن الی
اوستن اولدغندن اوترودر • ای زبردست زیردست آزار •
کرم تاکی بماند این بازار • یوقاری طوداغه اغزک اوستنده اولدغندن اوترو
لب زبرین درلر اشاغه طوداغه اغزک التنده اولدیغیچون لب زیرین درلر
اصل لری زیر و زبر در یای نسبت ونون تاکید زیاده اولمشدر انکشترین
دهکی بو یایله نونک اصلی سابقا تفصیل اولونمشدر زبرک لسان فارسی ده
یوقاری معناسنده استعمالی وار در نته که بو بیت ده واقع اولیدر ~
هن از جایی کله داری چه خواهم • که افتد از زبر دیدن کلاهم • کاه اولور زبرک
زاسنی حذف ایدرلر بر درلر مراد کنه معنای مذکور اولور نته که بو بیت ده واقع
اولیدر ~ چپ و راست دیبش بس زبر و بر • زلیخای بت روی بد بسر
برز لسان فارسیده بو وجه درنته که بو بیتلردن اکلنور ~ بیا لا بود چون
یکی سرو برز • بکردن برآرد ز بولاد کرز • به پیش جهانجوی بردند کرز
فروزان بکردار خرشید برز • فراز لسان فارسی ده یوقاری معناسنده
اصلی افرازدر افراختن دن مأخوذدر اصلی اوزرنه بو بیت ده مذکور در ~
نظر بود بر کوشه ره بلند • برافراز تل شدمران هوشمند • سرافراز اوندن مرکب در

سرافراز دیدکلری باشی یوقاری اولدغندن اوترو سروی اونکله توصیف ایدرلر
سرو سرافراز درلر مجازا اوست معناسنده ده فراز استعمال اولنور نته که
بو بیت ده ظاهر در ~ بر راه تو نهاده فلک صد هزار چشم • تا جز فراز دیده
او کام تبری • فراز لسان فارسی ده مجتمع معناسنه ده کلور نته که فردوسی نک
بو بیتنده واقع اولمشدر ~ تو کوبه که آب آرد فراز • فتاند برین آتشم از فراز •
فراز ثانی یوقاری معناسنه در فراز اول مجتمع معناسنه در مجتمع لر در دیجک یرده
عجم فرازند درنته که لطیفی نک بو بیتنده ظاهر در ~ بسعی وجهد وکوششها
فرازند حکمت و دانش • تواند رخورد و خواب خوش چه دانی نکته معنی
بحر الغوایب صاحبی نک جمله غرایبندندر بو مقام دکی کلام عبارتی بودر که
بعینها نقل اولنور فراز درت وجه از ربا استعمال اولنور اولا فعل لر و
مصدر لر اول لرنده سماتحسین لفظ ایچون کلور ذکر اولنمیه آصل معنایه خلل کلمز
لطیفی بسعی وجهد کوششها فراز آببت اول غلط بوکه ددکه برلرده فراز مجتمع
معناسنه در فرازک اول معنایه کلدکن بلمدکندن اوتروبی وجه معنی کلامه
ارتکاب اتمشدر آکنجی بوکه بیت مذکورده فرازند عبارتنه کلمه ده معنی ادا اولور
کلام تمام اولور صانمش و رخبط فاحش اتمشدر اول عبارت کیدیجک باقی
کلام ناتمام قالور معنای مرادی افاده اتمز لسان فارسی ده فراز کردن جمع اتمک در
جمع اتدی دیجک یرده عجم فراز کرد درنته که بو بیتنده واقع اولیدر ~
رفتم بر طبیب که برسم علاج درد • چون ناله ام شنید روان در فراز کرد • فرازک
معابلی فرود در ~~بوقاری معناسنه~~ لسان فارسی ده اشاغه فرود درلر نته که

بوبیت ده ظاهردر ست فرود آمد زپشت باره چون باد • چوسبزه بوسه زد بر پای شمشاد • کاه اولور فراز یوقش معناسنه استعمال اولنور اول وقت مقابلی نشیب اولور لسان فارسیده انشه نشیب درلر کاه اولور نونی حذف ایدرلر شیب درلر نته که رودکینک بوبیتنده ایکیسی ده واقع اولوبدر فراز مقابله مقابله سنده • شیب تو بافراز و فراز تو با نشیب • فرزند آدمی بتواند نشیب نشیب کاه اولور فرودک توخیم وجهی اوزرنه آخرندن دالی حذف ایدرلر فرو درلر نته که بوبیت ده واقع اولوبدر ست دشنه بجگر فرو توان خورد • ما ها سخت فرو خوردن درد • لسان فارسی ده برفرود دخی واردر که معنای زاید افاده اتمز اوندن سز کلام تمام اولور نته که بوبیتده واقع اولیدر ست چه خسب جندای جیجه روی • باب جشم من رخ را فرو شوی • لسان مذکورده تاکید ایچون بعض کلمه زیاده ایدرلر حتی که بوده او نلردندر فرازک دخی کاه اولور آخرنه حذف ایدرلر فرا درلر جمع معناسنه کلن فراهم دکی فرانک اصلی فرازدر بحر الغرایب صاحبی بونک دخی اصلنی بلمامشدر درازک معناسی جسم شی ممتد در لسان عربده اوکه طویل درلر ترکی دل ده اوزن درلر مقابلی کوتاه درکه معناسی قصه در امتداد قیدیده ده بولندغندن اوترو لسان فارسی ده چاهی درازله توصیف ایدرلر نته که بوبیت ده واقع اولیدر ست نکون سار کشته بچاه دراز • که هرکز ازو برنیایی فراز • درازک بوراده استعمالی معنای عامنک درکیده بولندغی اعتبارله در خصوصیله درک ایچون وضع اولنن لفظ لسان فارسی ده زرف درنته که بوبیتده ظاهردرست صد هزاران ماهی از دریای زرف • در دهان هریکی در شگرف •

درک بلجی

درک بلجی دیجک برده عجم زرف یاب درنته که بوبیتده واقع اولوبدر ست جداکرد سر یوسف زرف یاب • زپیش زلیخا بشب جامه خواب • زرف چوق معناسنده استعمال اولنور نته که بوبیتلرده ظاهردر ست هم شب و هم ابر و هم باران زرف این سه تاریکی غلط آرد شگرف • زانکه درویشان در اکی گنج پال روزیه دارند زرف از ذوالجلال • زرف بویک معناسنده استعمال اولنور نته که بوبیتده ظاهردر ست اگر پیل زرفست وگر کرگ و شیر • قراری کند چون شکم گشت سیر • جهت طولی چکلن نسنه یه لسان فارسی ده دراز درلر جهت عرضه چکلنه پهنا درلر نته که بوبیتده ایکیسی ده واقع اولوبدر ست زهر ایستادی یکی خانه خواست • درازاو پهناش صد کام راست • لسان فارسیده شول بعد که عرض در ترک این درلر پهن درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر ست زسم ستوران دران پهن دشت • زمین شش شد و آسمان گشت هشت • مبالغه ایله اینلو دیجک برده عجم پهناور در معنای مبالغه یه پهناده که الف افاده ایدر تنومند دکی مبالغه یه تنودکی واو افاده اندکی کبی نته که سابقا بیان اولنیدر درازده و پهناده کی الف همان مانادکی الف در مانانک اصلی ماندر مانتن دن اسم فاعلدر بکزنجی معناسنه بو الفک اصلی توانا ایله زورمندک فرقی بیاننده تفصیل اولنمشدر پهناور اینلو معناسنه اولدغی بو بیتدن اکلنور ست آب جیحون با چنان پهناوری • اسب ما را تامیان آید سی همی • بحر الغرایب صاحبی پهنا ایله پهناوری فرق اتمامشدر لسان فارسیده درازی ترک دلنده ارغاج دیدکلریدر معنای ترکیبی درازه منسوب دمراد اوزن ایدجک نسنه دمکدر ایدجک معناسنه افاده ایچون یای

ظاهر بودرکه معنای نانیده و نالثده استعاره طریقیله استعمال اولنور •

نسبی کتورمشلردر معنای ترکیبی نک ماصدقی اولدغی اعتبارله ارغاج درازی درلر لسان فارسی ده خصوصیله اونکچون وضع اولنن عبارت تاردر عجم ارغاجه تار ارش پود در بای عجمی ایله نته که بوبیت ده واقع اولیدر ست چند زنار طمع و بو دلاف • بر قدم سفله شوی حلقه باف • بحر الغرایب صاحبی پودی تاردن فرق اتمایوب ارغاجله تعبیر اتمشدر یا حی لغه اینلولک لازم اولدغندن اوترو مجازا یا حتی پهن لسان فارسی ده پهن اطلاق اولنور نته که بوبیتده واقع اولوبدر ست زر را برای صرف کند سکه دار پهن • لعنت بران کسی که ورا گرد میکند • بوبیت ده گرد دخی مجازا استعمال اولنمشدر زیرا گرد میکندن مراد شاعر جمع ایدر معناسی درگردک معنای حقیقیسی ذکر میدر کرده که لسان ترکیده اوکه گرد درلر اوندن درکاف عجمی نک کسریله در آخرنده غی ها معنای عام اصلیدن معنای خاص علمیه نقلیچون در معنای جمعیت گرد اما عک لازمیدر اول اعتبارله جمع انکه مجازا گرد کردن درلر گرداب دخی اوندن در لفظ مرکب در وصفله موصوفدن جرکاب کبی اصلی آب گرد در علم اولیجق قاعده ترکیب تغیر اولویوب وصف تقدیم اولنمشدر لسان ترکیده چوکلک دیدکلری نه گرداب درلر صواوراده جکر توب ذکر ملندکندن اوترو گرد باد دخی اوندن در ترک قاصرغه دیدکی یله که چور چکزنه کدر عجم گرد ابهدر نته که بوبیتده واقع اولوبدر ست در افتاد ناکه برو گرد باد • بزد گرز بر پشت او کیقباد • ذکر می اولدغندن اوترو دایره ده گرد درلر دایره سن ذکر نوتیجک پرده عجم بگردش می گردد در ایکی فات دایره

گرد باد در

کرداکرد

کرداکرد درلر اورتاسندغی الفک معناسی سراسر اله سرتاسرکی فرقی بیان اتدکده تقریر اولنمشدر نظم همه در جلوه کرداکرد خسرو • کواکب واربر کرد مه نو • کاف عربی نک کسریله کردش درنته که بوبیتلردن ظاهر اولور ست بلبل اندر قفس هجر ازان می نالد • که یکی کرد ندارد همگی گفتار است • باز بر دست شهان پای ازان می کوبد • که یکی گفت ندارد همگی کردار سحف • کردار اوندن مرکب در برجزی آرد که اسم فاعلدر آوردن دن بو جنس ترکیبک اصلی بیان اولنمشدر دیدارک معناسی بیان اولندغی یرده بحر الغرایب صاحبی اول ترکیبک اصلینه واقف اولمدغیچون کرداچون کردار لفظندن تخفیف اولنمشدر دیمشدر کاف عجمی نک فتحه سیله اولیجق کرد تورد درنته که بوبیت دن ظاهردر ست نبرد کوک یوزینه چقدی گردی • بوطاق لاجورده پرده کردی • کرد اسم جامد اولیجق در اول معنایه کلدکی مشتق اولیجق اسم فاعل درکردیدن دن اصلی کرددر در ترخیم اولنمشدر تیز دخی آنه عجم اسب تیزکرد درنته که بوبیتده واقع اولوبدر ست روی ما مون تیره گشت از کرد اسب تیزکرد • مغز کردون عطسه داد دو حلق دریا سرفه کرد • کردون کردیدن دن مأخوذ درعربیه کردون دیدکلری دولندکندن اوترو در فلکه تشبیها استعاره طریقیله چرخ کردون درلر نته که بوبیت ده واقع اولیدر ست عجبی برده منبوع اوله هردون • که گاوه تابع اولور چرخ کردون • کاه اولور چرخنی حذف ایدرلر یالکوز کردون درلر مراد کنه فلک اولور نته که بوبیت ده واقع اولیدر ست آنوکچون بویله کردان اولدی کردون • که اکلنمایه کرداکرد

دون • کاف عربنک فتحه سیله اولیجق کرد فعل ماضی درکردندن که ایلک معناسنه در نه ایلدی دیجک یرده عجم چه کرد درنته که بو بیتده واقع اولور
دانی که چه کرد اشرف خر • او منظلم برد وجابنک زر • کاف عجمی نک ضمه سیله اولیجق کرد بهادر معناسنه درنته که بو بیتلردن ظاهردر چنین کفت
پیران بهو مان کرد • که دشمن ندارد خرد مند خرد • دانی که چه کفت زال بارستم کرد • دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد • کاف عربینک ضمه سیله اولیجق کرد
بنی آدمدن بر صنفک اسمیدرکه لسان ترکده ده اوکه کرد درلر اول صنفک اولدغی یرلره کردستان درلر

آیین شان ساز

آیین لسان فارسیده شول نسنه نک اسمیدرکه عرب دلنده اوکه قانون درلر رسم درلر ترک توره درنته که بو بیتدن ظاهردر کوزللردن وفا او ماکه رسمی • بولر بلمزلر اول آیین و رسمی • ایینله کاه اولور امر لازمدن تعبیر ایدرلر توره ده و عادتده معنای لزوم اولدغندن اوتورنته که بو بیتده واقع اولوبدر که مازنده بر تو نفرین بود • •
پس زند که دوزخ آیین بود • سان شول نسنه درکه عرب لغته اوندن عبارت اوسلوبله تعبیر ایدرلر ترک بردزیه ددکه یرده عجم یکسان درنته که بو بیتده ظاهردر کرسنک همه لعل بدخشان بودی • پس قیمت لعل و سنک یکسان بودی • آیینله سانک معنالرنده مناسبت اولدغندن اوترو ایکیسنی بله بر یرده استعمال ایدرلر آیین و سان درلر نته که بو بیتلرده واقع اولبدر
هرانکس چنین است آیین و سان • مراورا بود این جهان آن جهان • کنون

جمع اسباط را بیش خوان • بده آشنایی با آیین و سان • هیئت معناسنده مجازا سان استعمال اولنور شکل و هیئت دیجک یرده شکل و سان درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر کونی شفق است شکل و سانش • •
از برد بشام طیلسانش • سان تشبیه معناسنده ده استعمال اولنور نته که بو بیتلرده واقع اولوبدر عقل کل را بسان بام شناس • نردبان پایه سوی بام حواس • قلم سام سر نهش بر خط تسلیم • بشوی از خاط او نقطه بیم •
عبارة آیین ده ده عجم توسع ایدر مثلا یراق بساق دیجک یرده برک آیین در نته که بو بیتده واقع اولوبدر سوار و پیاده با آیین و برک • همه زیر جوشن همه زیر ترک • برک یراق معناسنه کلدکده سابقا بیان اولنمشدر شول خلاف که برکله بهارک فرقی تفصیل و بیان اولندی ساز دزن درنته که بو بیتدن ظاهر در
کریزدان مرا بوسعم بازداد • همه کارهای مرا سازداد • ساختن دن اخذ اولنمشدر ساز اسم فاعل در کلور مذکور فعلدن کارساز دکه ساز بو معنا در سازنده دن ترجیم اولنمشدر چالیجی یه سازنده دیدکلری چالدغی نسنه دورندن دوزدکندن اوتورودر

بر بوم مرز زمین

بر لسان فارسیده قرارکاه درکه عرب دلنده اوکه وطن درترک دلنده یر درلر متوطنه ترک یرلو دز بوم یورت دریر یورت مد دیجک یرده عجم بر و بوم درنته که بو بیتلردن ظاهر در بشادی ره مهر برداشتند • بر و بوم خود پاک بکداشتند •
زمینی که دارد بر و بوم حست • اساسی بر و سست نتوان درست • معمور اولن
ایکی بو بیتده اکلنور فرستم نزدیک افراسیاب نه آرام جویم برین برنه خواب
بر لغت مشترکه در لسان فارسیده متعدد معنالری وار در برنده بیان اولونیدر ع

یورد بوم آباد درلر خراب اولانه بوم ویران درلر نته که بو بیتلرده واقع اولبدر
دران بوم آباد و جای مهان • زمانه بس کنج دارد نهان • چو مرغان چوه یاد کن
خانه را رهاکن مرا بوم ویران را نقش پرینه که ترکده ده زمین اطلاق
ایدرلر استعاره طریقیله عجم بوم دیرنته که بو بیتلرده ظاهردر
بصد یارهم سنک دیبای روم • پسندیده نقش و پسندیده بوم • همان دق
مصری و دیبای روم • که همچون بهاری بد از نقش و بوم • بر قرارکاه معناسنه
ایدکی بو بیتدن اکلنور فرستم بنزدیک افراسیاب • نه آرام جویم برین
برنه خواب • بر لغت مشترکه در لسان فارسیده متعدد معنالری وار در
برنده بیان اولونیدر مرز صنور درکه لسان عربده اوکه تخوم درلر
بو عبارت ترک دلنده ده شایع در صنور صنوردر دیجک یرده تخوم
تخومه دردرلر مرزباندن جزا اولن مرز بو معنایه در سرحد بکلینه که لسان
ترکده اوچ بکی درلر عجم مرزبان درنته که بو بیتده واقع اولبدر
چنداملکه که باشد روز و شب • عدل انصافش در آنجا مرزبان • بان بکجی
معناسنه ایدکی جهانبانله جهاندارک فرقی بیان اولندغی یرده تقریر
اولونمشدر بحر الغرایب صاحبی مرزله بومی فرق اتمایوب بومک معناسینی
بیا منع ایتمشد بوم ایکی معنایه کلور اول بایقوش ددکلری قوش که
ویرانه لرده اولور کیجه اوچرمنیا صنور و سرحد معناسنه کلور بو مقام
ده بر غلط دخی اولدرکه بومی الفاظ فارسیه دن صانمشدر بوم عبارة
معربیه در بایقوشک اسمی لسان فارسیده کوچ درنته که سابقا جغدله کوکل

فرقی بیان اولوندغی یرده تفصیل اولنمشدر زمین کوکه مقابل اولن یردر
یر و کوک دیجک یرده عجم زمین و آسمان درنته که بو بیتده واقع اولبدر
جسته زه از هیبت تیغ یمان • نی بزمین بود نه در آسمان • • زمین و
آسمان کاو ن ایدب جفت • کلوراشلردی دهقان جهان مفت • •

سپهر آسمان

سپهر لغت مفرد در لسان فارسیده کوکک اسمیدرنته که بو بیتدن ظاهر در
کفت حصار نو او را سپهر • کهای فلک نو بکهن دار مهر • آسمان لفظ مرکبدر
بر جزئی آس در دکرمن معناسنه بر جزئی ده مان در بکزیجی معناسنه
مانستن دن اسم فاعل در آسمانک کوکه اطلاقی معنای ترکیبیسنک اونک تحقیقی
اعتباریله در اما غلبه استعمال علم وارمش در اول دکرمنه صولیله دونه
لسان فارسیده اوکه آسیاب درلر اصلی آس آب در یا زیاده اولنمشدر حرف
مکسوره الف ممدود کبی جنده نوع ثقلت اولدغندن او تروارالرنه یا کتوررلر
تلفظ ده سهولت مصلحتیچون مثلا افراسیاب فاریاب شاد یاخ درلر شول
دکرمنه که طوار دوندررخراس درلر اصلی آس خردر علم اولیجق قاعده ترکیب
تغییر اولنوب مضاف الیه تقدیم اولونمشدر دوندرن خر اولوق لازم دکلدر
صغر دوندررسه دخی خراس درلر نته که عمر خیامک بو رباعی سندن ظاهر در
ماییم در بن کنبد دیرینه اساس • جویند ه در خنه همچو موری در طاس • •
آکاه نه از منزل امید و هراس • سرکشته و چشم بسته چون کاو خراس •
دیار عجم ده مذکور دکو یعنی خراس دوندررلرمش نته که بو بیتدن ظاهر در

بيت شهر عقل كلي اين حواس • چون خران چشم بسته در خراس • اول بيتده ابتدا
وضعنده اسمي خراس خوش لرشميله خانمان ده آسمان كبي در برجزيي ماندر كه
معناسي بيان اولوندي برجزيي ده خان دركه معناسي اوُدر نته كه خانه ايله كده
فرقنده بيان اولونيدر بوركلرك فاره اوينه خانمان درلر اوه بكزه دكندن
اوتروتركماظه دخي تركه بكزدب تركمان درلر شادمانك ده وجهي بورادن
ظاهر اولور

اين — ام

اين اسم اشارت در قريبچون نته كه اويله آنك فرقي بياننده تفصيلي كچمشدر
ام دخي اومعناية در اما مخصوص در برقاچ ماده يه مثلا ام ساعت امسال
امشب امروز درلر نظم كه باما بيايد فرستادنش • يكي امروز بابد بماداد شش
نخس • ام ماه ام هفته ام دم دمزلر بلكه اين ماه اين هفته اين دم درلر واقع
لغتك نحكي تخصيص لرندندر من جهة المعنى اختصاص اقتضا ايدرنسنه يوقدر بونك
كبي لرلغة عربده وار در

يكك — يكي

يك مبدأ عدددر كه لسان عربده اوكه واحد درلر تركي دلده بردرلر نته كه
بوبيتدن ظاهر در بيت بيك ساعت بيك لحظ بيك دم • دكركون ميشود احوال عالم • يكي شول معدوددركه معناي بك اله موصوفدر تركي دلده
اوكه ده بردرلر نته كه بوبيتده ظاهر در بيت مرازدست هنرهاي خويشتن فرياد •
كه هريكي بدكركونه دارد م ناشاد • يكي نك آخرندغي ياياي نسبت در موصوف
وصفنه نسبت اتمشلر در مسجد جامع دكلري كبي معناي متحدده ده كه
تركي دلده اوندن ده برله تعبير ايدرلر بيكي استعمال اولنور نته كه بوبيتده

واقع اوليدر بيت امروز وبربرودي فردا • هرچار يكي بود نوفردا • مصراع اولده
واقع اولن فردانك معناسي يارن در مصراع ثاني ده كي فردا مركب در برجزيي
فرد در معناسي يالكوز در برجزيي ده آي در آخرندن حرف يا حذف اولنمشدر
معناسي كل دمكدر آمدندن امر در عالم كون وفا ده تعلق دن تجرد له امردر
مراد علايق عالمدن تجرد اول دمكدر بكي معناسنه كاه اولور بك ده استعمال
اولنور نته كه بوبيتده واقع اوليدر بيت درمزبله وجود هر يك • همچون
خروسك همشه درتك

تاي — توي — ته

تاي قات برقاته بكتاي ايكي قاته دوتاي درلر نته كه بوبيتده واقع اوليدر بيت
پشت دوتاي فلك راست شدازخرمي • تاچو توفرزندزاد مادر ايام را • تا
اول سازكه اوج فلله چالنور اوكه ستاي درلر تابك كاه اولور آخرندن حرف
يايي حذف ايدرلر تا درلر نته كه سابعا سرتا ترك بياننده ذكر اولنيدر توي ده
قات در اما شول قات كه منحني ومحيط اوله يعني اكري اوله وبرنسنه يي بوريه كلم قات
توي كبي نته كه بوبيتدن اكلنور بيت كلشن قصر كه كوك برغنچه ده توي در
نهر آمو نهر جو دكدن سنك برجوي در • تويك ده آخرندن حرف يايي حذف
ايدرلر تو درلر ته آلت در اما زير معناسنه آلت دكل در عجم طاشي آلتنه
سنك دكنك آلتنه ته چوب درلر نته كه بوبيتدن ظاهر در بيت اكركردندي
ازچوبش فروكوب • زبان چون اره كردي درته چوب • اياغ آلتنه ته پاي
درلر نته كه فتاحي نك بوبيتدن ظاهر در بيت ته پايت جوي برداخت بهران
سينه ام ازغم • لبت را آرزوي بوسه دلبر داز بابستي • خروك بوبيتلرندن

فتاحي قره صونك شكوري

دربن كنبد بنيكي بركش آواز • كه كنبد هرچه كوئي كويدت باز • يكي راده صدا ياني
دربن راه • كه بالا كنبد است ودر تهش چاه • نهك معناسي نقدير اولنان ادكي قافيه
ظاهر نحو الغرائب صاحبي نهي ابوله تفسير اتمش وفتاحي نك بيتي ايله استشهاد ايلمشدر

جاي — كاه

جاي بر ومحل معناسنه نته كه بوبيتلرنده ده ظاهر در بيت جاي آنست كه خون
موج زند در دل لعل • زين تغابن كه خزف مي شكند بازارش • بنون وبنجه باب
سياه • بجايي كه هركز نرويد كياه • منزل معناسنه ده مجازا جاي دنور نته كه
بوبيتده واقع اوليدر بيت جايي رسد كه بوسه كه خسروان شود • جايكاه لفظ
مركب در برجزيي جاي در برمعناسنه برجزيي ده كاه در كاف عجمي ايله مجلس
معناسنه كاهك بو معناية كلدكي تقرير اولونسه كركدر باذن الله تعالى معناي
جايكاه يانك سكونيله اوتوراجع بردر اصلي جايكاه ادي يانك كسره سيله كه علامت
اضافت در علتي نقل اولنجق قاعده يه تركيب تغيير اولندي ومذكور حرفك حركتي
سكونه مبدل اولدي كاه كاف عجمي ايله زمانله مكان اورتاسنده مشترك ظرفك
اسمي در ستان كبي كه معناسي كلستانله دلستان فرقنده بيان اولونمشدر زمان
مراد اولنان برده ده كاه استعمال اولنور مثلا صبحكاه درلر معناسي صبح وقتي در
نته كه بوبيتدن ظاهر در بيت مرو بخواب كه حافظ بباركاه قبول • زورد
نيم شب ودرس صبحكاه منست • صبحكاهان ده درلر نته كه بوبيتده واقع اوليدر بيت
چوشد تاريخ شرق صبحكاهان • سفيد وسرخ چون سيب صفاهان • صبحكاهان
جمع صبحكاه در الف ونون اداة جمع در صبح ايكي در بري كاذب بري صادق ايكنك

چون خسيس آخرش نرسيكي

صبحكاه

بلحصولن مراد ايدجك صبحكاهان در غرض صبح صادقي تعيين در مطلق صبحك
كاذب ده صدقي اولنجق صبحكاه ده صبح كاذبه ده احتمال اولنور اما صبحكاهان
ديجك اول احتمال ساقط اولور زيرا صبح صادق اولنجه اولا بكي وقت جنس حصوله
دخول اتمش اولمز مكان مراد اولنن برده ده كاه استعمال اولنور مثلا دركاه درلر
معناسي قابوبري در نته كه بوبيت ده واقع اوليدر بيت هركه خواهد كو بيا وهرچه
خواهد كو بكو • كبر وناز حاجب ودربان درين دركاه نيست • سوبكنجك بره تكيه
كاه درلر نته كه بوبيتده واقع اوليدر بيت اتان زمان كه برين آستان نهادم سر •
فراز مسند خرشيد تكيه كاه منست • قبله بري نه قبله كاه سجده يري نه سجده كاه حواله
حواله كاه درلر نته كه بوبيتده واقع اوليدر بيت جز آستان توم درجهان پناهي
نيست • سر مرا بجز اين در حواله كاهي نيست • باريري بارگاه درلر نته كه مقدما مذكور
اولن بيت ده واقع اوليدر بيت بار لسان فارسيده اجازت معناسنه در اجازت
وردي ديجك برده عجم بار داد درلر نته كه بوبيت ده واقع اوليدر بيت بيا مدبر
سام بل پرده دار • بكفت و بفرمود تا داد بار • جامي بوبيتده تو داد
باري هرخسته كنمردم از غربت بسي • يكبار ربمرد هركسي بيچاره جامي بارها •
اجازتله مصاحبت دن كنايت اتمشدر شول يره كه پادشاهلر او رايه جعارلر
وارباب حاجاتك كبريب عرض حال اتمكه دستور سلاطين قديم عجم اوزرنه دستور
واجازت اولور لسان فارسيده بارگاه درلر بار خداي ده كه بار دخي بو معنا
در معناي تركيبي صاحب بار در خداي صاحب معناسنه در نته كه سابقا بيان
اولنيدر علم اولنجق قاعده يه بوزلوب مضاف اليه تقديم اولنمشدر تمام اتابه بار

يدينه

بارعام الله دركاهندن غيري برده اولمادغندن اوترو لفظ مذكورك اطلاقي حق تعالى يه
مخصوص اولوبدر حرف رانك سكونيله اولبجق معنى ذكر اولنن دراما كسريله اولبجق
لفظ عربي اولور اصلي باري در يارةدجي معناسنه اول تقديرجه خداي دن
مراد واجب تعالى اولور خداي بو معنايه كلدكه سابقا بيان اولنبدر بحر الغرائب
صاحبي بار خداي مولى دمكدر اولور دمش انوري نك بو بيتي ايله استشهاد ايتمشدر
اي براطراف ملك فرمان ده • وي برانباي دهر بار خداي • تعيين معناده خطا
ايتمش واستشهاد ده اصابت ايتامشدر بو بيت ده دخي معنايه دلالت بوقدر
مذكور كتاب ده اولن جمله خرابيه دن بري ده بودركه باركاه دوزن دمك اولور
دمشدر سناندكاهك فرقي بودركه سنانك وسعت وفسحت منظور فنه وفرت
وكثرت معتبردركاه ده بونلر معتبردكلدر اوندن صكره ستان ده منظور فنه
نسبت معتبردر اوندن اوتروركه ستان يالكوز استعمال اولنمز كاه ده اول
نسبت معتبردكلدر اوندن اوتروركه يالكوز استعمال اولنور كاه وبيكاه
درلر ناكاه درلر به كاه هله ناكاهك فرقي بيله نانك تفصيلي محلنده ظاهر اولور
كركدركاه واركاه يوق دمجك يرده كاه هست كاه نيست درلر نته كه بو
بيتده واقع اولمشدر
بندۀ پير خراباتم كه لطفش دايم است • ورنه لطف شيخ
زاهد كاه هست وكاه نيست • وقتنده دمجك يرده بيكاه درلر نته كه بو بيت ده
ظاهردر
بربستند پيمان كه فردا بكاه • بنزديك يعقوب كريم راه • وقتي
دكلكن اولن نسنه يه ناكاه اولدي درلر نته كه بو بيتلردن ظاهردر
مرغك از بيضه برون آيد وروزي طلبد • آدمي زادۀ ندارد خبر عقل وتميز

آن كه ناكاه كه گشت بجاي رسيد • وين بتمكين وفضيلت بگذشت از همه چيز
كاه لغتندر كه درمجلس معناسنه ده كلور تخت اوزرنه پادشاهلرك اوتوراجق
جهة برينه تختگاه درلر تخت سرير پادشاهي درنته كه بو بيتدن ظاهردر
چو آهنگ رفتن كند جان پاك • چه بر تخت مردن چه بر روي خاك تختگاهك
اصلي كاه تخت درنته كه بو بيتده واقع اولوبدر
برآرد تراكاه تخت كيان
بتو شاد مردم درين دودمان • معنايه تركيبي دن عليه نقل اولنبجق مضاف
اليه تقديم اولنوب قاعدۀ تركيب تغيير اولنمشدر نقله علامتچون بحر الغرائب
صاحبي كاهي تخت ايله تفسير ايتمش واسدي نك بو بيتي ايله
فدايم ز جان آفرين
شاه را • كه زيباست بر خسروي كاه را • تفسيرنده خطا ايتمش واستشهادنده
اصابت ايتامشدر بيت مذكورده دخي معنايه دلالت يوقدر تختگاه پادشاه
لرك طوردغي شهر صفت اولور تخت كاه قديم درلر اول وقتده تختگاه دن
جز اولن كاه معناي اول اوزرنه اولور تختگاهك معناسي تخت برى اولور
كاه قانغي معنايه اولورسه اولسون كاه اولور الفني حذف ايدرلر نته كه بو بيتده
واقع اولوبدر
شبان وادي ايمن كهي رسد براد • كه چند سال بجان خدمت
شعيب كند ارگن دمجك يرده عجم بگه تردرنته كه بو بيت ده واقع اولوبدر
بگه ترسپدار جبين از غرور • زمين كرد چون عرض كاه فتور • لسان فارسي ده
ده تراداة تفضيل درنيه لاحق اولورسه مدخولنك مدلولنده مزيت معناسنى
افاده ايدر وقت ده مزيت اركن لكله اولور اشبو بريي نكاركاه درلر الفني
كاهك حذف ايدرلر كاركه درلر نته كه بو بيتده واقع اولوبدر
شهر آراسته

استشهاد ايتمش

چون كاركه انگليون • خاصه چون باغ شود از رخ گلها رنگين • كاهك معناسنى
دخي قوبوجي لرك بوتيه درنته كه بو بيتده ظاهردر
جنان بخدمت او از
عوار پاك شود بران مثال كه سيم بتيره اندركاه • شمس فخري كاه دامادمعناسنه
كلور در بو بيتي اول معنى اوزرنه معيار جمالي ده كتوررنظم
شادمان است
بدو جان ممالك زان شاه • كه بود شاد دل وجان عروسان از كاه • كاه كاف
عربي ايله اولبجق صمان معناسنه كلور نته كه بو بيت ده ظاهردر
زشوق روي
نوشاهان بدين اسير فراق • ممان رسيد كز آتش برويد كاه رسيد • صمان پاره سينه
برك كاه درلر بو كاهك دخي الفني حذف ايدرلر كهربا درلر شول نسنه يه كه صماني بر
لفظ مركب دربرجزيي كاه برجزيي ربا يي اسم فاعل دربودن دن الفله يا حذف
اولنمشدر كهكشاندكي كبي كاه بو معنايه دركشان اسم فاعل دركشيدن دن معناسي
تركيبي صمان چكيجي دركوكده كي موضع مخصوصه تشبيها كهكشان دمشلردر اواجق
بلدزلرك براره جمع اولدغي يردرنته كه شمس فخري نك بو بيتندن اكلنور
جناب بار كهت را از ازدحام ملوك • زمانه خواست كه نسبت كند بكاه كشان
ملتورد بنور كردو بنلدهر كاه • فلك لرخرمند ن كهكشان كاه
نا
نخي نخي
نا لسان فارسي ده دكل معناسنه
درعرب دلنده اول معنادن ليس ايله تعبير ايدرلر مثلا اردكل در دمجك يرده
عجم نامرداست درعرب ليس برجل در خردمند دكل دمجك يرده ناخردمند درلر
نته كه بو بيتده واقع اولمشدر
خداي خردبخش وبخرد نواز • همان ناخردمند را
چاره ساز • كاه اولور نادن الفي حذف ايدرلر بريي نه هاي غير ملفوظ كتوررلر

نته كه بو بيتده واقع اولوبدر
ان نه من باشم كه روز جنگ بيني پشت من • آن منم كاندر ميان خاك وخون بيني سري • اول نوني حرف آخره اولنشدر بي حج
اول حذف اولن الف دن بر باكتوررلر مثلا نيم درلر نته كه بو رباعي ده واقع اولوبدر
همي آيد از حج ندا متصل لحج • زان نجرد تصل • زنم آتش عشق دركاينات • نيم من ز آب ونيم من ز گل • اما فجن اول نون اسم متصل اولوب الف دن بدل لازم
اولمز بالذات متصل اولور مثلا ندانم درلر نته كه بو بيتده واقع اولوبدر
من ندانم فاعلاتن فاعلات • شعر كويم بهتر از آب حيات • ندانك معناي تركيبي
بلورم دكلم در نالسان فارسيك بو معناسنه درعرب دلنده اول معناده
لا ايله تعبير ايدرلر مثلا برنسنه دن وارمي ديو صورلدقده عجم ني درعرب
لا دي بو قدر دمجك يرده نيست درلر عرب لا رطب ولا يابس دير عجم نى تر است
ونه خشك دير نته كه بو بيت ده واقع اولوبدر
چنان كامل كه ني كرمست و
ني سرد • چنان عادل كه ني خشكست ونى تر • نا ايله ني نك فرقي بوندن ظاهردر
كه برينك استعمال صحيح اولدغي يرده آخرك صحيح اولمز مثلا نامرد درلر ني مرد
دمزلر مرد نيست درلر مرد ناست دمزلر نه اول قالور نه بو دمجك يرده نه آن
بماند نه اين درلر نته كه بو بيت واقع اولوبدر
نه عمر خضر بماند نه ملك
اسكندر • نزاع برسر دنيي دون مكن درويش • نه عمر خضر بماندك
معناي اصليسي عمر خضر قالور دكلدر بي لسان فارسي ده شول معنايي
افاده ايدركه تركي دل ده اوندن سز ايله تعبير ايدرلر مثلا تركلر دلسوزده دكي
يرده عجم بي زبان درنشان سوز دمجك يرده بي نشان در نته كه بو بيتده

واقع اولوبدر ست کرکسی وصف اوزمن برسد ◦ بی دل از بی نشان چه کوید باز ◦
نابلدنی نک فرقی بورادن ظاهر اولور که بر بنک استعمالی صحیح اولدغی یرده آخرک
صحیح اولمز مثلا نادان درلرنادان دمزلر بیدل درلر نادل دمزلر بعض یرده ایکسیده
استعمالی صحیح اولور مثلا ناکس درلر بیکس دخی دیرلر ناچیز دمکده بیچیز ده درلر
نه زن ده درلر بی زن ده درلر اما معنالری مختلف در ناکسک معناسی
کمسه دکل در نته که بو مصراع دن ظاهر در ست ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس ◦
بیکسک معناسی کمسسز در نته که بو بیت دن ظاهر در ست کس نیکسانی
ومن بیکسم ◦ کرم دست گیر بجایی رسم ◦ ناچیزک معناسی نسنه دکل در
نته که بو بیت دن ظاهر در ست بکفتا من کل ناچیز بودم ◦ ولیکن مدتی با کل
نشستم بیچیزک معناسی نسنه سزدر نازنک معناسی عورت دکل در بی
زنک معناسی عورت سزدر اما هرد مستعمل در نازن مستعمل دکل در اوبله
دیجک یرده نه زن درلر ار دکل عورت دکل دیجک یرده نه مرداست نه زنست
درلر نانک الفی های غیر ملفوظ تبدیل ایدرلر نته که سابقا بیان اولوندی لسان
فارسیده مدلولینک مقابلندن مند له تعبیر ایدرلر مثلا احتیاجلو دیجک
یرده نیازمند درلر احتیاج سزدیجک یرده بی نیاز درلر لفظ باده دخی بی
من وجه مقابله وار مثلا سنکله دیجک یرده با تو درلر سن سز دیجک یرده
بی تو درلر اما تمام مقابله سی ایله منداور تاسنده در بانک مدلولی معیت در
بی نک اوکه مقابله سی مدلولنه انفراد لازم اولدغی اعتبار ایله در
بیم ◦ ترس ◦ باک ◦ هراس

بیم مقابلی امیددر

بیم مقابل امیددر نته که بو بیتدن ظاهر در ست هم اندر زمان روی او شد
سفید ◦ بار خدا وند بیم و امید ◦ توقع خیره عرب دلنده رجا عجم دلنده امید
ترک دلنده اومودرلر امیدوار کمسه یه اومودلو وار درلر نومید اولانه اومودسز
یوقدر درلر توقع شره عرب دلنده خوف عجم دلنده بیم ترک دلنده قورقو درلر
عجم دلنده ترس و بیم در ترک قورقوسی قورقوسی یوقدر ترس مطلق قورقودر
اولاجقدن اولسون نته که بو بیتدن ظاهر در ست نشست از بر اسب تازی
سمند ◦ همی رفت ترسان زبیم گزند ◦ اولمشدن اولسون نته که بو بیتدن کلنور
چنانم زعشق ای چودر تیم ◦ که بادم نیاید همی ترس و بیم ◦ شاعرک ترسدن
مرادی شر واقعدن قورقودر بیم دن مرادی شر متوقع دن قورقودر باک
لسان فارسیده شول حالت دن عبارتدر که ترک اوندن ایتمک ایله تعبیر
ایدر خوفم اختصاصی بوقدر ایتمک کا قورقودن اولور کاه حیادن
اولور اوتاناجق نسنه دن ده کشی ایمنور عرب دلنده اول حالت دن
مبالاتله تعبیر اولنور بو بیتده ست چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان ◦
بلنی ◦ چه باک از موج بحر آنرا که باشد نوح کشتی بان ◦ باکدن مراد قورقاجق
نسنه دن ایتمک در هیچ بر نسنه دن ایتمین کمسه یه بی باک درلر بای عربیله
با کلک معناسی در ذکر اولنان بای عجمی ایله پاک آری معناسنه در لطیفه علامه
شیرازی برکون شعاقه کدرکن بر عورت یوقارودن باشنه اشنک علامه
دونب یوقارو با قحوح باک نیست مولانا رحمه الله باکست دیمش علامه ده
ایتمش آری عشره عشره هست آری دن مراد اوت معناسی در اما ترک دلنده
نجست

آری پاک معناسے دراما ترک دلنده پاک معابلهسنده ذکر نوع لطافت دن خالی
دکل در عبارت انار رنکه کری کبی بوحدیثده من اکل رمانة انار الله قلبه اربعین
یوماً رمانه دیو عرب اناره دردخی عبارت سبزکه ذکری کبی بو بیتده ~ شکیبایی که
می کفت از سنان سیر • چو برک کندنا می خورد تشنه سیر • سبز دنمراد بوراده طوق
معناسی در اما لغه مشترکدر صارمساق معناسنه ده کلور اول اعتبار له کندنا
یانده ذکر بیا کلامه نوع لطف ویرشدر دخی عبارت سورکه ذکری کبی که بوحدیثده
یا اهل الخندق ان جابرا قد صنع لکم سورا سوردن مراد اکرچه که طعام در اما معناسی
آخر اعتبار یله خندقه ملایم در اول اعتبار له ایکسنک جمعنده لطافت وار در دخی
عبارت آینک ذکری کبی بو بیتده ~ چهره که زیبت باهمه خوبان بتو سنجیده ایک
بازیانه عشق تورام شد اینک دن مراد اکرچه که آکنده شد بادمک در اما
ترکه دلده که معناسی اعتباریله نوسن یا تنده ذکری لطیف دوشبدر هراس
لسان فارسیده شول حالتدن عبارتدر که ترکه دلنده اوندن بکلک لفظی
یله تعبیر ایدرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ~ ازان هیبتش در دل آمد
هراس • که زیرک منش بود و زیرک شناس • بحر الغرایب صاحبی نک حله غرایبدن
بری ده بودر که هراس قورقو ترس وبیم معناسنه دمشدر و فردوسینک بو بیتی
ایله استشهاد اتمشدر ~ بیزدان هر آنکس که شد ناسپاس • بدلش اندر آید
هر سو هراس • که معنای هراسی تعیینده خطا اتدیکی استشهادده اصابت اتمشدر
بیت مذکورده دیدیکی معنایه دلالت یوقدر بزده کوم معنا ایله ده مراد شاعر
تمام اولور بلکه اول معنادن بکلک معناسی دخی انسب در معامه کلام مزبورده خطای

سورک ذکری کبی که بوحدیثده یا اهل الخندق ان جابرا قد صنع لکم سورا سورڭ مرادی اکرچه طعام در اما معنای آخری اعتباریله خندقه ملایمدر اول اعتباریله ایکیسنک جمعنده لطافت واردر دخی عبارت سیرک
ج

آخر کراول اوج عبارتک معنایته برصانشدر هر آسان هراسیدن مشتق در
ترسانکبی ترسیدندن خندان وکریان ده بو اسلوب اوزره لسان فارسی ده
بوصیغه مبالغه ایچون کلنه ایمشدر که پنجم هراسان دیر نظم کشتی کم اوله بر بیم و هراس
هراساں فانه مشکل کلور اکر هراسان • هول که لسان فارسیده ده شایع در
نته که فردوسینک بو بیتنده واقع در ~ زجنکش بروبار و وبال او • بکردن بر آن
هول کوپال او • لفظ عربیه در فورقوخ نسنه یه لسان عربده هایل درلر هول اونک
وصفی در صوتلی صایل کبی بیت مذکورده واقع اولان هول هایل معناسنده در مبالغه
مصدری فاعل اطلاق ایدرلر رجل عدل دیرلر معنای عادل ده مبالغه به قصد ایدیجک
منظرده که هولک تاثرندن ناظرده حاصل اولان حالته ده هول اطلاق ایدرلر مجازا
هولناک دکه هول اول معنایه در هولناک ده ترسناک کبی متاثرک وصفی در
مؤثرک وصفی دکل در سابقا کبیله ناکلک فرقی بیان اولوندیغی برده معنای ناک
تقرر اولوبدر

خار خارا خاشه
خاشاک خس خسک

خار دکن در اغاج ده اولسون برده اولسون نته که بو بیتدن ظاهر در ~
چمن کرچه سراسر لاله زارست • برهنه پا مرو آنجا که خارست • آرقه سی هب دکن
اولدغندن اوتروکرپیه خارپشت درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ~
فتاده دران پهن دشت درشت • سرنا تراشیده چون خارپشت ••
خاشه چوب در خاشاک چوبجکز در آخرندکی کاف تصغیر ایچوندر اولده کاف
لاحق اولدغنده هاء ساکن الفه منقلب اولوبدر خار له بله اکلور خار و خاشاک

صونلی ایله

آخرنده ذم اولر بریم و هراس

در لرنته که بو بیتده واقع اولوبدر ~ زخاشاک وازخار و شاخ درخت ••
یکی آتشی برفروز بد بخت • خارا جنس طاشدن بر نوع درکه صلابتله معروفدر
قاته طاش دیجک برده عجم سنک خارا درلر نته که بو بیتده واقع در ~ سرکشی شوکه
چون شمع غیرتت بسوزد • دلبر که در کف او موم است سنک خارا • خاره ده
دیدرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ~ نکرفت در تو ناله حافظ بهیچ روی
حیران آن دلم که کم از سنک خاره نیست • الف که علامت صیغه اولمیه زیباده کوبا دکی
الف کبی بلکه نفس کلمه دن اوله های ساکنه آرالرنده مبادله اولور مثلا اشکاره
ده درلر آشکاراده درلر خس لسان فارسیده بی منفعت اوته اطلاق اولنور
ترکه دلنده اوندن چور له تعبیر اولنور نته که بو بیتدن ظاهر در ~ باران که
در طبیعت لطفش خلاف نیست • در باغ لاله روید و در شوره بوم خس •
منفعتسزکه یه خس اطلاق اولنور نته که بو بیتده واقع اولوبدر ~
تو طداده بار هر خسی • من مردم از غیرت بسی • یکبا ببرد هر کسی بیچاره جاهل
بارها تشبیها در استعاره طریقیله بحر الغرایب صاحبی بو محلده دخی غرایب سویلیش در
تفصیلنده منفعت یوق خاشه دن خاشاکه فرق اتمامشدر معیار جمالی صاحبی
خس دن خاشاکی فرق اتمامشدر خسک چوب جوکزدر آخرندکی کاف تصغیر
ایچوندر نته که بو بیتده دن اکلنور ~ تخت آن را خسک در بستر خوش بود • مکس در
توی پیراهن درشش بود

در دروازه دهلیز

در قاپودر که لسان عربده ده اوکا باب درلر درکاه قاپو یری در در رباط
قاپو بکجی درکاهک بانک معنالری سابقا بیان اولونمشدر دربند که

بیناد کی

طبیعتی

در تنک دکه در بو معنایه دکل در لغة مشترکه در دخی معنالری وار در بریرنده بیان
اولونمشدر درک مدلولی اولان قاپوده باپو اولماق قبات اولماق لازم دکلدر
زیرا دروازه دن جز اولان در بو معنایه در در دروانده اونلر لازم دکل
نته که عن قریب بیان اولنور باذن الله تعالی نته که باب لسان عربیده نوع معناسنده
استعمال اولنور مجازا لسان فارسیده ده دخی در اول معنا استعمال اولنور مجازا
مثلا هر نوع دن دیجک برده زهر در درلر نته که بو بیتده ظاهر در ~ زهر در
پرستنده کانت بود • هم آزاده هم بنده کانت بود • بدر آمدک معنای حقیقیسی
قاپو یه کلدی در اما او ننکله طاشره چقمدن کنایت ایدرلر بدر آید ده که بو بیتده
از دست و زبان که بر آید • کز عهده شکرش بدر آید • واقع اولبدر خروجدن
کنایتدر مراد شکرنک عهده سندن چقه بیله دمکدر لسان فارسیده در آمد که
باشز اوله ایچرو کلدی معناسنه در هدایایه در آمده دکلری نته که بو بیتده واقع
اولوبدر ~ در آمد کیشی نخستنده ایلر • آیه نور ایزبکه رخشنده ایلر اوندن در آمد
در آمدک جزؤ اولان در انچار و معناسنه در در اول معنایه ده کلور نته که بو بیتده
ظاهر در ~ بدریا در منافع بی شمار است • اگر خواهی سلامت در کنار است
انچار و کلکه برو کلمک لازم اولدغندن اوترو اوندن بر و کلدی دیجک یرده
آزان در آمد درلر مجازا نته که بو بیتده ظاهر در ~ چنین گفت دختر بنزدیک
پدر • که آمد بجنبی ازان راه در • دره به دره دیدکلری برانچی اولدغندن
اوترو در ده لفظ فارسیده در نته که بو بیتده وقوعی دلالت ایدر ~ ز کشتزار
کیاهان کوه و دره • شکر یافته شیر آهو بره • دره نک آخرنده اولان ها اختصا...

صبحون اولمقده جایزدر

نوزقوری لکنکه واردر کچ

دسته ده پایه ده اولن تاکه معنای عامدن خاصه نقلچون اولق ده جایزدر کده ده
خانه ده اولن تاکه بو معنالری تانک بکرارا ذکر اولونشدر لسان فارسیده فصیحه
دریه درلرننه که بو حدیث دن لسان اهل الجنة العربیة والفارسیة الدریة ظاهردر
بو حدیثی حافظ الدین نسفی کافی ده ابو سعید بردعی دن نقل ایدر بو معنایه دری
تازی نک که عربینک فصیحیدر مقابله سنده ذکر اولنورننه که شرف الدینک بو بیتنده که
بوسه معاسنده دمشدر واقع اولوبدر بیت بو در — زلعل یار خواهم صد شکر فی
بتازی و دری و قلب تصحیف • تازی عربک بدوی در بدوی آته اسب تازی
درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر — اسب تازی اگر ضعیف بود • همچنان از
طویله خربه • فارس بر عظیم ولایت و قدیم مملکت در که شیراز اونک دار الملکی در
لسان فارسی اوکه نسبت اولنیدر در اول ولایت ده بر ناحیه آدی دریک
دری و لسان دری اوکه نسبت اولنور دری نک آصلنده بر قرخی وارد ر شول
رساله ده که لسان دریک مذهبی بابنده ترتیب اتمشز در تفصیل اولونشدر
دروازه الفاظ مرکبه دن در بر جزئی در در قاپو معناسنه ننه که سابقا بیان اولنوبدی
بر جزئی ده وازدر که اصلی بازدر آچوق معناسنه بودخی سابقا بیان اولونمشدر
بر جزئی ده تاء در که آخر مرکباته لاحق اولور معنای عام ترکیبی دن مسمای خاص معروفه
نقلچون بوده نکرار بیان اولنیدر دروازه نک مسماسی شول بویک قاپو در که
قانات لری اولمز دایم آچق طورر یالیز شارح منظومه صاحب حقایق بو عبارتله
الدرب هو الباب الواسع بالفارسیة دروازه دیمکله بیان اتمشدر اما قید آخره
تعرض اتمامشدر اول قید بوندن ظاهر اولور که شهره کیرجک سعاف اغزنه دروازه

شهردرلرننه که او بیت ده واقع اولوبدر — دروازه شهر را توان بست •
نتوان دهن مخالفان بست • دهلیز قاپو ایله اوار الغنده اولن ممتد یره درلر که
اوسته اورتولو اولور قاپو یه مناسبتی و اتصالی وارد ر بو بیت دن اکلنور —
دو شاخ آمد دو پایش در درد و غم را • دری بنود دهلیز عدم را • تشبیها غاره
ده دهلیز استعمال اولنورننه که بو بیت ده واقع اولوبدر — بتدریج از آن
رهگذرها یا سخت • بدهلیز غار اندر آورد رخت

نژند — دژم — ژیان

نژند زای عجمی ایله متغیر
الحال درننه که بو بیت دن اکلنور — جای اگر نیست زنخت نژند • چون
علم خسرویش سر بلند • اول معنای عامک تحتنده مندرج اولدیغی اعتبار ایله ملول
کسه یه نژند درلرننه که بو بیت دن اکلنور — کنونم ز قهر زمانه نژند • مرا خرمی
نا ید از لهو چند • فرومانده قلتی ده درلرننه که بو بیت دن اکلنور — خرد نیز دار
که چون نژند • بماند کند در دم آسان اوبکلتی ده درلرننه که بو بیت دن اکلنور
که بر بر دجستی چو شیر نژند صولمشه ده نژند درلرننه که بو بیت دن اکلنور —
کنون سوسنت دو مندی گرفت • گلت زنخت لاله نژندی گرفت • نونله اولجی نژند
معناسی ذکر اولندر اما پژند که باء ایله دریای ده زای ده عجمی در قزل بویه اغاجه در
ننه که بو بیت ده واقع اولوبدر — نگر تا بس باشد بسان پژند • نه هم رنگ گلنار
باشد پژند • دژم زای عجمی ایله قایغلو درننه که بو بیت دن اکلنور — همه سر بسر
سوکوار و نژند • دژم گشته گردان ز چرخ بلند • معنای مذکورک لازمی اولمغین پریشان
حاله دژم درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر — خروا در زمان معدلتت •

بست جز زلف یار چیح دژم • آشفته و پریشان حال اولدیغی اعتبار ایله او یکه لوبه ده
دژم درلر مثلا شیر دژم درلرننه که بو بیت ده واقع اولوبدر — دلیران ایران
و زاول بهم • بکردند جله چو شیر دژم • نهنک دژم درلرننه که بو بیت ده واقع
اولوبدر — هی ز آسمان کرکس اندر کشید • ز دریا نهنک دژم بر کشید •

شمعدان — لگن — تشت

شمعدان ظرف شمعدرننه که خامه دان ظرف خامه جامه دان ظرف جامه در معناده
دان سابقا سخن دانله جز دان قرقندره بیان اولونمشدر ترکه دلنده تحریف ایدوب
شمدان ده دکاری شمعدان اطلاقی معنای ترکیبی اعتبار ایله در لسان فارسیده
اونک اسمی خاص لگن در ننه که بو بیتده ظاهر در — میل در سرمه دان جنان
شده سخت که بن شمع در سر لگنی • ترکه دل ده لگن ده دکاری لسان فارسیده
اسمی تشت در ننه که بو بیت ده ظاهر در — کرش تاج خواهی و زرینه تشت •
بلک عراقت بباید گذشت • عرب تشتی تعریب اتمشدر طشت که بو بیتده واقع
اولمشدر — وقع الطشت غیر منکسر • لکنه لم یقع و ینکسر • تشتک معربنده
حرف تا طایه تبدیل اولونمشدر

جامه — قبا

جامه معنای اصلیسی اعتبار ایله ملبوس دن و مفروش دن عام در ملبوس
تن جامه درلر اصلی جامه تن در علمیت نقل اولندقده قاعده ترکیب تغییر
اولنوب مضاف الیه تقدیم اولونمشدر مفروشه جامه خواب درلرننه که
بو بیتدن ظاهر در — جدا کرد پس یوسف ژرف یاب • ز پیش زلیخا
جامه خواب • جامه خوابک اصلی جامه خواب در اضافتله علمیته نقل اولوندقده

علامت اضافه که جامه نک آخرنده غی همزه مکسوره در حذف اولونماغله قاعده ترکیب
تغییر اولونمشدر اما کثرت استعماله جامه ملبوس ده اعلام غالبه دن اولمشدر
اطلاقی او زرنه بلا قرینه ذکر اولونسه مراد ارقایه کیجک درننه که بو بیتده
واقع اولوبدر — پیراهن سبز بر درختان • چون جامه عید نیکبختان •
استعاره طریقیله بیت مذکورده که پیراهن کبی جامه ده ازهارده استعمال
اولونورننه که بو بیت ده واقع اولوبدر — بلبل زد بانگ و نعره چون بهجر
آن • و ز وجد گل سرخ شد جامه دران • قباده قفتان جنسندن درننه که
بو بیت دن اکلنور — نه من زان می کشم دامن ز رایت • که روزی چند تنگ
آمد قبایت • جامه ایله قبانک فرقی اولدر که اوکی طوتوق اولنه ده جامه درلر
اما قباده مزار اوکی آچوغه خصوصا صدر قبا جامه قبا کرد دیر عجم قفتان اوکی طوتوق
قفتانی پرتوب اوکی آچه ننه که بو بیت دن ظاهر در — چون گل از نکهت
او جامه قبا کن حافظ • وان قبا در ره آن قامت چالاک انداز

گبر — ترسا

لسان فارسی ده
کافرک مشرکنه گبر درلر موحدنه ترسا درلر تعمیم معامنده گبر و ترسا درلرننه که
بو بیتلرده واقع اولوبدر — ای کریمی که از خزانه غیب • گبر و ترسا
وظیفه خور داری • دوستان را کجا کنی محروم • تو که با دشمنان نظرداری
مشرکه گبر اطلاقی بو بیتلردن ظاهر در — هر آن کس را که مذهب غیر جبر است
نبی فرمود که او مانند گبر است • چنان کان گبر یزدان اهرمن گفت • مر این نادان
احوج این و آن گفت • مجوسه دخی که آتش پرستلردر گبر دیدکلری ننه که بو بیت دن

ظاهردر بیت اکر صد سال کر آتش فروزد • اکر یکدم در وافتد بسوزد • مشترک اولدیغندن اوترو در خالوخ خیره یزدان درلر و خالوج شتره اهرمن درلر بومذهب مانی نقاشه نسبت اولنور نته که بوبیت لردن ظاهر در بیت کر آن دو عارض رخشان ز فعل یزدانست • ز فعل اهرمن است آن دو زلف چوکان زن • بدین دلیل همی مانوی درست کند • که خیر هست ز یزدان و شر ز آهرمن • آهرمن بوراده الف ممدود ایله مذکور در ها متحرک در الفک فتحه سی و هانک سکونیله ده مستعمل در نته که بیت سابقده و فردوسی نک بوبیتنده واقع اولوبدر بیت برفت اهرمن را بافسون ببست • چو بر تیز رو بارکی برنشست • اهرمن ده درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر بیت چنان دان که در هر تن اهرمن است • همه خلق را اهرمن دشمن است • کبر لغت مشترکه در جوقال معناسنده کلور نته که بوبیت ده ظاهر در بیت یکی کبر پوشید زال دلیر • بجنک اندر آمد بکردار شیر • کبر کافک فتحه سیله یا کسره سیله دکلدر ضمه سیله در نته که بوبیتده ظاهر در چو بشنید شد چون یکی پاره ابر بسر بر نش پولاد و در تنش کبر د

آفرین آفرین نفرین

آفرین یاردجی در افریدن دن اسم فاعل در حق تعالی یه جان یاراتدیغندن اوترو جان آفرین درلر نته که بوبیت ده واقع اولوبدر بیت آفرین جان آفرین پاک را • کو خرد بخشید و ایمان خاکرا • سوز اختراع ایدن کمسه یه سخن آفرین درلر جهان یاراتدیغیچون حق تعالی یه جهان آفرین درلر نته که بوبیتده واقع اولبدر بیت جهان آفرین تا جهان آفرید • ازو خوبتر صورتی کس ندید • اصل کلام آفرین

جهان آفرین جان آفرین سخن در علیته نقل اولنمش مضاف الیه تقدیم اولنمش و قاعده در ترکیب تغییر اولنمشدر مقام تحسین ده ده آفرین درلر نته که بیت سابقده مذکور در آفرین اول اوندن ده بوبیت لرده ده اول معنایه در بیت آفرین جان آفرین پاکم کم • ویردی برو جمله صورت خاکم کم • اولدی مسجود ملک محسود جان • ها نسخه ء ام الکتاب کن فکان • بو معنایه آفرینک مقابلی نفرین در فارسیده ویردیکی بردی ده نفرین اتدی درلر نفرین اول معنایه کلدکه بوبیتدن ظاهر در بیت چنین کفت شاه جهان کیقباد • که نفرین بد بر زنانیک باد • نفرینک اصلی نا آفرین در نالسان فارسیده سلبیچون در لسان عربده کی لیس کبی نته که سابقا بیان اولنبدر نا بله نی نک فرقنده

دهان زبان بیان

زبان زای عجمی ایله بر نجی لره صفت اولور مثلا شیر زبان درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر بیت مور چه کان را چو بود اتفاق • شیر ژیان را بدر انند پوست • پیل زبان درلر نته که بوبیت ده واقع اولوبدر بیت زبان اندران که نکون کشت طوس • نوکفتی که پیل زبان یافت کوس • اما اول صنفه مخصوص دکلدر بر نجی اولیانلرده صفت اولور مثلا کور زبان درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر بیت نبد شیر درنده را خوابکاه • نه کور زیان یافت بر دشت راه • غرم ژیان درلر نته که بوبیتده واقع اولوبدر بیت مرا کر نخواهی ز شاه جهان • چو غرم ژیان یا تو آیم دمان • بحر الغرایب صاحبی نک کلامندن اختصاص اکلنور صنف اوله زبان هیبتلو بر نجی لره صنفنده استعمال اولنور شیر زبان درلرده شدر اصابت اتمامشدر اما ابو منصور اسدی

ژیانه که خشم آلوده تفسیر اتمشدر و فرخی نک بوبیتی ایله استشهاد اتمشدر بیت بر زم ار بیزد و ربزد چه چیز خون عدو • بصید کیرد و کیرد چه چیز شیر ژیان • اونک سوزندن اختصاص لازم کلمز بر نجی لره صنفنه ببر ژیان درلر نته که بو بیتلرده واقع اولوبدر بیت درین بیشه زین بیش مکزار کام • که ببر ژیان دارد اندر کنام • ببر بیان بر کیمک آدیدر که رستم دستان اونی کوینده کیردی نته که فردوسی نک بو بیتندن ظاهر در بیت تهمتن بپوشید ببر بیان • نشست از بر اژدهای ژیان • تهمتن رستمک القابندن در مذکور بیتدن وهم تبادر ایدن اول کیم ببر دریاسندن اولمقدر اما اویله دکلدر پلنک دریاسندن ایدی نته که فردوسی بو بیتلرده تصریح اتمشدر بیت یکی جامه دارد ز چرم پلنک • بپوشید ببر اندر آید بجنک • همی نام ببر بیان خواندش • ز خفتان و جوشن فزون داندش • پالکوز ببرده درلر اول رستمک کیدکی کیم نته که بوبیتده واقع اولوبدر بیت از ایران تیره بر آمد بابر • که آمد خداوند کوپال و ببر دمان صیغه ء مبالغه در دمیدن دن چیدن دن چان کبی پیله صفت اولور پیل دمان درلر نته که بوبیت ده واقع اولوبدر بیت نه مرد است ان نزد یک خردمند • که با پیل دمان بیکار جوید • نهنکه ده صفت اولور نهنک دمان درلر نته که بوبیت ده واقع اولوبدر بیت نهنک دمان است اندر نبرد • هژبر ژیان است در کارزار •

پهلوان پهلوان پهلوانی

پهلوان اول مفرد اولمق اکلنور سپاهی نک مفردنه درلر نته که بوبیت دن اکلنور کسی کو بود پهلوان جهان • میان سپه در نماند نهان • لشکر مقدمی نه پهلوان اطلاقی

بوبیت لردن اکلنور بیت تو کر پهلوانی ز قلب سپاه • چرا آمدستی بدین رزمکاه مرا شاه داد این درفش سیاه • جهان پهلوانی و تخت و کلاه • اما مقتضای بر تدقیق تظرده اولدر که مرکب در بر جزوی پهل در معنای حشم در عرب خیل و حشم دیکی برده عجم سپه و پهل دیر نته که بوبیتدن ظاهر در بیت یکی هفته بود نه باسوک و درد • سر هفته پهل و سپه کرد کرد • بر جزوی ده وان در که آصلا بان در واوه قلب بانک لسان فارسیده شایع در بان حافظ معناسنه در نته که سابقا جهان دار جهان بانک فرقنده بیان اولنمشدر پهلوانک معنای ترکیبی حافظ حشم در اصلا وان پهل در علیته نقل اولوندقده مضاف الیه تقدیم اولوب قاعده ء ترکیب تغییر اولنبدر پهلوان ثانی ده مرکب در اما بونک بر جزوی پهلو در عرب اونی تعریب اتمشدر و فهله دیمشدر عجم اوکه منسوب اولن دله پهلوی در عرب فهلوی در پهلو بیش شهردن عبارتدر نته که حمزه ء اصفهانی کتاب التنبیه ده تصریح اتمشدر بو عبارتله که بعینها نقل اولنور واعلم ان کلام الفرس قدیما کان یجری علی خمسة السنة وهی الفهلویة والدریة والفارسیة والخوزیة والسریانیة والفارسیة قد تطلق و تراد بها ما یعم الکل فاما الفهلویة فکان یجری بها کلام الملوک فی مجالسهم وهی لغة منسوبة الی فهله وهو اسم یقع علی خمسة بلدان اصفهان و همدان و ماه نهاوند و آذربایجان بر جزوی دخی الف نون در که لسان فارسیده اداة جمع در نته که سابقا بیان اولنبدر پهلوانک دخی بر جزوی پهلو در معنای مذکور اوزره اما بر جزوی دخی الف نون در اداة جمع اولن الف نون دکلدر بلکه معنای نسبت ده آخر نده یانک مدلولی در مبالغه ایچون در خسروانیده کی و کیانی ده کی کبی بونک دخی

تفصیلی سابقا اولوبدر معنای نسبت واردغی پهلوانه ده وجه مذکور اوزرنه
بو بیتلردن ظاهردر ب کش د زبان وجوانیت هست • تخن کفتن پهلوانت
هست دیکر اکر پهلوانی نداند زبان • بتازی تو اروند را دجله خوان • معنای اول اوزرنه
اولن پهلوانه ده یای نسبت لاحق اولور و تعظیم اندکلری نسنه یی اونکله توصیف
ایدرلر مثلا بویک اغاج دیجک یرده پهلوانی درخت درلر نته که بو بیتده واقع
واقع اولیدر ب چو زد دهره بر پهلوانه درخت • شد از دولتش تاج و تخت
قا با اغاج کسمک ده شامت واردر مبنای معنای بیت اول در بلکه مطلقا اغاج
کیجی لک ایدوکل در دیرلر نته که شیخ نظامی بو بیتده ب درخت افکن بود کم زندکانی
بدرویشی کشد بجز بانی • اول معنایه اشارت اتمشدر **تخت**
اورنک **اورنک** تخت مطلق سریردر که اغاجدن اوله
یا اصل بونلش اغاجه تخته دکلری اوندن دوزلن تخته انتسابی اعتباریله در آخر ندغی
ها اول معنای اظهار ایدر چونکه آخر ندغی ها کبی تخت سریره اطلاق اولوندغی بو
بیتدن ظاهردر ب روان جون روان شد فرو تخت رخت • چه بر تخت
تخته چه بر نوم تخت • معنای اصطلاحنده تختک سریر سلطانه اختصاصی یوقدر اما اونده
غلبه استعماله اعلام غالبه دن اولمشدر اطلاقی اوزرنه ذکر اولنسه مراد سلطاندر
اورنک سریر سلطاندر خصوصا بله نته که بو بیتدن ظاهردر ب بر اورنک نشست
شیدا سب شاد • بشادی در داد و بخشش کشاد • اما بونک معنای اصلنده
تخته دن اولماق معتبر دکلدر کوکه ده اورنک اطلاق اولنور تشبیها استعاره طریقی
ایله یدی کوکه هفتورنک درلر نته که بو بیتدن ظاهردر ب هفت رنکست زیر

هفتورنک • نیست بالاتر از سیاهی رنک • هفتورنکک اصلی هفت اورنک در
ترکیب اولندقده الف حذف اولنمشدر بوذکر اولنن معنی اورنک مفرد کدر
بر اورنک دخی واردر که مرکب در بر جزوی اودر که اصلا آب در باواو منقلب
اولمش و تخفیفا مدی فتحه یه تبدیل اولنمشدر بر جزوی ده رنک در اورنکدن
مراد معنای آب و رنک اولدغی بو بیتدن ظاهردر ب رخش فر و اورنک
بجای کشت • ستاره زحل وی آرای کشت • حسن سیادن اورنکله تعبیر
ایدرلر مجازا نته که عنصری نک بو بیتندن اکلنور ب جهان خیره مانند زفرهنک
او • ازان بزرو بالا و اورنک او • نجوالواب صاحب اورنکی بوراده یاراشق
معناسنه صانمشدر معنای ترکیبیسندن غافل اولمشدر شبداب معنای ترکیبی
دن نقل اولونمش علم در شبدیز کبی نته که سابقا بیان اولوبدر اسب آت در
معنای ترکیبیسی شیدا اسبک کبیش آتلو در شیداب آذرکشب دن جزاولن کشب
کبی در آذرکشب مرکب در بر جزی آذر در یا نار او د معناسنه نته که سابقا
بیان اولوبدر آتشله اذرک فرقی ذکر اولندغی یرده بر جزیی ده کشب در
بوجز مرکب درکش الاسب دن اسب کنه معنای مذکورده مستعمل درکش
کافک فتحه سیله در نته که فردوسی نک بو بیتندن ظاهردر ب نیاید همی کرد نت
سرکشی • که از سرکشی کس نبیند کشی • مستحسن نسنه یه لسان فارسیده کش درلر
کشب که ترکیب اولندقده الفی حذف اولوبدر لقب اولمشدر آتش کده لرامتحانلرندن
برکسه یه اول معنای لغوی اعتباریله جزاولمشدر آذرکشبدن اذرکشب مجوس
طایفه سی اودلر براووک آدیدر که مذکور لقبله ملقب اولان کسه یه نسبت اولنور
دن

آتش کده سنه اول بنا اتمشدر معنای مذکور فردوسی نک بو بیتلردن ظاهردر
ب جهان دید در خواب آتش پرست • سه آتش ببردی فروزان بدست • دیکر
جو آذرکشسب و جو خراد و مهر • فروزان بکردار کردان سپهر آتش کده سنی کیم بنا
اتدی ایسه او ونا اوکه نسبت ایدرلر مثلا برزین بنا اتدکی آتش کده نک اوده نه
آذر برزین درلر نته که بو بیتدن ظاهردر ب سزاوار این جستن کین منم •
برزم آذر تیز برزین منم • برزین ده لقب در معنای ترکیبی ایرا و زرین دیمکدر
فرزین اونک معربی در آذرکشب جمله سی اسمدر اولوبدر بر پهلوانه نته که بو
بیتدن ظاهردر ب سپهبد چنین کفت که آذرکشب • ببند نامور تیز جنک
زرسب • آذرکشب اسمی آتش کده ایچنده یانن اوده اطلاق اتدکلری بلین نته
که سابقا ذکر اولن بیتلردن و بو بیتدن ب زباکیزه جان فرود ور زرسب •
همی برفروزم چو آذرکشب • آتش کده نک کندوسنه اطلاق ایدرلر نته که
بو بیتدن ظاهردر ب زده موبدش نعل زرین براسب • شده نام آن خانه
آذرکشب • کشب لغتی ایله ملقب موبدک آتشه کش دیدکلری نک وجهی بو بیت
دن ظاهر اولدی ایا غنده نعل لری التون دیمشدر موبد لسان فارسیده دانشمنده
دنور نته که بو بیتدن ظاهردر ب ز علم و خرد بندکان در تو بود • در سخن
هر یکی صد چو موبد • دانشمندلرک اولوسنه موبد موبدان درلر مجوس دانشمندنه
اختصاصی یوقدر **پنهان** **پیدا** **نهان**
اشکارا **راز** **پوشیده** **باز** **هویدا**
پنهان بای عجمی ایله خفی در مقابلی پیدادر بای عجمی ایله که معناسی مظهر در آشکارا که

معناسی ظاهردر پنهانک تمام مقابلی دکلدر بو بیتده که ب دل ببرود زد ستم
صاحب دلان حذار • دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا • پنهان معابلهسنده
آشکارا اکلشدر قافیه مصلحتیچون و آشکارا نهانک معابلدر که معناسی خفی در
مخفی یله خفی نک فرقی بودر که مخفی ده غیرک فعلی ایله اولور اختفا خفی ده اول معتبر
دکلدر ظاهر ایله مظهرک فرقی ده بورادن ظاهر اولور مظهرک ظهوری غیرک فعلی ایله
اولور ظاهرده اول معتبر دکلدر کاه اولور نهان معابلهسنده پیدا استعمال اولنور
نته که بو بیتده واقع اولوبدر ب بکفت احوال با برق جهانست • دمی پیدا و
دیکر دم نهانست • بونده ده ضرورت شعر اقتضا اتمشدر پنهان یری نه نهان کلمه سی
سنی هر قانقی ذکر اولورسه اولسون اصل معنی تمام اولور پیدا ایله آشکاراده اویله در
بو بیتده حق تمام معابله رعایت اولنمش نهان معابلهسنده آشکارا ذکر اولنمشدر
نظم همی کویدم از خدای جهان • بترسم همی آشکار و نهان • اشکارانک الفی حذف
جایزدر نته که بو بیت مذکورده واقع اولوبدر کاه اولور الفی ها یه تبدیل ایدرلر
آشکاره درلر کاه اولور نهانک آخرنه بریا زیاده ایدرلر نهانی درلر آرتق
معنی افاده اتمز معان کنه نهان معناسی ادا ایدر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ب
آبیست درین جهان و نانی • از دیده آدمی نهانی • هویدا ده ظاهر معناسنه
در نته که بو بیتدن ظاهردر ب کفت آن بارکز و کشت سردار بلند • جرمش
این بود که اسرار هویدا می کرد • فیض روح القدس ار باز مدد فرماید •
دیکران هم بکنند آنچه مسیحا می کرد • اما آشکارا ایله بونک فرق وار در آشکاراده
معتبر اولن ظهور مظهر حس ده ظهوردر بونده ظهوردر عقلی ظهوره دبتامل در

رآز کزلونسه در قول اولسون نته که بو بیت دن ظاهردر بیت کنکر طافش بزبان
دراز • بیش فلک کفته سخنهای راز • فعل اولسون نته که بو بیت دن ظاهردر بیت
چو آمد بدین روزکاری دراز • سپهر آن زهرکس بهی داشت راز • رازده
معنای اخفا اولدغندن اوتورو مقابله‌ده آشکار ده استعمال اولنور نته که بو بیتده
واقع اولوبدر بیت کذشت اندران روزکاری دراز • که من کوبش آشکار اوراز
مبالغه قصد اتسه‌لر راز نهان ایله توصیف ایدرلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت
کل بوزنه اچه سون غنچه دهانم بنم • دشمه سون آغزلره راز نهانم بنم • پوشیده
اسم مفعولدر پوشیدن دن معناسی مستوردر که اورتلمش درلر لسان ترکی‌ده
اخفا اونکلا زمدر شول کسه یه کیلران اطلاقادر اولیه پوشیده راز درلر نته که
اشتغا
بو بیت ده واقع اولوبدر بیت خط کش بزرکان نداننده باز • چه دانند طفلان
پوشیده راز • باز آچوق در نته که ساجاده روان نک اصلنی تقریرده بیان اولنمشدر
آچدی دیجک بردچم باز کرد دیر کلامک کشف اولیجق باز کفت ده دیر نته که بو بیت ده
واقع اولوبدر بیت کر کسی وصف اوزمن پرسد • بی دل از بی نشان چه کوید باز
چه کوید بازک معناسی کشف ایده‌ دراستفهام انکاری در

هنک آهنک سرهنک فرهنک

هنک آغرلق در نته که بو بیت دن ظاهردر بیت زمین لنکر از بکه کربکسلاند •
بروز نبرد تو از هنک لشکر • هنکلاب معناسندن کنایت اولنور نته که بو بیت ده
ظاهردر بیت تعظیم بزرکن از فرنک است • که آهنک خلاف ترک هنک است •
هنکلاوص معناسندن ده کنایت ایدرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت اکر بخواهد

تدبیر اوز خاصیت • ازین پس نکند باده جمع ازاله هنک • بوکنایتلر ترکیدلده
وارد راییدن اوص دن آغرلغله کنایت ایدرلر معنای زورده ده هنک استعمال
اولنور مجازا نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت کند کربه بر موش آهنک شیر
ولیکن نمیدارد او هنک شیر • زورک آغرلق لازمی در اول علاقه ایله بری نک
اسمی آخرده استعمال جایزدر بحر الغرایب صاحبی بو معنالری معانی حقیقیه دن
صانمش در هنک قوت معناسنه ده کلور دیو بیت مذکور له استشهاد ایدر بیت
آهنک عزم در نته که بو بیت دن ظاهردر بیت چو آهنک رقص کند جان پاک •
چه بر تخت مردن چه بر روی خاک • برنسنه یه اهتمام ایله اولاشمقدن آهنکله کنایت
ایدرلر نته که بو بیت دن ظاهردر بیت دراز آهنک شد این کار با تو ندانم چون
کنم این بار با تو • عزمک لازمی اولدغی اعتبارله حاله یه ده آهنک درلر نته که بو بیتده
واقع اولوبدر بیت ره بط باز تیز آهنک می زد برقص کبک شاهین جنک بی زد
نو •• سرهنک الفاظ مرکبه دن در اصلی سراهنک در نته که بو بیت ده ظاهردر
بیت درای شتر خاست از کوچگاه • سرآهنک لشکر درآمد براه • جری باشی
لرینه که باشدن اول حرکته عزم ایدر و قالانی اکثر تابع اولورلر سرهنک درلر اصلی
سرآهنکده سرک آهنکه اضافتیله علم اولیجق قاعده ترکیب تغیر اولونمش علاقه
اضافت قطع اولونمشدر بر بط دکی‌که اصلی بر بط در اضافتله اول آلتی تشبیه
اتمشلردر فاما بر نته بحر الغرایب صاحبی نک جمله غرایبندن در که بو معامده مشدر
سرهنک اوکه غیری لرکه اوزرنه حواله اوله یورت سورجی بشلارنه واش اوزرنه
طورب ارغاد اشلدن لر و بونلرکی امثالی اشلکسه لره اطلاق اولنور فرهنکده

الفاظ مرکبه دن در اصلی فرهنکدر اضافتله فردن مراد اول معنادر که ترکیده اوکه
فردرلر هنک معناسی سابقا بیان اولنان در معنای ترکیبی بو بیت ده ظاهردر
بعصبیکه آورد فرهنک درموش نشانند آتش جوشید راجوش فرهنکی سینه یه
نسبت اتمک نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت چو آمد تا بعضر نازنین تنک •
زمغزش عقل رفت از سینه فرهنک • سینه مقر قلب اولدیغیچون دیر بحر الغرایب
صاحبی فرهنک ادب و عقل و هنر دمش در و بو بیتله استشهاد اتمشدر بیت جوان
کینه راشاید و جنک را • کهن پیر تدبیر و فرهنک را • فرهنک مرکب اولوب مبالغه
معنای هنک دن زاید فرمعناسی وارد غن طوباشدر

زهر نیش نیشتر

زهر آغوده اعلام غالبه دن اولمغدر کثرت
استعالله اطلاق اوزرنه ذکر اولیجق مراد اول اولور نته که بو بیت ده واقع اولوبدر
بیت زهر قهر کله اولورسم آغلو او تار بته • قرم اوستنده کلوب قوقمه کیاهمدن
صاقن • معنای اصلیسی قانه آجی دراوده زهره ددکاری اوکه نسبله دراغزندعی
ما اختصاصیچون در غنچه دکی ما کبی غنچ کلمشمکدر کل غنچه سنک اغزنک حالنی اکر تشبیه
ایدب غنچ لفظن انی استعاره اتشلردر غنچه دن اول حالت زایل اولدقدن
صکره غنچه دمزلر کل درلر معنای اختصاصدن که آخرندعی ما اول مصلحت ایچون
کلمش در مراد بود ترک اودی بو قدر ددکی برده بجم زهره ندارد دینته که
بو بیت ده واقع اولوبدر بیت زهره ندارم که بیوسم لبت • تیر وکمان دارد ابروی
تو • نیش سوکسنه در یابان طوکوزنک دشنه‌ده نیش درلر نته که بو بیت
ظاهردر بیت بجوینش کراز و ندانش تیزدر قصد مستمندانش • نیشترکه اوکه

ترک نیشتر در مرکب در بو معنایه نیشله تردن که لسان فارسی ده اداة تفضیل در
نته که سابقا تفصیل اولنمشدر کثرة استعالله آرونک دکتنی نیش اعلام غالبه دن
اولمشدر اطلاق اوزرنه ذکر اولونسه اول مراد اولور اول دکنک آغوسی اولدغندن
اوترنیشی معابلدنوش ده ذکر ایدرلر نته که شیرینله نوشخند فرقنی بیان اولنمشدر
بحر الغرایب صاحبی نک جمله غرایبندندر بو معام دکه کلامی که عبارتنه نقل اولنور
نیش ایکی معنایه کلور اولانشتر نا با هر صوقوجی جانورکه دکنه آرو کبی عقرب
کبی نیشترکه نه لفظندکی ترکیبی بلمش نه معناسنک آصلنی فهم قلمش اوندنصکره بلا انده
ده صوقوجی جانورلردن درنیش اونی استعمال اولنمش دکلدر

فرشته سروش

فرشته که ترکیدلده استعمالی شایع در لفظ فارسی در معناسی لسان عربیده
ملک ددکلری در نته که بو بیت دن ظاهردر بیت فریدون فرخ فرشته نبود • زمشک و
وز عنبر سرشته نبود • بداد و دهش یافت آن نیکوی تکوی کن کر فریدون
توی • سروش انبیایه حق تعالی جانبندن خبر کتورن فرشته در تمس فخری عیار
جالده سروش جبرئیلدر دمشدر و بو بیتله تمثیل اتمشدر بیت زهی فرشته
صفت خسروی که در ملکوت • دعای جان تو کوید همیشه جان سروش •
ابو منصور اسدی ایدر سروش جبرئیل راکویند و فرشته را نیز کویند و اندر
پارسی این رابسیار کفته اند بهلویست چنانکه فردوسی کفت • بفرمان یزدان
خجسته سروش • مراروی بنمود در خواب دوش • فرشته نک اصلی برهشته در
لفظ مرکب در برجزی بد دربای عجمی ایله فانات معناسنه اول بانک فایه تبدیلی

شایع در پارسیده فارسی ده درلر اصبهان ده و اصفهان دیرلر هشته اسم مفعولدر
هشتن دن برشنه ردوشورمایوب صالی ورمکه درلر قوش قناتلرنی پابسه
فروهشت پر درلر نته کم بو بیتده واقع اولوبدر قضا چون زکردون فروهشت پر
همه زیرکان کور کشتند و کر تصویرلرد فرشته قاناتلری آچوق بازولرلر اول
سبیله اوکه برشنه دیشلر جایزدر بر جزئی فرشته نک هشته اولماسی اوله
ماضی معناسنه آخرنده کی ها معنای عام ترکیبی دن معنای خاص علمی یه نقل ایچون اوله
هم خوابه دکی ها کبی بو هانک اصلی امثله متعدده ده سابقا بیان اولنمشدر

مهمان مهـ مهربان

مهمان قونوغه اطلاق اولنور الفاظ مرکبه دن در بر جزئی مه در اولو معناسنه بر جزئی
ده مان یکزنجی معناسنه در اسم فاعل در مانستن دن قونوق سنجی تعظیم اولوب
قوندغی یرده رعایت اولوب اولوندغندن اونکرمهمان درلر شعرای عربدن اول
شاعر که بو بیت لری ماشئت العجم المهمان مهمانا الا لاجلال ضیف کان من کان
فانه اکبرهم والمان منزلهم والضیف یستدهم مالازم المانا دیمشدر مهمانک مرکب
اولدغن بیانی ومک معناسن تعیین ده اصابت اتمشدر اما معنای ثانی تبیین ده
خطا ایدبدر ابو منصور ثعالبی لطایف المعارف آدلو کتابنده ذکر اولنان بیت لری
ومقرراتمشدر غلطنه واقف اولماش در میز قونوغک اسم خاص درنته که بو بیتده
ظاهر در مکارم ونعمت باد میزبان کرم نخوان جود توصاحب دلان د
شاهان میز مهمانله بونک فرقی اولدر که بو وضع خاصله موضوع در اونک
اطلاقی وضع عام ترکیبی حسبیله در میز اسم جامد اولیجق معناسی ذکر اولنان درشنعاتدن

اولیجق امردر میزیدن دن نته که بو بیت لردن ظاهر در هرکرا بخت یار مند
بود کو بشو مرد راز کو رانکیز باکرد اربیر برکبیر چیره کردو بکوشش
اندر میز میزبان قونغی قونقلیوب رعایت ایدن در لفظ مرکب در بر جزئی
میز در که معناسی بیان اولوندی بر جزئی ده بان در حفظ ایدیجی معناسنه در
نته کم جهانبان وجهاندار قرقنده تحقیق اولونمشدر

هستی بودن شدن

هست وارلق در مقابلی نیست در که معناسی
یوقلق در هستی نک اصلی هست در وار معناسنه نته که بو رباعی ده ظاهر در
از رفته قلم هیچ دکرکون نشود وز خوردن غم بجز جکر خون نشود کر در همه عمر
خویش خونابه خوری یک قطره از انچه هست افزون نشود آخرنده کی یا شول
یادر که لسان فارسی ده آخر کلمه یه لاحق اولور اول کلمه نک مدلولنه اولان
معنای وصفیتی افاده ایدر مثلا مردانه در مردی ارلک در سرد صوق در
سردی صوقلق در لکاه اولور هست مجرد رابط معناسنه که است معناسی در
استعمال اولنور نته که بو بیت ده واقع اولیدر به بین دلی من وبیکان
نه حساب درو که هست کوه غم وچشمهای آب درو که نک مدخولی اولیجق
استک اولنه جرها زیاده ایدرلر معنا همان که است معناسی اولور است اول
کلام ده واقع اولیجق ده اوبله ایدرلر نته که بو بیت ده ظاهر در هست درین
دایره لاجورد مرتبه مرد بمقدار مرد نیست که هستک مقابلی در مرکب در
بر جزئی نه در که معناسی یوقدر نته که سابقا بله نه نک فرقی بیانی تحقیق اولنمشدر
بر جزئی ده است در که لسان فارسی ده رابط در نیستک معناسی یوقدر

ابن سینا اشارات آدلو کتابنده است رابطه ایدکنه تصریح اتمشدر اول برده که بو یله
دیمشدر وقد یحذف ذلک یعنی اللفظ الثالث الدال علی معنی الاجتماع بین الموضوع
والمحمول فی لغات کما یحذف تارة فی لغة العرب الاصلیة کقولنا زید کاتب وحقه
ان یقال زید هو کاتب وقد لا یمکن حذفه فی بعض اللغات کما فی الفارسیة الاصلیة
وسواست فی قولنا زید دبیراست وهذه اللفظ تسمی رابطة افاضل عجمدن جلال الدین
دوانی ومیر صدر الدین که زید نیست ده رابط مذکوردکل صانمشلردر نته که شرح تجرید
اوزرنه یازدقلری حواشی ده تصریح اتمشلردر خبط فاحش ایدبدرلر ابن سینانک است
رابط در لغة فارسیه ده رابطه نک حذف جایز دکل دردیکی سوزک مقتضاسی اولدرکه
زید نیست ده ده رابط مذکور اوله اول تقدیرجه نیست ده مرکب اولور هانک مفتوحه
ایله است دن مذکور هانک اصل ها اولور وار معناسنه ترکب اولیجق اونک آخرندغی
همزه استک اولندکی الف حذف اولمش اولور نته که هست است یرنه استعمال اولنور
سابقا بیان اولوندغی اوزره است ده هست یرنه استعمال اولنور نته که بو بیت ده
واقع اولوبدر جهان کرچه سراسر لاله زار است برهنه پا مرو آنجا که خار است
مقتضای مقام خار هست در بود وجود در نته که بو بیت دن ظاهر در
همه بود راهست از و ناکزیر به بود کس او نیست حاجت پذیر بوده موجود
در صیغه اسم مفعول در بودندن مصدر اولمق معناسنه بودله بودن دیدله
دیدن کفتله کفتن کبی در نته که اون الکک ده صیغه لری مشترکدر فعل ماضی معناسنه
ده کلورلر حاصل بالمصدر معناسنده کلورلر بوده ده اوبله سید شریف شرح تجرید
اوزرنه تعلیق اندکی حواشی ده وجوده بودله تفسیر اتمشدر اصابت اتمامشدر اونون
بودن

حکم هستی ایله بودنی بری برینه مرادف طوتمشدر اوراده ده اصابت اتمامشدر
نته که بیان سابقدن وجه لری ظاهر اولوبدر بودنی نک معناسی اولاجق در نته که
بو بیتده ظاهر در کذشته خود کذشت وبودنی بود پشیمانی نمی دارد کنون
سود آخرنده کی یا شول یادر که لسان فارسی ده آخر مصدره لاحق اولور تهیئتا
واستعداد معناسن افاده ایدر مثلا دیجک بیجک دیجک یرده عجم کفتنی خوردنی
درسو یلمکه لایق کلام یکه یرافلنش طعام دیمکدر دیلمکه سنجی که یه کشتنی درکنید چک
نسنه یه رفتنی در نته که بو بیت دن ظاهر در چو نتوان رفتن راداشت در
بند کره بستن چو موران بر شکم چند شدن بر شیئک شی اولمقلغی در که
لسان عرب ده اوندن صیرورتله تعبیر ایدرلر معنای بودن دن کونله تعبیر ایدرلر
مثلا عرب کان فقیرا صار غنیا عجم بود غنی شد ترک فقیر دی غنی اولدی دیر شدن
لغة مشترکه در اولدی یعنی فوت اولدی معناسنه ده کلور نته که بو بیت لرده
ظاهر در مکرکه لاله بدانست بی وفایه عمر که تا بزاد وبشد جام می زکف ننهاد
دیکر که زنده است آن خرد کودک هنوز ولی شد زسرهای مهر وتموز اما تحقیق اولدرکه
شدنک معنای اصلیسی زایل اولمق در نته که بو بیت لردن ظاهر در
یوسف از برادران کم شد آفتاب ازمیان انجم شد اوکلی شد عزیا دیکی صار
معناسنه در ایکنجی شد زال معناسنه در نظم خوی بد در طبیعتی که نشست
نشود تا بوقت مرک ازدست شدنک اولکی معناسنک استعمالی کنایت طریقی
ایله در اوللکی زایل اولمق لوازمندن در

دوست یار یارا شاهد یادر

دوست لفظ فارسیدر

ترکیدلده استعمالی شایع در اول معناده که فارسیده مستعمل در معابله دشمن در
نته که بو بیتلردن ظاهردر بیت مترس از دشمن که او دوست خوی است
حذر از دشمنی که او دوست روی است • دوشو رنک سترلیش بینه دشمن • عنایت
ایلر بیه دوست دشمن • یارک معنای اصلیسی معین در یاری معاونت در نته که
بو بیتدن ظاهردر بیت منم کز زخم تیغ بیشه خالی از غضنفر شد • فلک یاری
نکرد اجل دوستان دشمن مظفر شد • یارا قدرت در نته که بو بیتدن ظاهردر بیت
همه کشت با نقش دیوار جفت • نه یارای جنبش نه آوای گفت • یارانک اخرنده غی الف
یارینک یا سندن بدل در بیانیله بسی دیکه الفک بو معنایه کلدکی سابقا بیان اولونمشدر
یارانک معنای حقیقیسی یاردم در یاری کبی یاردمدن حاصل اولان قدرت ده مجازدر
توسعا مطلق قدرت ده استعمال اولنور نته که بیت سابقده واقع اولوبدر بولداشنه
خطاب مقامنده عجم یارا در نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت ده روزه مهر گردون
افسانه است و افسون • نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا • لسان فارسیده آخر
اسماده الف خطابچون کلور ترکیدلده بو الف اول معناده استعمال اولنور نته که
بو بیتده واقع اولوبدر بیت یارا رضاک اولسه که بن بر رضا کم • عاشق همیشه ترک
رضا ایله خوش کجر • محبوبه ترکیدلده یار اطلاق اولندیغی کبی لسان فارسیده دخی
اطلاق اولنور نته که بو بیتده ظاهردر بیت مصلحت دید من آنست که یاران همه کار
بکذارند و خم طره یاری کیرند • اما بو اطلاق حقیقت دکلدر بطریق الاستعاره اول معناده
حقیقت اولان لفظ شاهد در نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت شاهدان زمانه خرد و
بزرک • دین را بوسف اند و دل را کرک • بحر الغرایب صاحبی نک جلمه عرابیندن

بومقامده سویلدکی کلام بو عبارتلرکه بعینها نقل اولنور یارالتی یعنی ایکی قرنداشک
عورتلری برابرنه التی درلر زو دکه چه نیکو سخن گفت یاری بیاری • که تا کی کشیم
از زنان ذل و خواری • بیت مذکورده دکه معنایه استشهاد ایچون کتورمشدر
لفظ یارک آخرنده کی الف اولمیجق یا او ابجق معناسی اولدرکه ذکر اولوندی اما قاچن که
آخرنده ها اوله معناسی قول بانی در نته که بو بیتده ظاهردر بیت ای سرورسی که
زیبد کز نعل مرکب تو • در دست و پای دولت خلخال و یاره باشد • بلدکه لسان
فارسیده سوار درلر نته که بو بیتدن اول معنی ظاهردر بیت ساعد سیمینکه زرین
سوارا اولدی سوار • صانکه آتشدن دوایرجکدیلر آب اوستنه • تحقیق بودرکه
یارک معنای اصلیسی مصاحب در اصحاب صفایه یاران درلر نته که بو بیت ده
ظاهردر بیت یاران چو فرشته ز خرابات رمیدند • ماچون نمکسان درین
بیمانه بماندیم • یاردجی معناسنده استعمالی یارک مجازا در اول معناده حقیقت
اولان لفظ یاور در نته که بو بیت ده ظاهردر بیت چاره ما سازکه بی یاوریم
کر تو برانی بکه روی آوریم • یاور یا ایله اولمیجق معناسی اولدرکه بیان اولندی
اما با ایله اولمیجق تصدیق معناسنه در نته که بو بیت ده ظاهردر بیت نیست در
فن خودم چون تو زشاهان همتا • باز برس از سخنم کر تو نباشد باور • باورکردن
انانمق در ترک اناق ددکنه عجم باور ری در باوری یاردم در نته که بو بیت ده
ظاهردر بیت بهر کار از و خواسته یاوری • اکر صلح بودی و کر داوری •
داوری خصومت در داور خصم در نته که بو بیت ده ظاهردر بیت سرانجام
نترسم که بیروز کر • نباشد جز از داور کینه ور • فصل خصومت ایندکی اعتبار ایله

حاکمه ده داور درلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت از تو به که نالم که دکر داور
نیست • وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست • ظاهر بودر که بو اطلاق مجازا
در بحر الغرایب صاحبی داوری حاکم ایله تفسیر ایتمش داوری حکومت در جنک
معناسنه ده کلور دمشدر ایکی سوزنده بلا اصابت اتمامشدر

بس پس

بس بتر معناسنه در لسان ترکیده ده اول معناده مستعمل در نته که بو بیتده ظاهردر
چو یکبار کفتی مکو باز بس • که حلوا چو یکبار خوردند بس • معنای مذکور ایچون
بس بای عربی ایله در پای عجمی ایله بیت مزبورده اول ذکر اولان پس او ایله در معنای
آخر ایچون در اول معناده عن قریب بیان اولونسه کرکدر باذن الله تعالی بس
لغة مشترکه در بجربه معناسنده ده کلور نته که بو بیت ده ظاهردر بیت ای بسا تیز رو
که بماند • بس خر لنک جان بمنزل برد • بسا و بس ده اول معناده استعمال اولنور
بسانک استعمالی بیت مذکوردن ظاهر اولدی بسک استعمالی بو بیتدن ظاهردر
بدانجه میکذرد دل منه که دجله بس • پس از خلیفه نخواهد کذشت از بغداد •
بحر الغرایب صاحبی نک بو مقامده کی کلامی بودر بس ایکنجی معناسنه شیخ سعدی
سخن کرچه دلبند و شیرین بود • سزاوار تصدیق و تحسین بود • چو یکبار کفتی مکو
باز پس • که حلوا چو یکبار خوردند بس • و نیجه نیجه دمک اولور بسا و بس
لفظندن تخفیف ایدب شیخ سعدی بس نامور که زیر زمین دفن کرده اند •
کز هستیش بروی زمین بر نشان نماند • بسا آنجه نیجه نیجه دمک اولور •
نه هر بیندی درونش همچنان باشد • بسا حلوای صابونی که زهرش در میان باشد
بیرونی که بیسندی

لفظ بسی ایکنجی ایله تفسیرده خطا اتمشدر استشهاد ایچون کتوردکی بیتده
اول معنی یقشمز بتر معناسنه در او که مناسب اولان بس بسا دن بیدن
تخفیف اولنمشدر ددکنده اصابت اتمامشدر بسا دکه الفک بسی دکی یانک معناسنه
بلا مشدر بسی نک آخرنده غی یا یای نسبت در یکی نک آخرنده غی یا کبی بسانک آخرنده غی الف
تناوردکی تنا الفی و بهنا وردکی بهنا الفی کبی در بونک دخی معنای نسبته دلالته
وارد در نته که سابقا بیان اولونمشدر بس پای عجمی ایله آرد دربیش مقابلی اوک
اردیجک یرده عجم بیش و پس در نته که بو بیت ده ظاهردر بیت بس و پیش
توکان طاوس رنک • جب و راست شیران پولاد چنک • صکره معناسنده
ده استعمال اولنور مجازا نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت پس از مرک دشمن
یکی شربت آب • به از ملک کاوس و افراسیاب • اکه صوکره کوراشن دنسباره
بس خیره درلرنی دخی بو معناده استعمال اولنور نته که بو بیت ده واقع اولوبدر
بیت که یک شربت آب از پی بدسکال • بود خوشتر از عمر هفتاد سال •
بیک معنای حقیقیسی ایزدر که صکره قالور برکشینک ایزن باصه آرد بجه کیده
بی رو دیرلرنی سکر معناسنده ده کلور اما استعاره مذکوره معنای اول
اعتبار ایله در پس بر معناده دخی استعمال اولنور که ترکیدلده ده اوندن
بو عبارتله تعبیر اولنور مثلا عجم پس چرا کفتی در ترک پس نیچون ددک در
نته که بو بیت ده واقع اولوبدر بیت بحر غم ده کور ندی هجر کدن اقن کوز یاشن
پس ندن دیرش عطایی اولدی دربرورکنش • صکره دکنه دیجک یرده
عجم باز پس در نته که بو بیتده ظاهردر بیت کر تفرع کنی و کر فریاد • دزد زر

بازپس نخواهد داد • مکو بازپس دکه بازپسک د معناسی بودر پسک اصلی
سپس در اولندن سینی حذف اولنش پس قالمشدر لغات فارسیه ده حذف
کلمانک اولندن اولسون اورتاسندن اولسون آخرندن اولسون شایع در
سپس پس معناسنه ایدکی بو بیتلردن ظاهر در ـــ نه دانم چه شاید بدن زین
سپس • که راز سپهری نداشت کس • چون پشیمانی زدل شد تا شتاف زان
سپس سودی ندارد اعتراف

هنکام   کاه   بام

هنکام   کاه مطلقا وقت معناسنه اطلاق اولنور
معنای اصلیسی ظرف مشترکدر زمانله مکان اورتاسنده نته کم سابقا بیان اولنمشدر
هنکام وقت معین ومحدوددر مثلا بهارک وقت محدودنه هنکام بهار دیلک
وقت معینته هنکام کلدر لر وقتنه بتشدی دیجک یرده عجم بهنکام رسید دیر
نته کم بو بیتده ظاهر در ـــ کریز بهنکام فرزانکیست • ستیزه نه بر جان
دیوانکیست • معین دفعه اولوب اول وقتده اولن جمعیته هنکام دیرلر
آخرندغی ها اختصاص ایچون درنامه دکه هاکبی شول مکتوب نامه درلرکه عنواننده
یا آخرنده یا اکیسنده بله آدی یازله بحر الغرایب صاحبی هنکامی مطلع وقتیله تفسیر
ایتمشدر اول فرق دقیقه که اونکله کاه اورتاسنده وار در واقف اولمامشدر
بام خصوصیله صبح وقتی درسلاطینک وحکامک اول وقت دیوانی زمانی
اولدیغی اعتبارله اکر بامداد درلر اصلی بیمک کسریله درعلیته نقل اولنمیج قاعده
ترکیب تغییر اولنوب میم مذکور ساکن اولمشدر بامدادک معناسی بو بیتده
ظاهر در ـــ اختر سر سبز مکو بامداد • کفت زمین را که سرت سبز باد •

بامدادان صبح صادق در شیخ سعدینک بو کلامنده بامدادان که خاطر باز آمدن
بر رای نشستن غالب آمد مراد بامدادان دن چین صباح در آخرندکی الف
نون اداة جمع در صبحکاهان دکه کبی اول اداتله صبح صادقه دلالتک وجهی صبحکاهانک
بانکک معناسنی بیانده تقریر اولنمشدر بام لغة مشترکه در طام اوستنده درلر
نته که بو بیتده ظاهر در ـــ زحل بربام او از پاسداران • فلک بردرکهش
از روز باران • تشت من از بام افتاد عجمک مثلی در طام اوستندن لکن دو
شیجک قانی چکر برکشنک خبری شایع سزی فاش اولدیغی مثلی خرابدر لر اما
اول بامکه برنوع اداة تشبیه در اصلی فام در فانک بایه بانک فایه تبدیلی لسان
فارسیده شایع در کل فام درلر ازرق فام درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر
ـــ ساغری برکف نه ناز بر • برکشم این دلوح ازرق فام را • فام رنک جهتندن
مناسبتی استعمال اولندغی طعم جهتندن مناسبت ده ده استعمال اولنور
نته که بو بیتده ظاهر در ـــ نوا سازی که بود شی یار بدنام • نوای ساخت
آن روز انکبین فام • بحر الغرایب صاحبی فامک رنکه اختصاصی وار صانمشدر
غلط ایتمشدر

روزه   روزي   بهره

روزنه اودر نته که بو بیتده ظاهر در ـــ روزن چون می داری ای پرتو
بسر • کزد ولب بینم دهانت پرشکر • اورجه روزه دکاری روز که کوندر
در اختصاصی اولدغندن اوتور در آخرندغی ها اداة اختصاص در هفته دکه
هاکبی کوساله دکه هاکبی که سابقا بیان اولنیدر روزی کون کون تقدیر اولنان
وظیفه درکه لسان ترکیده آکا کونلک درلر روزنسبتندن اوتور روزی دیشلردر

آخرندغی یایی نسبت درشهری دک یاکبی بونکدخی اصلی سابقا بیان اولونیدر
حکره تعمیم اولنمشدر مطلقا رزق مقدره اطلاق اولنمشدر که نتکه رزق مقدر
که یمز دیجک یرده عجم روزی کس کس نمی خورد درنته که بو رباعیده واقع
اولبدر ـــ ما باده بیخوریم بشادی وخصم ما • جز غم بزیر طاق مقرنس نمی
خورد • از قصه سکندر وآب حیات وخضر • معلوم شد که روزی کس کس
نمی خورد • دخی توسع ایدب مقدر اولمان معناسنده ده روزی لفظنی استعمال
ایدرلر نته که بو بیتده ظاهر در ـــ بروزی توان باده زین طاس خورد •
که اسکندرش جست والیاس خورد • کاه اولور معنای تقدیری ده اسقاط ایدرلر
مطلقا رزقه روزی درلر نته که بو بیتده ظاهر در ـــ زغک از بیضه برون
آید وروزی طلبد • وآدمی زاده ندارد خبر از عقل وتمیز • آنکه ناکاه کسی کشت
بجایی نرسید • وین بتمکین وفضیلت بکذشت ازهمه چیز • بهره که نسبیچون
قونان پای در آخرندغی ها روزه آخرندغی هاکبی اختصاص ایچون در فلانچون قونده
دیجک یرده عجم بهر فلان نهاده در معنای بهره مذکورده بوندن مأخوذ در
بهره روزی به معنای تقدیرده مشارک در اما بهره نک رزقه اختصاصی
یوقدر غیری ده استعمال اولنور مثلا فضلدن بهره سی یوقدر درلر عرب
بهره دن حظله تعبیر ایدر نته که بو بیتده واقع اولوبدر ـــ آنکه خط آورید
وروزی سخت • با فضیلت همی دهد با بخت • سختک اصلی ساخت در الفی حذف
اولونیدر لسان فارسیده حروف علتک الف دروا ودر یا در حذفی خصوصا
وسط کلمه ده اولن الفک شایع در   الله اعلم بالصواب

سخت   درشت   زفت

سخت محکم در مقابلی سست در که معناسی کتک درسختک ترکیبی برکدر
برک یوزلو دیجک یرده عجم سخت رودر برکلکه قاتلق لازم اولدغندن اوتور
مجازا قاتی به ده سخت درلر قاتی کتک دیجک یرده سخت سست درلر نته که
بو بیتده ظاهر در ـــ من عهد تو سخت سست می دانستم • بشکستن آن
درست می دانستم • قاتی لغه سخنی درلر نته که بو بیتده ظاهر در ـــ
زدست چرخ پس سختی کشیده • زعالم کرمی وسردی چشیده • ذکر اولنن
سخت اصلینک معناری در سخت کاه اولور ساخت دن مخفف اولور نته که
سابقا بیان اولندی اول وقتده معناسی دوزدی در ماضی درساختن دن
درشت قاتی در نته که بو بیتده واقع اولوبدر ـــ چنین است رسم
جهان درشت • کهی پشت بزین کهی زین بپشت • درشتک مقابلی نرم در
نته که بو بیت ظاهر در ـــ درشتی ونرمی بهم در بهست • چو رکزن که جراح و
مرهم نه است • قولاغک یومشق یرینه لسان فارسیده نرمه کوش درلر
بحر الغرایب صاحبی درشتی ایریله وبخیه قاتی ایله تفسیر ایتمش ایکسنده ده اصابت
ایتمامش ایری ستبرلک معناسی در نته که بو بیتدن ظاهر در ـــ نشست
ازبر زین چو کوه بزرک • که بندند بر پشت پیل سترک • سترکک مقابلی
خرد در بزرکک مقابلی کوچکدر نته که سابقا تفصیل اولنمشدر قاتی
درشتک معناسی درسختک اولنده استعمال مجازا در نته که بیان اولوندی
زفت زای معجمک فتحه سیله جثه بو یکلو کدر که لسان عربیده اوکه ضخامت درلر
نته که بو بیتده ظاهر در ـــ برو بزبور کابش چو اسب تازی جست •

مباش دره حكش چو كاه كاهل ورفت بو وصفله واحدى توصيف ايتدكلر نلين
متعددى ده توصيف ايدرلر مثلا لشكر زفت درلر نته كه بو بيت ده واقع اولوبدر
— مرغ بابيلى دوسه سنك افكند • لشكر زفت حبش را بشكند • زفتله بزرگ
فرقى بودر كه زفت محسوسه مخصوصدر بزرگ ده اول اختصاص يوقدر شانى
اولويه بزرگ درلر زفت دنزلر زاى عجمي نك ضمه سيله اوليجق ممسك معناسنه
اولور كه مقابلى جواددر نته كه بو بيتلرده ظاهردر — بااوچكونه كشت زمان
زفت ياجواد • بااوچكونه رفت فلك نرم يادرشت • توباكنج ودينار جنعى
مكن • زبهر سلاح ابج زفتى مكن • زاى عجمي ايله تقييد راى مهمله دن احترازيچوندر
دركه رفت اونكله ده مستعمل درراى مهمله نك فتحه سيله رفتن دن ماضى در
كتدى معناسنه نته كه بو بيت ده ظاهردر — جهان چون رفت ديكر يافت نتوان •
عنان زندكانى يافت نتوان • راى مهمله نك ضمه سيله رفتن دن ماضى در سپرديى
معناسنه رفتنك اصلى روفتن درنته كه خروك بو بيتدن ظاهر اولور —
بجا نهامى فناد ازچشم آشوب • مژه مى روفت دلها را بجاروب • سابقا بيان
اولونيدركه حروف علتدن هرقانقيسى وسط كلمه ده واقع اوله لسان فارسيده
اونك حذفى جايزدر اول قاعده يه بنا روفتنك واونى حذف ايدرلر رفت
درلر جاروب لفظ مركب دربرجزئ جاى دريرمعناسنه يا حرف علة اولوب
آخر كلمه ده واقع اولماغن حذف اولونمشدر برجزئى ده روب درسو پرجى
معناسنه اسم فاعل در رفتن دن جاروبك معناى تركيبيسى يرسوپرجى در
اصلى روب جايدر اضافله علمته نقل اولنجق قاعده تركيب تغير اولنوب

مضاف اليه تقديم اولوندي بو قاعده مرارا بيان اولونيدر سوپركيه جاروب
ديدكلرى يرسوپرجى نك آلتى اولدغندن اوتورو درمجازا آلت فاعله فاعلك
اسمن اطلاق ايدرلر جميع السنه ده شايع مجازلردندر گران
سنكين كران كاف عجمي نك كسره سيله آغر در آغر باشلويه
لسان فارسى ده سركران درلر نته كه بو بيت ده ظاهردر — حذارادا د
من بستان ازواى شحنه ومجلس • كه مى باد بكران خورداست وباسر كران
دارد • آغر بهالويه كرانمايه درلر كران قراك معناسنه كران كه بو بيت ده واقع
اولوبدر — سر منزل قناعت نتوان زدست دادن • اى ساربان فروكش
كين ره كران ندارد • كاف عربينك فتحه سيله دردكزك انلو لكندن مبالغه
اتسه لردرياى بى كران درلر كرانك مقابلى سبك دركه يينى باشلويه سبك سر يينى
اياقلويه سبك پاى درلر لطافته يينى لك لازم اولماغن مجازا لطيفه سبك دير لر
نته كه بو بيتده ظاهردر — پزشكى كه علت بواجب شناخت • تواند سبك
داروى دردساخت • لطيف وشيرين ديجك يرده سبك شيرين درلر
سرعتدن ده سبك كلكه كنايت ايدرلر على الفور ويردى ديجك يرده سبك
داد درلر نته كه بو بيتده واقع اولوبدر — سبك دادسوكندان پاك دين •
بيزدان هفت آسمان وزمين • سنكين وزن ده آغر اولانه درلر مركب در
برجزئى سنك در وزن معناسنه وبرجزئى آغر ده كران سنك درلر نته كه بو بيتده واقع
اولوبدر — تراكو سفندى ازان به بدى • كه بارى كران سنك فربه بدى • بو
بيت ده ده — بسنك وبهنك بعز وبناز • سپردش بيعقوب فرزانه باز

برجزئى ده بايله نون دركه لسان فارسى ده برنوع اداة اتصاف دركه مرجعى
نسبتدر مؤكن در مثلا رنكله متصف اولانه رنكين چركله متصف اولانه چركين درلر
قبيح چركين ددكلرى استعاره طريقى ايله در قبحنده مبالغه قصد اولونمشدر مذكور
اداتك تفصيلى كجمشدر سنكينك معناى تركيبيسى وزنلودر وزنلولك دن وزن
ده آغرلقدن كنايت در سنك وزن معناسنه كلدكلين نته كه بو بيتده ظاهر
در — چنان بركرفتم ززين بلنك • كه كوئى ندارم بيك رشته سنك •
طاش معناسنه ده كلور برنوع قاتى طاشه كه اوكه كلنك تأثير ايتمز سنك خارا
درلر سنكين كه برجزئى بو معنايه سنكدر اوله طاشدن دوزلمش معناسنه اولور
نته كه رنكينله سنكينك فرقى يرنده بو معنى تفصيل اولونمشدر سنك مجازا قدر
وقيمت معناسنده ده استعمال اولنور نته كه بو بيت ده ظاهردر —
بتى بريكى حلقه كز بوى ورنك • همى بركل ومشك نهاده سنك • بو بيتده
سنك اول معنايه در • چه خوش كفت آنكه سنك ازهمتش بود • كه همت
هست مقناطيس مقصود باو بهم
باونك معناسى اونكله دربهمك معناسى بله در اونكله كتدى ديجك يرده
بجم باو رفت دربربردن بله كتديلر ديجك يرده بهم رفتند درلر باوده
معتبر اولن مجرد تبعيت در جمعيت لازم دكل دربهم ده معتبر اولن جمعيت در
تبعيت لازم دكل در باونك اصلى بااو در بالسان فارسيده معناى مذكوره
افاده ايدر نته كه بو بيت ده ظاهردر — دهنت كرچه زماخاتم دلها دزديد
چون نخندد همه دانندكه خاتم بااوست • بو بيت ده ده بااول معنايچون در

آسايش دوكيتى تفسير اين دوحرفست • بادوستان تلطف بادشمنان مدارا
الف كه حروف علتدن در لسان فارسى ده حذفى شايع در اصلى اوباونك
معناسى اولدركه ذكر اولندى فتحه ايله اولن بنك كه اصلى اوله بادن مخففدر لمه
برقاچ معناسى واردر برسى قسم معناسيدر نته كه بو بيتده واقع اولوبدر —
بجان دوست بحق قديم وعهد درست • كه مونس دل جانم دعاى دولت تست •
برمعناسى ده عربى دكى فى معناسيدر مدخولنك ظرفيتن افاده ايدر نته كه
بو بيت ده ظاهردر — كس بدور نركست طرفى نبست از عافيت به كه نفروشند
مستورى بمستان شما • لسان عربى ده بيچون كلن بانك مكسوره معناسن ده
افاده ايدر نته كه بو بيت ده ظاهردر — باز آمدان مهى كه نديدش فلك
نخواب • آورد آتشى كه نميرد بهيچ آب • لسان عربى دكى الى معناسنه ده كلور
نته كه بو بيت ده ظاهردر — عاشق كه شد كه يار بحالش نظر نكرد • اى خواجه
درد نيست وكرنه طبيب هست • عرب نظر اليه ديرعجم بدو نظر كرد دير نظرك
الى ايله اولن تعديه سنى با ايله ادا ايدرلر لسان عربى دكى لام ملة افاده اولنان
الصاق معناسنه ده كلور نته كه بو بيت ده ظاهردر — سنبلستان خطم
خشك نكشتست هنوز • بمن آيد كه آهوى خطا بيدهم • عبارت تركى
ايله ادا اولدقده اول ايكى معنى نك برى برندن فرقى ظاهر اولمز اوكسيدن
بحر الغوايب صاحبى الى معناسنه كلن بيى الصاق معناسنه صانمشدر مذكور
بيتلكه كلام اوندن الى معناسيله تمام اولور سنشهاد معامنده كتورمشدر
غلط اتمشدر لسان فارسيده بادخى الى معناسنه كلور نته كه بو بيت ظاهر ده

بعادت حالها باخوي كردد • بمدت ميوه ها خوش بوي كردد • لسان فارسي ده
كاه اولور بدن معناي قصد اولنمز مجرد تحسين لفظ ايچون كلور نته كه بو بيتده ظاهر
در بيت كرز تيغش نزاحمت بيند • چون دو پيكر شود كلمه بدو نيم • اصل كلام
اسدد و نيم شود در ضرورة وزن ايچون نظم كلام متغير اولنجق مذكور حرفك زيادهسي
مستحسن اولدي شود اسد دونيم دنسه نوع ثقلت اولوردي بنا كاه دكي باده كه
بو شعرده واقع اولوبدر زايد در نظم از پرده يلعب اكر بنا كاه • بر ماه فلك
نظر كمارند • صد ماره بيك كمان كروهه • بر داغي سمان شمارند • بحر النوادر صاحبي
كمال خجند بنك بو بيتنده كي بطلب يافت نشان از لب شيرين فرهاد • ره سوي
لعل بزد ند بجز كوه كنان • حرف بابي زايد صانمشلر غلط اتمشلر اول بابي
ايچون در اول معنادن تعبيرده عرب بالطلب در باي سببيه كتورر ترك طلبله
در عبارت بطلب دكي با طلبله دكي لر معناسن افاده ايدجك زياده لك احتمالي
قالمز تفصيل اولنن احوال اول بنك در كه مفتوح اوله بادن مخفف اولنمش
اولن اولدر اول بنك كه مكسور اوله مذكور حرفه اشتباهي بوقدر اونك حالي حق
بر نوع بيان اولنمشدر بهم ده اولن معناي اجتماع بو بيت ده ظاهر در بيت
اندك اندك بهم شود بسيار • دانه دانه است غله در انبار • بهمك اصلي باهم در
الف حذف اولنمش بهم قالمشدر بهم معناي تركيبي دن بله معناسنه نقل اولنمشدر
بانك معناسي اوندمشدر اونكچون دركه بابله دخي جمع اولور نته كه بو بيتده واقع
اولوبدر بيت از ني چشم بداست آن كه در ايام بهار • خار با خاصيت عدل
تو باكل بهم است • لسان فارسي ده بهم معناي شركتي افاده ايدر نته كه سابقا تفصيل

اولونشدر مثلا يول ده شريك اولنه همراه اوده شريك اولنه همخانه درلر
بر يرده درلمش نسنه يه فراهم درلر نته كه بو مصراعدن ظاهر در بيت دهان ورد
فراهم نمي شود زفرح • فراهم مركب در برحرفي فرادر كه مقابل فرود در فرانك اصلي
فراز فرونك اصلي فرود در تركيبه كلنجك آخر حرفلري حذف اولنمشدر تخفيفا
فرهنك معناي تركيبي دوكلمش طاغلمش نسنه لري قالدروب بر يره كتورب جمع ايتكدر
توسعا مطلقا بر يره كتورلمشه فراهم درلر قالدرمق معناسن اسقاط ايدرلر دوركي
جمع اولمشه درهم درلر بوزن دوردي ديجك يرده عجم روي درهم كشيد درديكي
بوكدي ديجك يرده عجم درهم ديكر معناي مذكور مراد اولدغي بو بيت ده ظاهر
در بيت يكي بچه كرك مي پرورد • چو پرورده شد خواجه درهم دريد •
لسان فارسيده هم شول معناده ده استعمال اولنور كه تركي دل ده اوندن
ده ايله تعبير ايدرلر مثلا اوده كلدي ديجك يرده عجم او هم نيامد دير بو بيت ده
كو فرض خدا نمي كذارد • از فرض تو هم غمي ندارد • بو اول معناده مستعمل در
لسان فارسي ده هم بر معناده دخي مستعمل اولور كه تركي دل ده ده اوندن
حمله تعبير ايدرلر مثلا ترك هم اسنر قورقر عجم هم جو يد هم ترسد درنته كه
بو بيت ده واقع اولوبدر بيت بدانكس نام غواصي بود زرع • كه هم در جويد و
هم ترسد از غرق • همچنان دكي هم ده اول هم در كه ترك هم اويله دير در عجم
همچنانست در هم لسان فارسي ده جمله معناسنه درجمله بوردي ديجك يرده
عجم هم راداد در هر نه اولورسه بلن كه به همه دان دير نته كه بو بيت دن اكلنور
بيت رزق وهنر روزي نه هر كيست • از همان ره بيد خنان بسيت
هر كيست

همه نك آخرندغي هانقليچون در معناي عام اصلي دن معناي خاص علمي به نيمه ديكه
ماكيه نيم مطلقا بارم در نيمه بارم كوكنك اسم خاصي در آخرندغي ما نقليچون در
مگس زنبور پشه
مكس اسم عام آروبه صادق در معناسنه نته كه بو بيت دن ظاهر در بيت يكي زانكبين
كه انكبين كربود • به از صد مكس كه انكبين خور بود • سكك قوجاغه مكس ران
درلر نته كه بو بيتده ظاهر در بيت جامه اصحاب ريو • بز فرشته است مكس
ران ديو • بو لفظ مركب بيلينرية ده صادق در كه لسان فارسي ده اوكه باد
بيزن درلر نته كه خروك بو مصراعدن ظاهر در بيت باد بيزن اتابك مكس است
اوغلان جقلرك مؤدبنه كه تركي دل ده لالا درلر فارسي دل ده اتابك درلر زنبور
خصوصيله آرونك اسمي در نته كه بو بيتده ظاهر در بيت كه بافت اين قصب
سكري بعامت ني • كه دوخت اين علي خرقه بد قد زنبور • اشك آروسنه خر
مكس درلر معناي مكس ده عموم واردغي بوندن ده ظاهر در پشه خصوصيله
سوري سكك در نته كه بو بيتدن ظاهر در بيت پشه چو پر شد بزند پيل را •
با همه تندي وصلابت كه اوست • اصل كلام بزند پيل را كه اوست با همه مردي
وصلابت دوزن وقافيه ضرورة ايچون اصلدن عدول اولنوبدر اول سببدن
وجه مراد مكشوف دكلدر ترك چبنلك ديدكنه لسان فارسي ده پشه خانه درلر
تا تار دلنده چبن ديو سكه درلر
هما هما بر ككلكسي مبارك قوشدر نته كه بو بيتدن
همايون
ظاهر در بيت سن هماسن بانكه ظل هما • اول ايكي زلف دام ظلهما •

ككلكسي مرغوب اولدغي بو بيت دن ظاهر در بيت كر هما از جهان شود معدوم •
كس نيايد بزير سايهٔ بوم • مذكور قوشك ككلكسي كك اوزرنه دوشرسه اول
كسه سلطان اولور درلر خلوع اراسنده اشتهاري اونكله در نته كه بو بيت دن
ظاهر در بيت عجب اولدسه عوني جهان سلطانلري خاني • كه دوشدي اونك
سايه سنوك زلفك هماسندن • همانك اصلي هماي در آخرندن حرف يا حذف اولنمشدر
يا دن وسادن وخادن ورادن حذف اولندغي كبي دست و با درلر اصلي پايدر
سما درلر اصلي ساي در شكر خادرلر اصلي خايد در خود رادرلر اصلي راد در هما
بو بيتده اصلي اوزرنه ذكر اولونمشدر بيت هماي بر سر مرغان از ان شرف دارد •
كه استخوان خورد وجانور نيازارد • همايون قوتلو در هما يه نسبت دن حاصل
اولمش معني در آخر كلمه ده وا ولسان فارسي ده بر نوع نسبت دن عبارتدر
بنكوده چندوده بانوده اويله درنته كه سابقا بيان اولونمشدر يا ايله اولن
نسبتي تاكيد ايچون نون زياده ايدوب رنكين وشيرين ددكاري كبي واوله
اولن نسبتي تاكيد ايچون ده نون زياده ايدرلر همايون درون اندرون درلر
درونك اندرونك اصللري درواندر در و او نسبت ايچون نون تاكيد ايچون در
بدريا دردريا
لسان فارسيده ظرفيت افاده ايدن باي مفتوحه نك اول كلمه ده واقع اولور
درله التباسي وار در معنالري بري برنه قريب در فرقلري بودر كه مذكور بانك
افاده اتدكي ظرفيت شول معنادر كه تركي دل ده اوندن ده ايله تعبير اولنور مثلا
دكزده ديجك يرده بدريا دنور ير يوزنده ديجك يرده بروي زمين دنور

لفظ درک مدلولی ایچ در درون ایچاروده در اول واوله نون نسبت مؤکدیچون در
نته که سابقا بیان اولندی انجمن دملو اولیجق عجم درله بابی مذکوره جمع ایدر مثلا
ذکر انجمن دیجک برده بدریا در نته که بو بیتده واقع اولوبدر — بدریا در
منافع بی شمارست • اگر خواهی سلامت بر کنارست • اوستنده دملو اولیجق مذکور
بایی برله جمع ایدر مثلا یوزنک اوستنده دیجک برده برویی زمین بردر نته که
بو بیتده واقع اولوبدر — بس نامور که زیر زمین دفن کرده اند • کز هستیش
بروی زمین بر نشان نماند • برک ده درکی معنالری متعدد در بوراده مراد اولان معنی
بردن اوست در

بتو ترا

لسان فارسی ده اول کلمه یه لاحق اولن بای مفتوحه ایله که تعدیه معناسن
افاده ایدر آخر کلمه ده ایراد اولنن را اورتاسنده که اول ده اداة تعدیه در لباس
تام وار در مثلا سکه دیجک برده عجم بتو ده در تراده در بکا دیجک برده
بنده در مراده در اوکا دیجک برده باوده در فرقلری بو در که رانک افاده
اتدکی تعدیه ده عموم وار در بر نوع تعدیه دخی وار در که را اونی افاده ایدر
مذکور با افاده اتمز مثلا بنی اونه دیجک برده مرا ترا اورادنور زمین بتو
باو دنمز عجم سنی فغفوردیو دملو اولسه ترا خواند در بتو خواند دنز اول اکسنده
حال بویله در ترانک اصلی تورادر واو حذف اولنشدر تخفیفا حروف علتک
آخر کلمه دن حذفی لسان فارسی ده شایع در مرانک اصلی منرا در رایه متصل
اولدقده منک نونی حذف اولنشدر تخفیفا اول واوله بو نونک حذفی رایه
اتصال الله مشروطدر تو اولسون من اولسون منفصل اولسه لر واوله نون حذف

اولنز

اولنز مثلا توکردی منکردم درلر تکردی مکردم دنمزلر رانک غیری متصل اولدقده
حال اویله در مثلا منش دنمزلر منش درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر —
منش تاج دادم زمن سرکشید • منش تیغ دادم بمن بر کشید • تو ده حال بویله در
مذکور ضمایر منفصله نک جمعلری خلاف قیاس اوزره در اونک جمعی ایشان در
نته که سابقا شانله ایشانک فرقی بیان اولوندیغی برده ذکر اولونشدر منک ما در
نته که بو بیت ده ظاهر در — ما بهم بعشق تو تولا کرده • ور طاعت و معصیت
تبرا کرده • بنلک دیجک برده عجم منی در بزلک دیجک برده ماتی در نته که
بو بیتده ظاهر در — چون صونک طپراغ اولکلکیمی منی • نه در اوراده بوماتی و منی
تونک جمعی شما در نته که بو بیتده ظاهر در — دل خراب میکند دلدار را که کنید •
زینهار ای دوستان جان من و جان شما • صاقن دیجک برده لسان فارسی ده
زینهار درلر زنهار ده درلر نته که بو بیتده ایکسی ده واقع اولوبدر —
زینهار از قرین بد زنهار • وقنا ربنا عذاب النار • مراد که میله آخر کلمه یه لاحق
اولن میمک مدلوللری مشتبه در ایکسی نفس متکلم ضمیریدر فرقلری بودر که
اول میم که مفتوح در اول راده اولور ضمیر منفصل در لسان عربیده کی انا معناسنه
در اول میم که ساکن در آخر کلمه یه لاحق اولور دانم دکه دانستم دکه میم کبی ضمیر متصل در
لسان عربیده کی تاء مضمومه معناسنه در که آخر کلمه یه متصل اولور تا علت کبی کاه
اولور اول ایکی ضمیری جمع ایدرلر منم درلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر —
منم که گوشه میخانه خانقاه منست • دعای پیر مغان ورد صبحگاه منست •
اول بنم دیجک برده آن منم درلر نته که بو بیت ده واقع اولوبدر —

ان نه من باشم که روز جنگ بینی پشت من • آن منم که اندر میان خاک و خون
بینی سری • بن اولم دیجک برده منم آنم در نته که بو بیت ده واقع اولوبدر —
من انم که بلشکر بازی کنم • میان یلان سرفرازی کنم

ژنده

پاره چاک شکاف کاف

ژنده زای عجمی نک فتحه سیله پیر ناغله پاره لنشه درلر ژنده پیراهن درلر نته که بو
بیت ده واقع اولوبدر — چو گل گرچه او ژنده پیراهن است • ولی بوی او از ذکر
اهل گلشن است • ژنده جامه درلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر — دیدوقتی که
یک پراکنده • زنده ء زیر جامه ء ژنده • زای عربینک فتحه سیله زنده معنای آخر
افاده ایدر بویک فیله زنده پیل بویک صویه زنده رود درلر نته که بو بیت ده
واقع اولوبدر — یکی ماهی بود در رود نیل • ببالا و پهنا چو زنده پیل •
زای عربینک کسره سیله زنده دیدر مرده مقابلی در که مردن دن اسم مفعول در
پاره بای عجمی ایله بر جله دن ایرلشه درلر ترکیده دل ده بو معناده استعمال اولنور
نته که بو بیت ده واقع اولوبدر — کلنک اوکنجه دوکن دکه پاره • اولوردی
برج و بارو بر حصاره • بر پارهسی درلر کو پاره دکه پاره بو معنایه در اصلی
کاو پاره در کاوک الفی حذف اولونشدر شمس فخری کو پاره نک بیاننده زمه
کاو باشد مشدر بو بیته مثال کتورمشدر — کمترین تحفه زهت او •
صد هزاران دهست و کو پاره • بر بوتون نسنه در طوغره سلر پاره پاره اولدی
درلر بای عربی ایله اولیجق پاره قلعه معناسنه در نته که بو بیت دن ظاهر در —
هر کجی هیبتش کشد لشکر • چه گشاید ز حصن و از باره • آته ده اطلاق اولنور

نته که

نته که بو بیت دن ظاهر در — نشست از بر باره تندباز • همی رفت با وی سپه
رزم ساز • پاره کره معناسنه ده کلور نته که بو بیتدن ظاهر در — سکی الوه هرکز
فراموش • نکردد و رزنی صد پاره اش سنک • پاره نک بر معناسی دخی وار که
ترکیده اوندن خصوصله حقله تعبیر ایدرلر مثلا بنم خصوصده بنم حقمده
درلر عجم اوراده درباره من در نته که بو بیت ده واقع اولوبدر —
درباره تو منم سوا خواه • درباره من تو بی دزا کاه • چاک برتو در نته که
بو بیتدن ظاهر در — تا بکی در فراق جهده تو • دامن و جیب سازم چاک
پرتلدی دیجک برده عجم چاک شد در بوتلمش چاک شده در نته که بو رباعیده
واقع اولوبدر رباعی کرمانیم زنده بر دوزیم • دلتنگ ز فراق چاک شده قطعه ده
ور نانیم عذر ما بپذیر • ای با آرزو که خاک شده • برتوج برتوج اولان نسنه
چاک چاک در نته که بو بیتدن ظاهر در — تن از خون پر آب و دهان پر ز خاک
زبان گشته از تشنگی چاک چاک • چاک لغة مشترکه در بر نوع صدا یه اسم ده اولور
ترکیده چاق چاق ده دکی برده عجم چاک چاک در نته که بو بیت ده ظاهر در —
چکاچاک خنجر بگردون رسید • ز هندوستان خون بجیحون رسید •
چکاچاکک اصلی چاکا چاک در چاک الف حذف اولنشدر ایکی چاک اورتاسنده
عینی برابرده که لبالب دکه الف در بو الفک اصلی سرتا سر له سراسر که فرقی برنده بیان
اولونمشدر شکاف آیرق دایرلش ایکی پاره اولمش نسنه خوده شکافته درلر
شکافتن یارمق در نته که بو بیت دن ظاهر در — استره هر چند زبان
تیز یافت • مو سر د مو نتواند شکافت • شکوفه بوندن مأخوذ در

بچکده آچلدغی وقت یارلق بولنور شکاف اسم فاعل دکلدر شکافتن دن نته که
بو بیتدن ظاهر در بیت کشت خشک ازفغان سقف شکاف • زاکرانرا درود
زلب تا بافی موشکاف دکه شکاف بو معنایه در موشکافک معنای ترکیبی قیل یارجی در
استعاره طریقیله تخمیع کلام ده تدقیق ایدن کمسه به موشکاف درلر کاف یارقه
کافتن دن مشتق در معنای کافتن یارمق در نته که بو بیت ده ظاهر در بیت
وبا بارکاخم زمین رازهم • برهشان نخاک اندرون بشکم کاف اسم فاعل دکلدر
فعل مذکوردن یارجی معناسنه اردکلودر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت
کن ورز و آهنکر و بای باف • چو بیکار مانند سرشان بکاف کافله شکافک
معنالری بری برینه قریب اولاغن ابومنصور اسدی و شمس فخری فرق ایتمشلر
لردرنظام الغرایب صاحبی ده اونلره تقلید ایتمش دریارقه که معنای کاف در
آیرلوب کتمک لازم دکلدر شکاف ده اول معنی معتبر در لسان عربیه ده که فصله
فصم کبی در ذکر اولانلر کافله شکافک معنای حقیقی لری در مجازا احدهمای آخره
استعمال جایز در ارالرنده علاقه مجازیه ظاهر در

دز باره بارو

دز قلعه در دزدار اوندن مرکب در برجزیی دزدر که معناسی ذکر اولندی
برجزیی ده دار درکه داشتن دن اسم فاعل در حافظ معناسنه قلعه بکجیلرینک تکجیلر
اولوسنه دزدار درلر قلعه نک حفظ اری اونک الیله اولدیغندن اوتروکه
دزمانک دخی برجزیی دزدر برجزیی ده مان درکه مانستن دن اسم فاعل در
معناسی بکزرجی در کوده لو وبویلو کمسه یه تشبیها دزمان درلر نته که بو بیتدن ظاهر در

نته که بو بیتده ظاهر در
زدزدار ای ذری حزز دید دردی
زهی دزدی که دزدزد دزدزدار

زدزدار

زمنوجهری دزدید دردی • زهی دزدی که دزد زد دزدزدار
باره قلعه معناسنه در نته که سابقا بیان اولندی بارونک معناسی برغاز درنته که
بو بیت ده ظاهر در بیت برج افلاک بدر و باروبدی • نه فلک بلکه انه بر
بارو بدی • ایکسنک ده اصلی بار در بری نک آخرینه ها تعلیلون در معنای عام
اصلا دن معنای خاص علیه بر بر بری نک آخرنده غی واو نسبه مخصوصه بجون در
نیکو دکه هندو دکه واو کبی باره ایله بارو تته ایله تنو کبی در تنو نک اصلی تنومند که
بیانی ذکر اولنمشدر بو واو کی عن قریب تفصیلی کلسه کرکدر باذن الله تعالی

هندی هندو

هند اسم مملکت در هندی اول مملکته نسبتی اولان نسنه در آخرنده غی یا یای نسبت در
رومی دکه کبی بو حرفک مدلولی اولان نسبتده لزوم معتبر دکلدر منسوب اولان
آدمی اولمق ده معتبر دکل در هانک مدلولی اولان نسبتده لزوم معتبر اما آدمی
اولماق معتبر دکلدر دسته ده و پایه ده و ساره ده اولان ها کبی اما اول نسبت که
واوک مدلولیدر اول نسبتده هم لزوم معتبر در هم منسوب اولان آدمی اولمق
معتبر در هندو ایله هندی نک ایکی جهتدن فرقی وار در بری بو که غیری دیاردن
کلوب هند ده توطن ایده نه هندی درلر کویی دن کلوب شهر ده یرلشنه شهری
دیدکلری کبی اما هندو درلر هندو شول طایفه مخصوصه در که دیار هندن نسبتی
جبلیه سی وار در عرب و عجم ترک و دیلم کبی غیری یردن کلوب اول دیار ده
توطن ایدنه هندو دیمزلر اول سببدن هندوستان دنور عربستان عجمستان
ترکستان دیلمستان دندکی کبی هندیستان دنمز رومستان دنمدکی کبی ستانک

دکلدر منسوب اولان آدمی اولمقده
معتبر دکلدر

مفهومنده نشو و نما اولنمق اولمق معتبر در بربره وافر کل کتوروب دوکسه لر اول یره
کلستان دنمز معنای وضعیسی نه ایدوکه کلستان ایله دلستان فرقنده بیان اولنوبدر
جهت اخری دن فرق بودر که آدمی اولمایانه هندو دنمز حیوان اولسون جماد
اولسون اما هندی درلر مثلا فلی هندی ایله توصیف ایدرلر تیغ هندی درلر
هندونک اصلی هندوی اخرندن حرف یا حذف اولنمشدر نیکی ایله نیکونک فرقنده جملی
بیان اولنوبدر

ایزد یزدان

ایزد لسان فارسی ده باری تعالی نک علمی در لسان عربده که لفظ الله کبی لسان
ترکیده تکری لفظی کبی زای معجمه نک فتحه سیله در نته که بو بیت دن ظاهر در بیت
بجا آمد آن وعده ایزدی • بزاد آن پسر پاک دور از بدی • یزدان لسان
فارسی ده یارادجی معناسنه درکه لسان عربده اوکه خالق درلر نته که بو بیتدن
ظاهر در بیت سبک داد سوکند آن پاک دین • بیزدان هفت آسمان و زمین
مجوس اصطلاحنده یزدان خالق خیره مخصوص در خالق شره اهرمن درلر
نته که سابقا کبرله ترسانک فرقی بیان اولندیغی یرده تفصیل اولنمشدر نظام الغرایب
ایزدله یزدانه فرق ایتمیوب ایکیسنی ده لفظ تکری ایله تفسیر ایدیدر لفظ خدای که
مرکب اوله اصلی خود آی اوله واجب لذاته معناسنه در حق تعالی یه مخصوص اسماء ندر
اما لفظ خدای که مفرد اوله معناسی صاحب در حق تعالی یه اختصاصی یوقدر بونک
تفصیلی ده سابقا مذکور اولوبدر شواهدی و دلایلی ایله

کام یاز یازیدن بیهودن

کام کاف عجمی ایله آدم در نته که بو بیتدن ظاهر در بیت کوشه کیران ستوده نام بوند •

سسا

کوچه

کوچه کردان فراخ کام بوند • کام لغت مشترکه در بر معناسی دخی طماق در نته که بو
کلامدن ظاهر در نظم ذو الفقار علی در نیام • و زبان سعدی در کام • کاف عربیه
ایله اولیجق کام مراد معناسنه در نته که بو بیت دن ظاهر در بیت ساقی بنور باده
بیفروز جام ما • مطرب بزن که کار جهان شد بکام ما • کامرانده جزء اولان کام
بو معنایه در برجزیی دخی ران در که راندن دن اسم فاعل در سورجی معناسنه
کامرانک معنای ترکیبی مراد سورجی در کامکار دخی کام دخی اول معنایه در
کارانده مرادن ایشلیجی یه کامکار درلر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت چه کردن
زبان بربدی کامکار • چه در آستین داشتن کرزه مار • یاز قولاج در نته که
بو بیت دن ظاهر در بیت کرازه برآمد بان کراز • درفشی برافراخته هفت یاز
یازیدن دن مأخوذدر بیهودن کبی یازیدن ده اوچمک در اما کیفیت لری
مختلف در بیهودن اوچقله اوچمک در اوچمک دن مخصوص ترکیه بیهوده درلر
نته که بو بیت دن ظاهر در بیت دریی آن غله بیهوده کشت • رنجه مشو چون قلم
آسوده کشت پیمانه بیهودن دن مأخوذ اسم در معناسی اوچمک در بو یک
ساغره پیمانه دیدکلری نته که بو بیت ده ظاهر در بیت باده لعل لبش کز زمن
دور مباد • راح روح که و پیمانه باده پیمانه کیست • تشبیها در استعاره طریق
ایله پیما اسم فاعل در اوچیجی در نته که بو بیت ده ظاهر در بیت دشمن آتش نهاد و باد
پیمارا بکو • خاک بر سرکن که آب رفته باز آمد بجو • یازیدن قولاج لبوب یا آدم
لبوب اوچمک در شمس فخری بو فرقدن غافل اولوب معیار جمالده یازیدنی
بیهودنله تفسیر ایتمشدر یاز اسم فاعل کلور آدیلیجی معناسنه یازیدن دن اوکه

بارہ که یازیدن آدِ مُلحَق معناسنه اوله مجازاً آدمن کیچ آدنه دیربازد رلر وبطئ الحرکة معناسندن اونکله کنایت ایدرلرننه که بو بیت ده ظاهردر بیت
اگرچند باشد شب دیرباز • برو نیز وکه هم نماند دراز • آدمنی تیزآدنه تندباز درلر سریع الحرکة معناسندن اونکله کنایت ایدرلرننه که بو بیتده ظاهردر
نشست از بر بارۂ تندباز • همی رفت باوی یلی رزم ساز • یا آز صیغهٔ مشترکه درام معناسنه ده کلور آدمله دیجک یرده یازدرلر او نکله میل دن کنایت ایدرلرننه که بو بیت ده ظاهردر بیت • بیا ساقی چندی هم بد مکوش • سوی مردمی یازو بازار هوش • یازیدن مجازاً آدِ مُلحَق معناسنه کلدکنلین ال اوزنمق معناسنه ده کلور علاقهٔ مجازیه ایکسنده ده ظاهر در بری آدمله اوجمکه لازمی بری قولاجله اوجمکه لازمیدر ال اوزاندی دیجک یرده بجمِ دست یازید در ال اوزانه دیجک یرده دست میازدرننه که بو بیتده واقع اولوبدر بیت
بجز فراز سر سروران تو پای منه • بجز بسوی زنخدان ساده دست میاز •

خرکوش خرچنک

بو اسملرک ایکیسی الفاظ مرکبه دندر عبارهٔ خرده اشتراکلری وار در لفظ جهتندن معنی جهتندن دکل اول سببدن محل اشتباه اولوب بیانه محتاج اولن الفاظ و عبارات سلکنه منسلک اولدی خرکوشک برجزی خردر که معناسی مرکب معروف درننه که بو بیتده ظاهردر بیت خر عیسی اگر بمکه رود • چون بیاید هنوز خر باشد • برجزی ده کوش در که معناسی قولاق درننه که بو بیت ده ظاهردر بیت کوش خر بفروش و دیگر کوش خر • کین سخن را در نیاید کوش

خر • عبارهٔ کوشه بوندندر مساهینه کرسانو کرده اوکه کوشه درلر قولاغه تشبیه ایدرلر آخرندغی ماشابهت جهتندن اولن مناسبتی اظهار ایچون در طوشنه خرکوش دیدکلری قولاغی خرقولاغنه بکزدکندن اوترو در خرچنک اصلی خار چنکدر برجزی خاردر که معناسی دکن در تخفیفاً الفی حذف اولنمشدر و خوفالمشدرده دن حذف اولدغی کبی که اصلی داه در فردوسینک بو بیتنده اصلی اوزره مذکوردر بیت ابر داه و دو هفت شد کتخدای • گرفتند هر یک سزاوار جای • حروف علتک واو حرف لریدر لسان فارسیده حذفی شایع درننه که سابقاً بیان اولونمشدر برجزی ده چنکدر جیم عجمی ایله معنای حقیقیسی برنجی قوشی درناغی درننه که چنکل اله چنکالک فرقی مخلفده بیان اولنمشدر خرچنک ینکیچ درننه که بو بیت دن ظاهردر بیت چو برزد سراز چنک خرچنک هور • جهان کشت روشن بسان بلور • بلور اسمنک ایکی جزئنک ده استعمالی استعاره طریقیله در قیاج لرنی هیئت ده برنجی قوشی درناغنه حدتنی دکنه تشبیه ایتمشلر در تشبیه ثانیدن غرض درناق شدتی یوغدغنه تنبیه در خرچنک خارپشت کبیدر اما استعاره اونک ایچنی برجزنی در

زندکی زندکانی

زندهٔ دری معناسنه درننه که عمرخیامک بو رباعیسنده ظاهردر رباعی در پای اجل چو من سرافکنده شوم • و زدست غمش زبیخ برکنده شوم • زنهار کلم بجز صراحی مکنید • تا چون که زباده پر شوم زنده شوم • زنده نک مقابلی مرده در که معناسی اولی درننه که بو رباعیدن ظاهردر رباعی چون مرده شوم خاک مرا

کم سازید • واحوال ره عبرت مردم سازید • خاک تن من بباده آغشته کنید وز کالبدم خشت سرخم سازید • زندکی دردی لک درلسان عربیده اوکه حیات درلر آخرندغی یاءِ نسبت در کاف زیاده اولندغنک سببی زنده نک آخرندغی هاءِ غیر ملفوظه در هر اسمک که آخرنده اول ها اوله اوکه یاءِ نسبت داخل اولیجق قبله بر کاف زیاده اولنور مثلا مرده که پژمرده که بنده کی خواننده کی درلر لسان فارسینک قواعد مطردهسندندر زندکانی درلک در حیاندن تمتع معناسی درننه که عمرخیامک بو رباعیسندن ظاهردر بیت
می نوش که عمر جاودانی اینست • خود حاصلت از روز جوانی اینست •
هنکام کل و باده و یاران سرمست • خوش باش دمی که زندکانی اینست •
زندکانی ده که کاف و یا همان زندکیده که کاف و یادر الف و نون زیاده اولنمشدر مبالغه ایچون در نسبت ده بو قاعده لسان عربینک قاعده لرندندر در لسان فارسیده ده اعتبار اولونمشدر ننه که اوایل رساله ده تقریر اولونمشدر درلک دریلکه متفرع اولوب اوکه اختصاص یاتی اولدغندن اوترو اول مبالغه بونده اعتبار اتدیلر و اول ایکی معنادن تعبیرده فرق ده حاصل اولدی اول فرق بو بیت دن ظاهردر نظم کر بجان زندکیست حیوان را •
• زندکانی تو بی دمی جان را •

تم

تم

عدد کلمه ۴۱۲

